

ÉPÍTÉSZET

MÉTSZET

ÚJDONSÁGOK

RÉSZLETEK

SZERKEZETEK

Mértékkel, jól pozicionálva / A szögletes kavics

Friss meditáció / Iciri-piciri házacska / Különleges kapcsolatok

Passzívház és formaérzék / A sommeller háza

2014/1 / március / április

Ára: 890 Ft

www.tervlap.hu

A láthatatlan hőszigetelés

Kecses, vékony erkélyvonalak, hőhíd nélkül.
A Schöck Isokorb® elem egyszerűen beépíthető, innovatív
és időtálló megoldás, ahol a hőszigetelés láthatatlan marad.

A hagyományos, munkaigényes körbeszigetelés helyett
az Isokorb® elem hőtechnikailag elválasztja az erkélyt a belső
szerkezettől, így csökken az energiaveszteség és elkerülhető a
penészképződés.

 Schöck Isokorb®

A helyreállított Parlament
és Kossuth tér
Építész (Kossuth tér): Tima Zoltán,
Közi Zrt.

Örülhetünk, hiszen az építőipar termelése januárban 15,9 százalékkal haladta meg az egy évvel korábit. De azért annyira ne örüljünk, mert tavaly csak 7293 új lakás épült az országban, 30,9 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. Illetve mégis örömteli, hogy januárban már az épületek építési volumene is emelkedett, 4,1 százalékkal. No, de az meg szomorú, sőt vérlázító, hogy államosítják a tervezést, az 1731/2013 Kormányhatározat szerint „a tervdokumentáció összeállítása állami szolgáltatásként, állami kapacitással történik meg”. Azonban ez nem olyan nagy baj, hiszen ez csak „a nagy infrastrukturális projektek, valamint az állami tulajdonhoz kapcsolódó ingatlanberuházások” esetére vonatkozik, és az összeállítás nem elkészítést, nem tervezést jelent. Viszont az mégiscsak baj, hogy a stadionok, kormányablakok esetében az állami tervezetés már meg is indult – no lám, államosítás ez mégis. Bár száz év után először készül egy igazi, tényleg nemzetközi tervpályázat (www.ligetbudapest.org) egyszerre öt épületre, nívós nemzetközi zsűrrel, ráadásul nulla nevezési díjjal – hát minek örüljön a szakma, ha nem ennek? Á, nehogy már örüljünk, hiszen a Városligetet beépítik, elvész a zöldfelület, fákat vágnak ki, lenne jobb helye a múzeumoknak máshol, és nézzük már meg, kik a magyarok a zsűriben! Mindamellert megígérték, hogy a zöldfelület nem csökken, és lám-lám: az elkészült Kossuth térről szembeni tiltakozások is feleslegesnek bizonyultak, helyére került a József Attila szobor, nem lett retrográd a tér, sőt, a Tima Zoltán vezetésével készült helyreállítás igencsak példamutató. Mielőtt a mellékelt képnél leragadnánk, azért nézzük meg az építési jogi buktatókat is: lánctartozás, ámde Teljesítésigazolási Szakértői Szerv, de azért fordított áfa, viszont CPR, no de konkrét építési termék, emellett itt az új Ptk., ámde minden építési jogszabályt átírnak, mindamellert megőrültem, azonban még írok, hiszen két macska vagyok egymást kergetve, no lám, az már Karinthy, sőt, Géza, ne politizálj! A fürdőkád kilyukadt, á, hagyjuk az egészséget, tisztelt Olvasó, lapozzon tovább!

CSANÁDY PÁL

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Pesti Monika / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságyó Ferenc, Vukosavljev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János; Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: F. Vámosy Erzsébet / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a [tervlap](http://tervlap.hu) építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

ERCO

Építész vagyok.
De nem házakat tervezek.
Hanem olyan helyeket, ahol az emberek jól érzik magukat.
A megbízások teljesítését nem azonnal kezdem,
hogy legyek egy csendes mozzanat.
Hanem beulók a legnyüzsgőbb kavicszóba,
a város legforgalmasabb helyén.
Nézem az embereket.
Hallgatom történeteiket.
Beszippantom az illatokat.
Érzem a fényt.
Ülök, és várom az isteni szikrát.
Hogy kipattanjon az agyamból, és megszűnjön
„Ez azt így fogjuk megcsinálni. Pontosán így.”
Építész vagyok.
De nem házakat tervezek.
Hanem olyan helyeket, ahol az emberek jól érzik magukat.

Az ihlet rátalál arra, aki keresi.
Keresse vízelgítési megoldását a www.ercos.com/finaspirat online dalon.

ERCO, a fénygyár.

www.ercos.com

TERMÉKEK

- 4 Látványos fémhomlokzat a Balaton-parton
 5 Lindab csarnokrendszerek ArchiCAD-ben
 8 Csarnokvilágrekord: óriásterminál acélszerkezetből
 10 A padlón keresztül az energia húsz százaléka is távozhat
 12 Az Isokorb elemek beépítésének tervezői kérdései

15 **Mai szemmel**

METSZET

- 16 Mértékkel, jól pozicionálva | Építész: **Hajnal Zsolt, Kendelényi Péter**

KÜLHON

- 24 A szögletes kavics | Építész: Jan **Stempel**

TÉMA: LAKÓHÁZ

- 28 Friss meditáció | Építész: **Virág Csaba**
 32 Icíri-píci házacska | Építész: **Fülöp Gyula**
 36 Lélek vagy forma | Építész: **Drobni András**
 40 Különleges kapcsolatok | Építész: **Béres Attila, Balázs Jusstina**
 44 Passzívház és formaérzék | Építész: **Glück Endre, Kovács Zoltán, Horváth Bálint**
 48 A sommelier otthona | Építész: **Dúzs Sándor, Kuknyó Lajos**

ZÖLD ROVAT

- 52 Közlekedési minták Budapest belvárosában, avagy a városi fenntarthatóság az épületenergetikán túl

TERVPÁLYÁZAT

- 56 A New York-i MoMA és kortárs építészeti tevékenysége

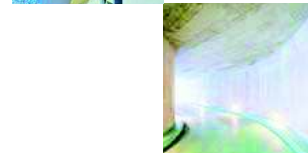
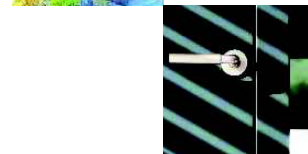
AKTUÁLIS

- 58 Kultúra és építészet | Építészkongresszus tizenegyedezszer
 62 87,7 köbméter

KÖNYV

- 64 Klára Kubicková: L. E. Hudec építész nyomában
 66 Marokkó – az iszlám csodaországja
 68 **Abstracts in English**
 70 **Tervezők, szerzők**
 72 **Ciki** | Egy kínai melós háza

E számunk címlapja a Hajnal Építész Iroda grafikájának felhasználásával készült.

A Metszet kedvezményrel fizethető elő
 a tervlap.hu/elfozetes oldalon!

Látványos fémhomlokzat a Balaton-parton

A homlokzat- és a tetőburkolatok megválasztásakor az esztétikai igények mellett – az elmúlt évek szélsőséges időjárása miatt – egyre hangsúlyosabb elvárás a természeti hatásokkal szembeni ellenállóság. Ez a megfontolás vezette a tervezőket, hogy különleges Prefa-megoldás alkalmazását javasolják a Balaton-

Családi ház, Balatonboglár / Tervezők: Bajkai Gábor építész, Szabó Ádám homlokzati tervező.

Bádogos munka: Szolnok Kas Kft., Barta Levente

bogláron Bauhaus stílusban épült családi nyaraló homlokzatképzéséhez. A külső és belső kapcsolatot hangsúlyozó, nagyméretű megnyitások, a terasz fölé nyúló homlokzat, ami-

nek 300 m²-e a Prefa Pfefalz termékével burkolva, négyzetes, vonalas megjelenésével különleges hangulatot sugároz.

A homlokzaton modern építészeti elemként jelennek meg az egyáltalán nem szokványos, derékszögű állókorccal kialakított, nagy ellenálló képességű, egyedi, patinazöld színű alumíniumkazetták. A környezet, a Balaton és a növényzet színeivel harmonizáló, az épület árnyékolásáról gondoskodó különleges homlokzatburkolat modern, lendületes megjelenést ad az épületnek, ugyanakkor hosszú távú védelmet is nyújt az időjárási hatásokkal szemben.

Egyedi megjelenés és tartós megoldás

Bajkai Gábor építésztervező és Szabó Ádám homlokzati tervező (B3-architech Kft.) számára fontos volt, hogy a választott anyag és forma megfeleljen a megbízó által támasztott igényeknek: legyen egyedi megjelenésű és kínáljon tartós megoldást. A Prefa termékei nemcsak ellenálló-képességükkel és élettartammal tűnnek ki a választékból, hanem azzal

jelenésükben is modernnek, szépek lesznek. A megrendelő eredetileg más alapanyagú fém-burkolatot képzelt el, de a Prefa nagy ellenálló képességű és viharálló alumíniumburkolatának egyszerű alkalmazhatósága, felületi szépsége és az általa elnyerhető homlokzati összhatás, valamint a 40 év garancia meggyőző érvek voltak.

A szakszerű kivitelezés elengedhetetlen

A bádogos munkák a Szolnok-Kas Kft. szakembereinek köszönhetően 2013 nyarán nagyjából három hónap alatt készültek el. A különböző méretű kazetták alszerkezeten történő pontos elhelyezése körültekintő munkát igényelt, és a kazetták, valamint a homlokzaton elhelyezett nyílászárók egymáshoz illesz-

tése is nagy figyelmet kívánt – de a jó anyag hozzáértő szakember kezében szép munkát eredményezett.

A Prefalz kínálta előnyök

Hajlékonyságának köszönhetően könnyebben formálható, mint a legtöbb hasonló korcolt anyag. Számos kreatív felhasználási lehetőséget kínál tető és homlokzat kialakításához egyaránt: a lebegő íves tetőtől a bonyolult tetőfelépítményekig, kupolatetőkig vagy nagy felületű tetőkig. 13 féle standard színben, síma és stukkó felülettel elérhető. Tartósan megmaradó minősége pedig a gyártó által nyújtott 40 év garancia alapja.

Prefa Hungária Kft., Budaörs

is, hogy exkluzív kialakítású épületekhez is kiválóan alkalmazhatók. Így a Prefa termékekkel burkolt épületek nemcsak zaj, por, hó, szél és eső ellen válnak védetté, hanem meg-

Canon

KOMPROMISSZUMOK NÉLKÜL

ÖN SZERINT MIÉRT VÁLASZTOTTA AZ ÉV NYOMTATÓSORÁNAK
A BLI A CANON IMAGEPROGRAF NYOMTATÓKAT?

Ha nem tudja a választ, kérjük keresse fel Canon kapcsolattartóját, vagy írjon nekünk az
alábbi e-mail címre és felvesszük Önnel a kapcsolatot.

CUSTOMERSUPPORT@CANON.HU

CANON HUNGÁRIA KFT.

Canon, Inc.

Canon imagePROGRAF iPF765 MFP M40

Outstanding Colour
Wide Format Technical MFP

Canon, Inc.

2014 Wide Format
Graphic Arts Printer Line of the Year

you can

Lindab csarnokrendszerek ArchiCAD-ben

Magyarországon az építészek túlnyomó többsége az ArchiCAD szoftvert használja számítógéppel történő térbeli tervezéshez. Ipari csarnokok esetén azonban speciálisabb, különlegesebb épületszerkezeti, burkolati kialakítá-

1

2

sok használatosak, mint a lakó- és középületekhez alkalmazott megoldások, melyeket modellezni is nehezebb. Ezen segít a Lindab csarnokokhoz készült ArchiCAD alkalmazása, az add-on.

Fal- és tetőburkolatok kialakítása a Lindab megoldással

A kész csarnokszerkezet burkolatot kíván, az ArchiCAD-es alapelemek között viszont nem található erre alkalmas könyvtári elemek: nincs felkészítve a rendszer, hogy a többi ArchiCAD-es elemhez hasonlóan pár kattintással lehessen konkrét trapézlemezeket, szendvicspaneleket, falkazettákat modellezni.

Az új Lindab alkalmazás segítségével a csarnokokhoz, illetve bármilyen más épületpushoz is (családi ház, középület, irodaház stb.) könnyedén és gyorsan hozzárendelhető a megfelelő Lindab termék anélkül, hogy a pontos paramétereket külön katalógusból, segédletből ki kellene keresni, és egyedileg definiálni a programban.

Az add-on segítségével automatikusan lekövethetők a falak körvonalai (a tetővel vagy „szilárdtest” művelettel vágott élek is), a felületben megjelenő nyílásokat, áttöréseket és a burkolatot úgy igazítja az adott felületre,

hogy kihagyja a lyukakat, megoldja a befordításokat a csatlakozó falsarkoknál. Ha a falakat csak utólag módosítjuk, ez akkor is megvalósítható.

A burkolatok paramétereinek beállítása – A tárgy beállítása dialógban több oldalon felsorolva érhető el a paraméter-beállítások.

Szerkezeti rétegek – Speciális Lindab megoldás, itt a hátszerkezet (például szellemen- vagy falvázrendszer) kialakítása is beállítható: ennek elemei is megjelennek a modellen, illetve az anyagkimutatásban is. Nemcsak a fal külső oldalának rétegei határozhatók meg ilyen módon, hanem a belsőé is.

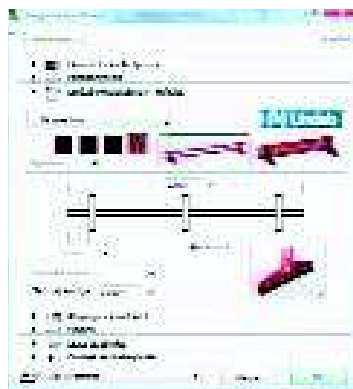
Megjelenítés – A terven 3D modellel vagy textúrával jeleníthető meg a burkolat. Nagyobb tervek esetén ugyanis a 3D modellek lelassítják az ArchiCAD működését; ilyenkor – a műveletek gyorsítása érdekében – kapcsolható be a textúrák megjelenítése.

Kiegészítő elemek a teljes modellhez

A tetőburkolati elemekre tetőkiegészítők helyezhetők el. A Kiegészítők oldalon a tetőfelülethez, a Kiegészítők (Gerinc) oldalon pedig a gerinchez kapcsolódó kiegészítő elemeket lehet elhelyezni. Így tehető a tetőre antennakivezető nyílás, hóvágó elem, tetőkibúvó, szelzőelem.

A tervek végső simításaihoz, a kivitelterv-készítés és a látványtervezés megkönnyítésé-

3

hez a Lindab tetőbiztonsági és csatornarendszerek járulnak hozzá, mely elemek az ArchiCAD Tárgy eszközzel készíthetők el.

Listázás

A teljesen elkészült burkolati modell alapján végül pár kattintással készíthető lista a felhasznált anyagokról: az előre beállított gyártói Elemek (Lindab) összetevő lista segítségével a felhasznált elemek egyszerűen kigyűjtethetők és felhasználhatók a tervdokumentációhoz.

Minden tervezőnek segít

A tervezés sokkal gyorsabb és pontosabb, hiszen az elemek a tényleges Lindab-termékek paramétereinek alapján készülnek, azok méreteivel, tulajdonságaival vannak ellátva. Az állítható paramétereknek köszönhetően a változtatások könnyen bevezethetők, és az alaprendszer beállítása is egyszerűen megérthető és elvégezhető a tapasztalt ArchiCAD felhasználók számára. A látványtervi megjelenés hatásosabb, valóságosabb, az egyes elemek könnyen elhelyezhetők. A végső tervről pedig a gyártói listát használva könnyen készíthető kimutató, listázás, megkönnyítve a költségvetési kiírások készítését is. A Lindab add-on hatékonyan segíti a tervezés teljes folyamatát a kezdeti lépésektől egészen az elemkimutatások készítéséig.

Lindab Kft., Biatorbágy

[1] A csarnokokhoz készült add-on alkalmazással pár kattintással lehet konkrét trapézlemezeket, szendvicspaneleket, falkazettákat modellezni

[2] A hátszerkezet szerkezeti rétegeinek beállítása

[3] A tetőburkolati elemekre tetőkiegészítők helyezhetők el

**A TETŐ,
ERŐS MINT A BIKAI!**

A 10 ÉVES PREFA BEMUTATJA

! 10 ÉPÜLET ! 10 PREFA MEGOLDÁS

Keressük a Prefa megoldásokkal készült érdekes épületeket! Bemutatjuk!

Lehet családi ház, társasház, középület vagy műemlék.
Felújítás vagy új építés, tető vagy homlokzat.

Lehet kicsi vagy nagy, de mindenképpen legyen érdekes, rendhagyó,
műszakilag korrekt, építészeti vagy kivitelezési szempontból
figyelemre méltó.

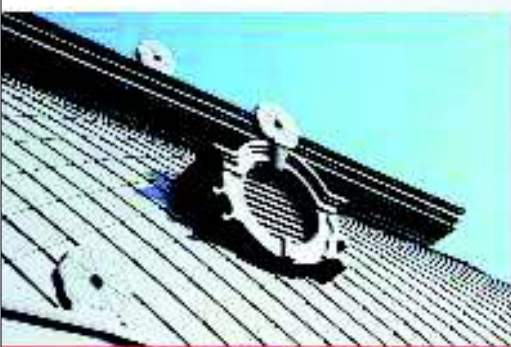
**! VÁRJUK A PREFA MEGOLDÁSOKKAL KÉSZÜLT ÉPÜLETEK
! TERVEZŐINEK JELENTKÉZÉSÉT.**

Jelentkezés minden hónap 5-ig fotódokumentációval és rövid
leírással a office.hu@prefa.com e-mail címen.
A beérkezett anyagok közül a legjobb megoldást
a lap következő számában bemutatjuk.

További információ: www.prefa.hu

ITT AZ ÖN PREFA MEGOLDÁSA

Csarnokvilágrekord: óriásterminál acélszerkezetből

A világon először alátámasztás nélkül 50 méter fesztávot áthidaló csarnok épült Dél-Amerika egyik legkisebb, de legfejlettebb országában, Uruguayban. Az átlagos, 30 méter fesztávú acél szerkezeti rendszerekhez képest re-

szág egyik legfontosabb részén, Montevideo kikötőjében épült fel. Az építmény a Katoen Natie globális logisztikai szolgáltató cég számára készült, amely ügyfelei számára rakodási és raktározási szolgáltatást nyújt az óriás-

mat a különleges megrendelői igényre válaszul létrehozott egy új rendszert: a Kappa típusú acélszerkezetet. A Kappa rendszernek nemcsak a tervezett hatalmas méreteknek, hanem a zord környezeti körülményeknek is meg kellett felelnie. A tenger közelsége miatt a korrózió elleni védelem és a Dél-Amerikára egyébként is jellemző erős szél tovább nehezítette a mérnökök feladatát. A tető- és falszerkezet színtartósságát és hosszú élettartamát speciális PVDF bevonat garantálja. Rácsos keretszlopok erősítik a szerkezetet, hogy az képes legyen ellenállni a Dél-Amerikában átlagosnak számító, akár 168 km/órás szélnek is. (Összehasonlításként: a 70 km/órás szelet már szélviharnak nevezik, és emberre, állatra veszélyes lehet.)

A Frisomat csarnokszerkezeti rendszerek első tagja az egyszerű, íves, festett acél csővázas szerkezetű, faszelemenes, felülvilágítókkal ellátott Omega csarnok volt, amit az Ypsilon és Delta követett. Későbbi fejlesztések eredményeként születtek meg a már komolyabb megrendelői igényeket is kielégítő, emelt szintű műszaki megoldásokat tartalmazó Astra, Astrigma, Ceptra, Sigma és ezek lapostetős változatai, a Flatro és Flatrigma csarnok-típusok. Ezt a fejlődési rendszert koronázza a legújabb és a legkülönlegesebb műszaki megoldásokat megvalósító típus, a Kappa csarnokrendszer.

Ahogy a Frisomat többi szerkezeti típusára, úgy a Kappa rendszerre is jellemző a stabilitás, a gyors szerelhetőség, a környezetkímélő anyagok használata, a modern, sokoldalú megjelenés és a hosszú élettartam. A 6250 m²-en elterülő montevideói csarnokraktár pedig igazán jól bizonyítja, hogy a Frisomat valóban a megrendelő igényeihez alakítja sokoldalú, tartós és erős acélszerkezeit.

kordméretekkel rendelkező ipari raktárépület hidegen hengerelt, horganyzott Frisomat acélszerkezetből készült.

A 125 m hosszú, 50 m széles és 9 m magas, konténerként funkcionáló épület a főként mezőgazdasági termékek exportjából élő or-

terminálnak köszönhetően. A megszokottnál jóval nagyobb csarnok tervezésével és megvalósításával a Katoen Natie vezetősége a Frisomat mérnökeit bízta meg.

Az acélszerkezetek gyártásában és fejlesztésében 35 év tapasztalattal rendelkező Friso-

Frisomat Kft., Siófok

Lindab acél csarnokok – méretre és funkcióra optimalva

Komplett könnyűszerkezetes csarnokok kis, közepes és nagy mérethez igazított megoldások

Csarnokok tervezésekor az első és legfontosabb szempont a funkció, azonban a funkcionalitás és gazdaságosság szempontok mellett még számos egyéb tényező, mint az építéssel, tartószerkezettel, tűzvédelemmel, energiatakarékos, technológiai, környezetvédelmi és stb. is meg kell felelni.

A Lindab csarnokok a mérettől függetlenül különböző tartószerkezetű megoldásokkal eredményezik a gazdaságos és műszakilag optimális megoldásokat.

Kis méretekre, az SBS acélszerkezetű és jellegzetessége a világos váz, ahogy a gyakorlatban megszokottakba képest, rövidebb, 7m-es tengelyközös társas elhelyezési kétszintes portákerelekek épül fel, és vastag ereszlemez vékonyfalú, tüdős hengereket, tűzhatárválasztó C-szelvény (szelvény: 3x10cm, töltés: 3-20cm, vastagság: 2,5-40cm).

Közepes méretekre, az SBSMaxi csarnok, melyben a fővárat keretek ritka, vékonyfalú tüdős hengereket 7 profilú kőzetek, és az elválasztó funkcionális állások, a kőzetek két oldali végeit könnyűkőzetbe és vízszintes csomóponttal. Főváratok 10m felezőteljes, akár 6m vállmagasság, 7.8m körüli kerülettel és teresszel akár 100-200m.

Nagy méretekre, a Systemline csarnok, melynek az acél fővárat szerkezete minden esetben egyedien tervezett kerétszerkezet, körkörös változatok is lehet trapeziumos, szinuszos lemez és szendvicspanel, vízszintes és függőleges belső tereptárolás szintén tartoztatás sen módosítható, a csarnok méretétől (szelvény, vállmagasság) függően nincs korlátozás.

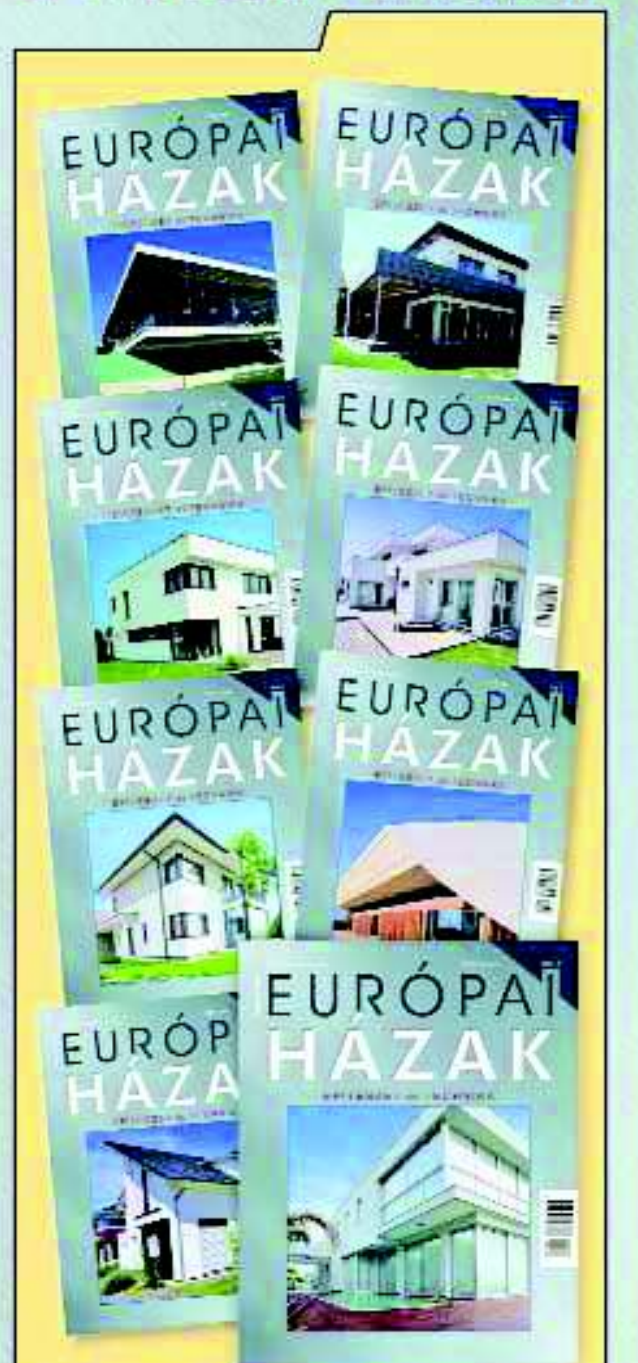

Mintacsarnokok, modellepek kész tervekkel, áranyokkal és műszaki információkkal
www.lindab.hu/csarnok • www.lindab.hu/SBG

 Lindab
www.lindab.hu/csarnok

EURÓPAI HAZAK

ÉPÍTÉSZETI MAGAZIN

Keresse az újságárusoknál!

Előfizethető: bármely postahivatalban.
Megjelenik évente négy alkalommal.
www.europai hazak.hu

A padlón keresztül az energia húsz százaléka is távozhat

A talajjal érintkező szerkezetek hőszigetelését a hagyományos épületeknél gyakran elhagyják, de a passzívházaknál nem ritka a 25 cm vastag padlószigetelés sem. Hol van az igazság? Kell-e egyáltalán szigetelni a talajjal érintkező épületszerkezeteket?

A 7/2006. TNM rendelet, mely az épületek energetikai jellemzőit határozza meg, a talajjal érintkező épületszerkezetek hőszigetelésének nem tulajdonít nagy jelentőséget. Szükségesnek tartja az épület kerülete mentén 1,5 méter széles sávban a hőszigetelést, de ez részben vagy egészben felkerülhet akár a lábazatra is. Építész szemmel nézve a külső határoló falak mentén sávban elhelyezett hőszigetelés nem jó megoldás. Nem lehet a lakás közepén 6–10 cm mély „medencét” létrehozni, ezért vagy betonnal kell síkba hozni a felületet, vagy – ami szerencsésebb – az egész padlót kell szigetelni.

A fent idézett rendelet azt is megengedi, hogy csak a lábazatot szigeteljék, és a padlóba ne kerüljön semmilyen hőszigetelés. Ezzel nem lehet egyetérteni, mert ez nemcsak jelentős energiavesztést okozna a talaj felé, hanem szerencsétlen esetben hőhidak is kialakulhatnak.

1

Szükséges-e a padló hőszigetelése?

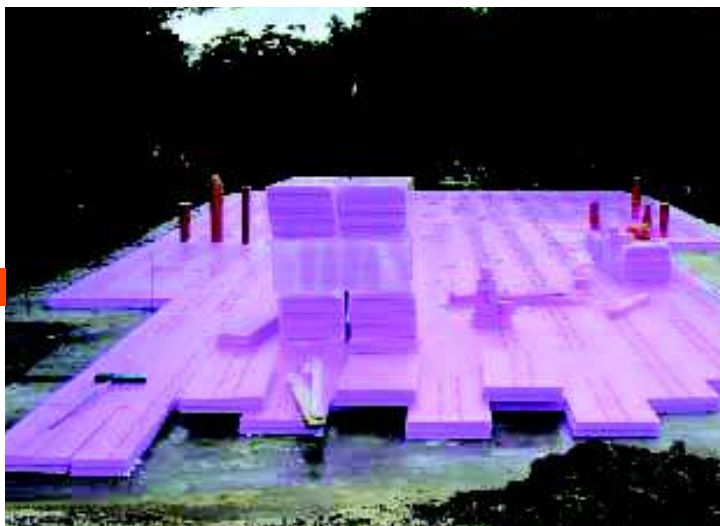
Mindenképpen. Egyrészt azért, mert jelentős mennyiségű energiát (számításoktól és épületektől függően 10-22 százaléknyt) veszünk a padlón keresztül, ami semmiképpen sem nevezhető elhanyagolhatónak. Számos tényezőtől függ, hogy egy adott épületen mekkora a padló részaránya a hővesztéséből. A számok ráadásul változhatnak is, hiszen ha utólag szigeteljük a homlokzatokat, vagy a padlásfödémre Austrotherm Padlap hőszigetelést teszünk, jelentősen csökken a hővesztés ezeken a szerkezeteken keresztül, míg a padló ugyanannyi hőt von el, mint korábban. Ezzel a részaránya az egész épület energiavesztéséből növekszik. Azt se feledjük el, hogy a talajon fekvő padló az az épületszerkezet, ami utólag nem, vagy csak nagy nehézségekkel és költségesen szigetelhető. Érdemes tehát az építés során kialakítani azt a hőszigetelést, ami hosszú távon, 50–100 éven keresztül szolgálja az energiatakarékosságot.

Hőszigetelés, ami képes elviselni az egész épület súlyát

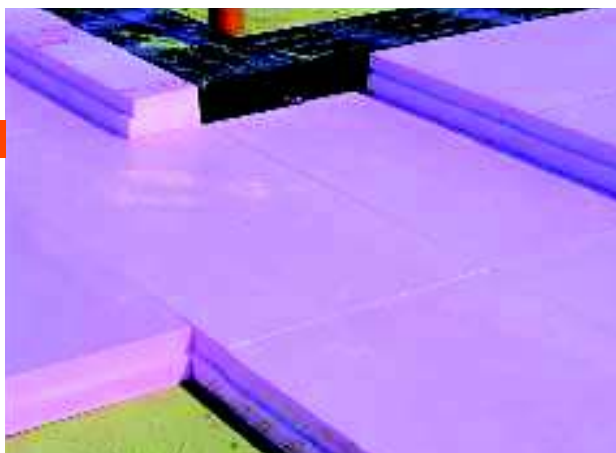
Talajba csak nagy nyomószilárdságú, nedvességet csak minimálisan felvevő hőszigetelő termékeket lehet tenni. Ilyenek például az Expert típusú forma-

habosított EPS-lemezek, illetve az extrudált hőszigetelő anyagok (XPS). Ezek alkalmasak mind a pincefalak, mind a padlók hőszigetelésére. Hagyományos épületek esetében is fontos, hogy a hőszigetelés vonala megszakítatlan legyen, hogy ki tudjon alakulni a termikus burok. Ennek hiányában hőhidak jönnek ugyanis létre, ami nemcsak energiaveszteséggel jár, hanem páralecsapódás, penészesedés is kialakulhat. Passzívházaknál a fokozott hőszigetelés miatt különösen figyelmesen kell eljárni, hogy ezeket elkerüljük. Ezért a legtöbb ház lemezalpra épül, melyek alá statikai számításokkal meghatározott nyomószilárdságú hőszigetelő anyagok helyezendők, több-

2

3

nyire formahabosított EPS- és XPS-termékek. Az Austrotherm Expert nyomószilárdsága meghaladja a 200 kPa-t, míg az XPS-habok 300-500-700 kPa értékkel is bírhatnak. Ezek az anyagok már képesek elviselni az egész épület súlyát. Az alkalmazott vastagság legalább 24 cm legyen, amit két rétegben fektetnek. Ezzel elkerülhető az átmenő hézag okozta hőhid is.

Austrotherm Kft., Győr

[1] A termikus burkot a padló oldaláról is zární kell

[2] Passzívház alapjának hőszigetelése

[3] Talajba kerülő hőszigetelésnél lehet két rétegben fektetni az XPS lapokat

- » Háznéző
- » Lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » Passzívház-sorozat
- » Zöldhullám: az energiahatékony építkezésről
- » Szakértő tanácsok építkezéshez, felújításhoz

DIGITÁLISAN IS OLVASHATÓ!

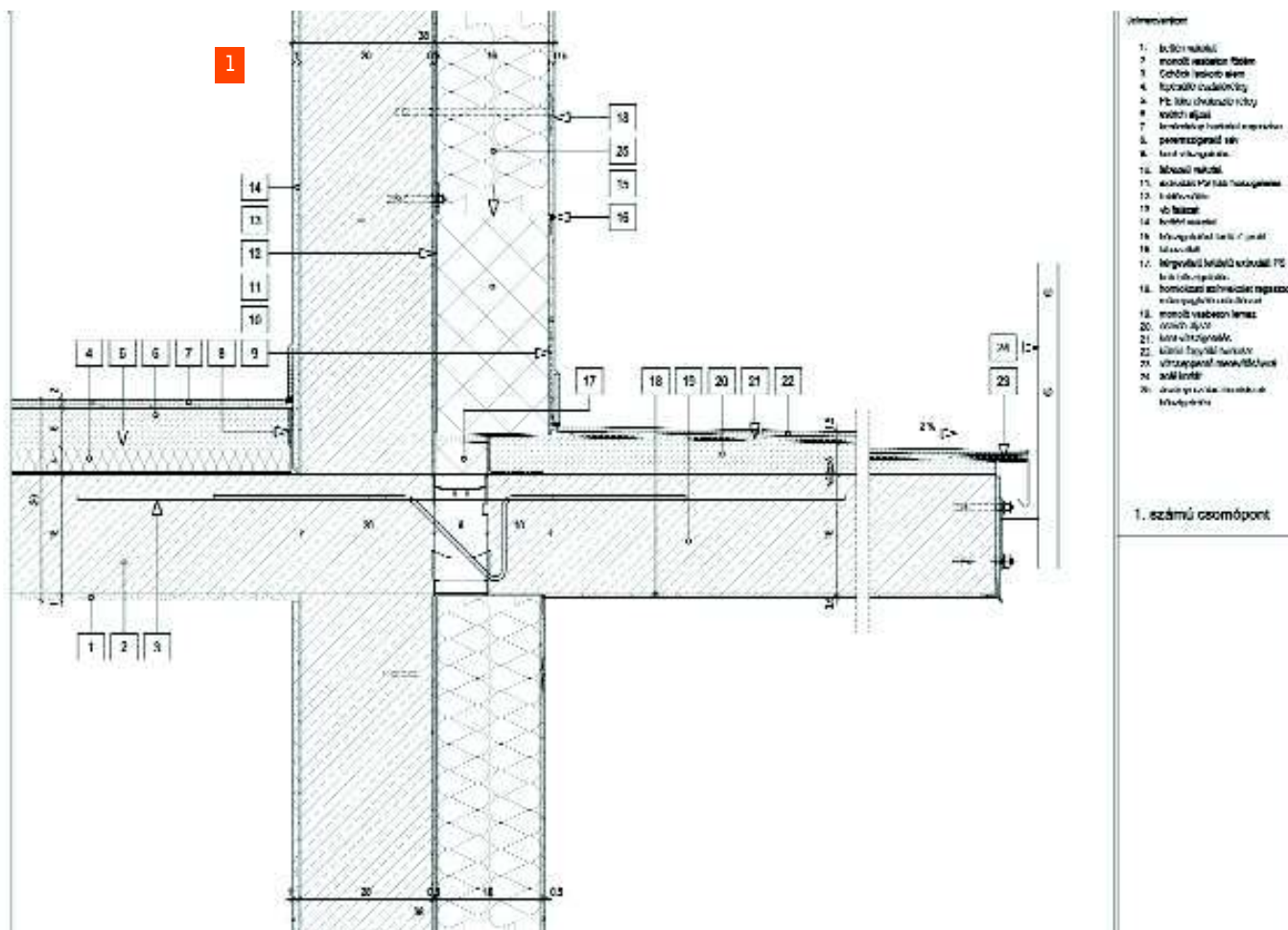
A DIGITALSTAND ÉS A DIMAG WEBOLDALÁN

Az Isokorb elemek beépítésének tervezői kérdései

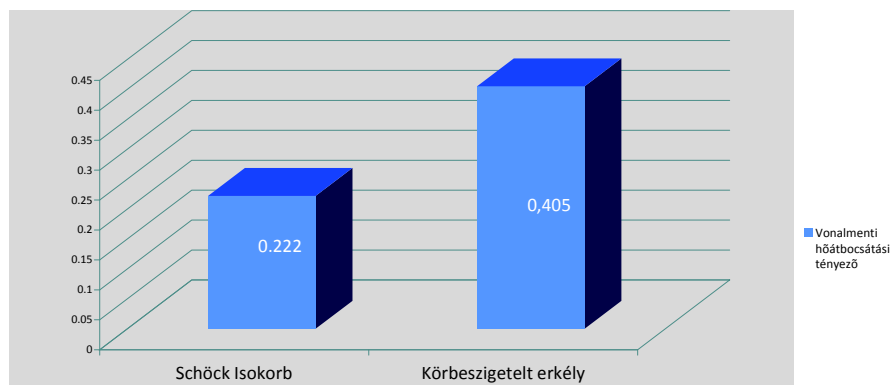
Napjainkban egyre több épület erkélyszerkezetét hagyományos körbeszigetelés helyett a Nyugat-Európában már sztenderd megoldásnak számító hőtechnikai elválasztással, az

szigetelő burka összefüggő marad [1]. E megoldással nincsenek nagy lehűlő felületek, nem kell az erkély tömegét a lakással együtt fűteni, a hőszigetelés láthatatlan marad, és nem

getelt szerkezet [2]. Az alábbiakban az Isokorb elem betervezésével kapcsolatban felmerülő leggyakoribb kérdésekre adunk választ.

Vonalmenti hőátbocsátási tényező összehasonlítása Ψ_1

Az Isokorb elemet fel kell fektetni a falra?

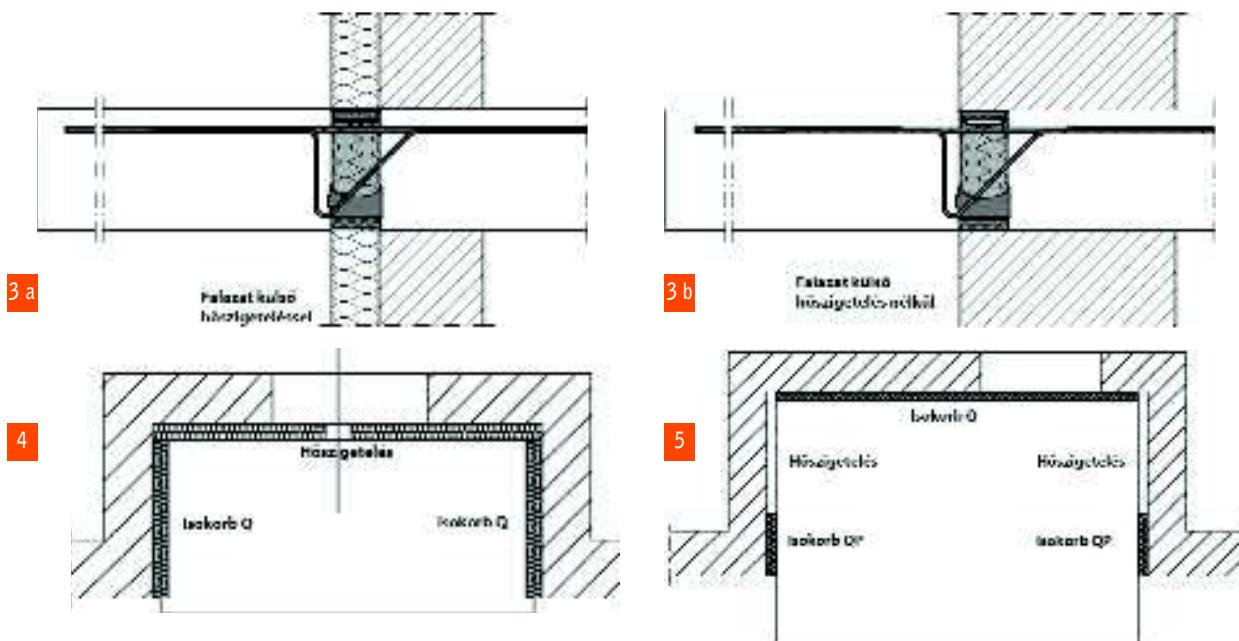
A cél mindig az, hogy összefüggő hőszigetelő burk alakuljon ki az épület körül. Ha a teherhordó fal külső hőszigetelő rendszert kap, akkor az Isokorb elemet a fal elé kell helyezni [3 a]. Csak abban az esetben kell a fal felett az elemet beépíteni, ha nincs külső hőszigetelés [3 b].

Milyen elemeket kell a loggiáknál alkalmazni?

A loggiáknál lehetőség van a szokásos konzolhoz alkalmazott Isokorb K elemek helyett a költséghatékonyabb Isokorb Q típusok beépí-

Isokorb elemmel hőszigetelik. Ez azt jelenti, hogy a konzolos vasbeton szerkezetet elválasztják az épülettől, így az épület külső hő-

vastagítja a konzolos szerkezetet. Az így létrejövő kapcsolat lényegesen jobb hőtechnikai tulajdonsággal rendelkezik, mint a körbeszi-

tésére. A 4. ábrán látható, hogy a loggia lemezszerkezete kéttámaszú tartóként működik. A harmadik (hosszabbik) oldalon csak a hőszigetelést kell beépíteni.

Másik megoldást mutat az 5. ábra, ahol a külső falak vonalában képzeletbeli rejtett gerenda alakul ki. Ilyenkor a rejtett gerenda QP elemmel kapcsolódik az épülethez. A QP elemek erősségtől függően 30/40/50 cm szélességben készülnek és csak nyíróerőt tudnak felvenni. Az erkély belső oldalán 1 méter szé-

les Q elemeket vagy – ha felfelé kialakuló nyíróerő is kialakulhat – Q+Q elemet lehet elhelyezni.

Mivel az Isokorb elemek betervezési megoldása a minőség és a gazdaságosság szempontjából egyaránt döntő fontosságú, a Schöck cég mérnöki tanácsadással áll a tervezők rendelkezésére.

Schöck Hungária Kft., Budaörs

- [1] Isokorb elem alkalmazásával az épület külső hőszigetelő burka összefüggő marad
- [2] Vonalmenti hőátbocsátási tényezők összehasonlítása
- [3 a] A teherhordó fal külső hőszigetelésekor az Isokorb elemet a fal elé kell helyezni
- [3 b] Ha nincs külső hőszigetelés, az elemeket a fal felett kell beépíteni
- [4] Isokorb elemek alkalmazása loggiáknál
- [5] A külső falak vonalában kialakuló képzeletbeli rejtett gerenda QP elemmel kapcsolható az épülethez

NE VÁRJA MEG

amíg büntetést kap vagy kártérítés fizetésére kötelezik!

Az építésjog.hu segítségével sok pénzt, időt és bosszúságot takaríthat meg:

Ingyen elérhető jogszabály-követés

- A feliratkozók hírlevél formájában értesítést kapnak az építési törvényességet érintő jogszabályváltozásokról, azok közzétételét vagy hatálybalépését követő néhány napon belül.

Előfizetők számára elérhető gyakorlati segítség

- A **Figyelő** rovat cikkeiben hétköznapi gyorsan megírt jogszabály értelmezések találhatók az éppen aktuális módosításoknál. Ez segítséget ad ahhoz, hogy értelmezni tudja a legfrissebb jogszabályváltozásokat, és elkerülje a módosítások ismeretének hiányából adódó jogvitákat, büntetéseket.
- A **Fogalomtár** az építési jogi fogalmak pontos értelmezését és használatát könnyíti meg. Ez a jelentősebb fogalmaknál a korábbi meghatározásokat is tartalmazza, kiemelve a bekövetkezett változásokat.
- Az **Általános tájékoztatók** szakmai anyagunknak teljeskörű hozzáférése, amelyek az építésügy szereplőit érintő, gyakorlati problémákat dolgoznak fel.

+ Ajándék kézikönyv!

- Az előfizetők ingyenesen elérhetik az **Építésügyi hatósági útmutató 2014**. Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárások és a szankciórendszer című digitális kézikönyvet, mely rendszerezett formában tartalmazza a 2014. január 1-jétől alkalmazandó szabályok magyarázatát. A kiadvány tartalma év közben folyamatosan frissül: nyomon követi a jogszabályváltozásokat, illetve kiemelten foglalkozik az új rendelkezések jelentőségével és gyakorlati tapasztalataival.

További információ és előfizetés: www.epitesijog.hu

Szakmai partnerek: **ÉPÍTÉSI** megoldások **METSZET** TERVELAP

ECOROCK FF homlokzati hőszigetelő rendszer a ROCKWOOL-tól

A minőség garanciája egy kézből

A ROCKWOOL eddig a hőszigetelő anyagok szakértőjeként volt ismert. Most azonban továbbléptünk: megalkottuk az ECOROCK FF homlokzati hőszigetelő rendszert. Az eddig megszokott magas minőséget ezzel a hőszigetelő rendszer minden összetevőjére kiterjesztettük. Az ECOROCK FF homlokzati rendszer használata a fűtésszámlák érezhető csökkenésén túl tűzvédelmet, kellemes belső klímát, valamint a vakolatszínek széles választékát is biztosítja – bármilyen homlokzatról is legyen szó.

Új homlokzati hőszigetelő rendszer a ROCKWOOL-tól

A ROCKWOOL ECOROCK FF rendszerrel könnyen megoldható a homlokzatok hőszigetelése akár új építésű épületek, akár régebbi épületek felújításáról legyen szó. Az ECOROCK FF hőszigetelő rendszer alapját a kőzetgyapot lemezek – FRONTROCK MAX E kétrétegű hőszigetelő termékek – jelentik, melyeket a kínálatunkban megtalálható további rendszerelemek egészítenek ki. Az általunk kínált szilikon és szilikát vékonyvakolatok széles palettája több mint 200 színben pedig a legmagasabb igényeket is kielégíti.

A tervezők, mivel tudják, hogy a különböző homlokzati hőszigetelő rendszerek legfontosabb eleme maga a hőszigetelő anyag, kiemelt figyelmet fordítanak erre a választásuk során, s konkrét terméknevel adják meg azt terveiken. Hisszük, hogy egy, a hazai piacon már elismert és széles körben alkalmazott hőszigetelő anyagra, a ROCKWOOL által forgalmazott – és egyedüli magyarországi kőzetgyapot gyártóként gyártott – FRONTROCK MAX E homlokzati kőzetgyapot lemezre épülő, szintén magas minőségű elemekkel kiegészített homlokzati hőszigetelő rendszer tökéletes választás minden homlokzathoz.

A ROCKWOOL által biztosított rendszergarancia azt jelenti, hogy rendszerlemeink ma-

ximális kompatibilitására, összhangjára, továbbá a rendszer magját alkotó FRONTROCK MAX E inhomogén homlokzati hőszigetelő termékünk kiváló hő- és hangszigetelő, mechanikai, páraáteresztő és tűzvédelmi tulajdonságainak kiemelésére helyeztük a hangsúlyt. A ROCKWOOL homlokzati hőszigetelő rendszerében ugyanis nem csereszabatos rendszerelemeket találnak a végfelhasználók, hanem szigorú vizsgálatokkal kiválasztott és ellenőrzött kötött alkotóelemeket. Ezek a rendszerlemek kifejezetten kőzetgyapot hőszigetelő maggal rendelkező homlokzati rendszerhez lettek kialakítva. A ROCKWOOL homlokzati rendszer további jellemzője, hogy tűzvédelmi szempontból korlátozás nélkül beépíthető, illetve alkalmazása kifejezetten ajánlott tűzgátló szerkezeteken.

Felhasználható beton, pórusbeton falakon, égetett kerámia falazóelemeken, vályogfalakon, szárazépítő lemezeken is.

A rendszer magja: a FRONTROCK MAX E kétrétegű homlokzati hőszigetelő lemez.

A ROCKWOOL mint hazai és világviszonylatban is piacvezető kőzetgyapot hőszigetelőanyag-gyártó cég több évtizede fejleszti, tökéletesíti hőszigetelő termékeit, melynek egyik eredménye a homlokzaton alkalmazható, kétrétegű FRONTROCK MAX E kőzetgyapot hőszigetelő lemez.

A FRONTROCK MAX E termékünk nem egy hagyományos kőzetgyapot lemez, hanem kétrétegű, azaz inhomogén testsűrűségű termék, ami kisebb önsúlyt eredményez, emellett kiváló hőszigetelő képességet biztosít $\lambda=0,036$ W/(m×K), nagyon jó mechanikai, akusztikai, páraáteresztő tulajdonságokkal bír, és mivel nem éghető, nem füstöl, homlokzati tűzterjedés szempontjából is védelmet nyújt épületeinknek. A FRONTROCK MAX E kőzetgyapot lemez felső, kb. 20 mm vastag rétege tömörebb, ami különösen magas pontszerű terhelhetőséget biztosít ($F_p \geq 250N!$), azaz a homlok-

zatot ellenállóbbá teszi a külső mechanikai hatásokkal szemben. Az alsó, vastagabb réteg pedig elég rugalmas ahhoz, hogy alkalmazkodjon az esetleges felületi egyenlőtlenségekhez.

A ROCK WOOL termékek általában

A ROCKWOOL termékeinek alapanyaga természetes bazaltkő, ennek köszönhetően környezetbarát termék, kiemelkedően tartós, nem zsugorodik, nincs hőmozgása, és kelle-

mes belső lakóklímát eredményez. Rovarak, rágcsálók, hangyák nem károsítják, madarak nem kezdik ki, és nincs anyag-összeférhetlensége sem más építőanyagokkal szemben.

A kiemelkedően magas műszaki paraméterekhez igazodó versenyképes ár, társulva a kőzetgyapot hosszú élettartamával – mely az épület élettartamával is megegyezhet – tökéletes választással és megtérülő befektetéssé teszi rendszerünket a végfelhasználók számára és biztonságos választással még a tervezők számára is, mivel a termékeink tűzvédelmi szempontból korlátozás nélkül beépíthetőek.

(X)

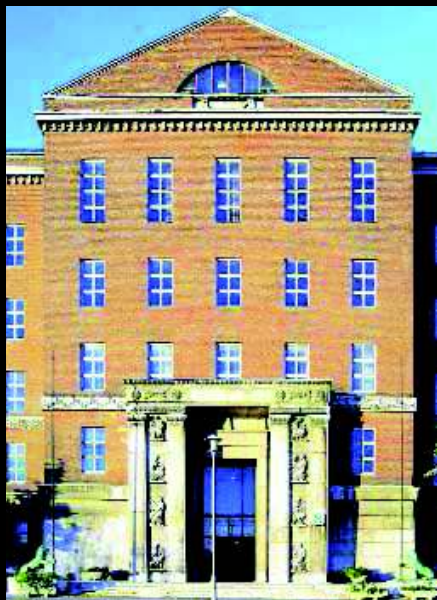
Mai szemmel

BME R épület, Budapest (1951–1955)

Építész: id. Rimanóczy Gyula (1903–1958)

Akkor:

A (József Nádor) Műszaki Egyetem 1949-ben pályázatot írt ki új kampuszának bővítésére. A Petőfi híd budai hídfőjénél ligetes zöldterülettel, míg észak felől a történeti épületekkel kellett számolni. A tervezett épületegyüttes két karakteresen eltérő beépítés összefonódásából állt: délen fogadókapuként laza pavilonos tömegek (T, H épületek), illetve északon a történeti kampusz felé egy kemény keretes tömb alkotta. Az R épület a kapocs szerepét töltötte volna be e kompozícióban. A szocialista realizmus idején ha az építész az állami elvárások alól kibívót keresett, a klasszicizmus fogalmának kiterjesztésével kísérletezhetett. Rimanóczyra külföldi tanulmányúttjai és az 1936-37-es Északi Művészeti Múzeum tervpályázata mellett fiatal tervezőtársa, Kleineisel János élénk érdeklődése a skandináv építészeti iránt is jelentős hatást tehetett. Az épület leghangsúlyosabb pontja az ötaxisos, háromszögű timpanonnal lezárt, Petőfi híd felé eltolt rizalit lett. A díszítőelemek legintenzívebben e kettős oszlopokkal közrefogott főbejártnál jelennek meg. A kapuplasztikák az egyetem akkori négy karának szimbólumai. A földszinti előcsarnok pillérei el lettek húzva az első emeleti galériától, így az sokkal oldottabb hatású. A központi tér feletti emeletek közösségi tereiben az oszlopok folytatódnak, azonban súlyosabb térérzetet keltenek az alacsony belmagasságok miatt. A központi terekhez szervesen kapcsolódó, reprezentatív lépcsőtér az anyaghasználatnak és a feszes arányoknak köszönhetően ünnepélyességet sugároz. Az alaprajzi rendszer letisztult és logikus. Az épület déli oldalán a középfolyosóra, északon az oldalfolyosóra lettek fűzve a funkciók. A tantermek a kívánalmaknak legmegfelelőbben kelet felé vannak tájolva.

Most:

A tervezett északi keretes rész nem valósult meg pénzühiány miatt, így az R épület önmagában a befejezetlenség érzetét kelti. A kialakult panorámán érzékelhetőek a kiegyensúlyozatlan magassági viszonyok: a sziluettből indokolatlanul ugrik ki a később Nagy Elemér által betervezett Z épület. Az R homlokzatán semmilyen változás nem történt, az időtlen monumentalitást képviseli. Anyaghasználatában és nyílászorostásában érzékelhető leginkább az északi hatás. A meleg tónusú téglaburkolat és a Központi épület színeivel illeszkedő kőburkolatos lábati sáv határozza meg a karakterét. Érzékeny megoldás a lábati kettős szalagja, mely közül a felső a Központi épület lábati sávjának felső élét folytatja és az új ház főbejárati kapuzatát zárja le. Ez a sárgászürke, világos tónusú meander keretbe foglalja a homogén testként viselkedő téglaburkolatot. A rakparti főbejárati szerepe felértékelődött, azonban a mai kampusz térhasználatában a perifériális megközelítése miatt inkább Duna-parti látványelemként szolgál. Praktikus a ház és az egyetemkert udvarának kapcsolatát biztosító fedett-nyitott átmeneti tér. A beltérben a földszinti aula és a lépcsőtér őrzi leginkább az eredeti hangulatot; az emeleti közösségi tereket a harmadik szint kivétel leeresztették, kisebb helyiségekre osztották. Az épülettípus funkcionálisan jól kialakult folyosós-cellás elrendezése ma is racionális térhasználatot enged, csak kisebb változtatásokat kellett tenni. A homlokzati rend azonban csak részben tükrözi a belső elrendezést, és a központi terek természetes megvilágítása sem mindig kielégítő. A ház távolságtartóan elfordul az egyetemkerttől, és a Dunát szemléli.

Szöveg/fotó: Urbán Erzsébet

Friss elegancia

Építész:
Hajnal
Zsolt,
Kendelényi
Péter

MÉRTÉKKEL,
JÓL POZICIONÁLVA

Társasház a Rozsnyai utcában, Budapest

Hajnal Zsolt házai mértékletes, precíz alkotások. Majd 25 éve megépült Petrezselyem utcai társasháza¹ (Weber Józseffel) a városszövet innovatív fellazítására tett kísérlet volt, Futó utcai² épülete (Kendelényi Péterrel) a hagyomány bátor felülírásával a nagyvárosi sűrű beépítést újította meg, legnagyobb munkája, a Kapás utcai épületegyüttes³ pedig egy várostömböt zárt le tornyaival új kontextust teremtve. Iparterves múltjából adódóan gondos funkcionalizmus jellemzi alkotásait – melyet kiegészít kísérletező formakompozíciója.⁴

Bátor vállalás egy befektető részéről ma társasházat

építeni. A piaci viszonyok – legalábbis úgy gondolnánk – nem kedveznek ennek a szegmensnek: a többször (nyilvánvaló hátsó szándékkal, marketingcéllal) vizionált lakáspiaci fellendülés természetesen várat magára. Bármit ma már – szerencsére – nem lehet eladni. Ez óvatosságra inti a befektetői és építetői oldalt, de egyben serkenti is egy kiegyensúlyozottabb, átgondoltabb stratégia kialakulását is. Az évtizedekig tudomásul nem vett tendencia, mely labilis gazdasági alapokon álló, mesterségesen kikényszerített túlvállalást eredményezett, ma végre reális alapjai felé közelít. Nyugodt és elegáns épí-

Földszinti és első emeleti fedett-nyitott terek láncolata, mely az együttest lábazatszerűen keretezi

Belső udvar, a passzázs egy eleme

Erős horizontális sávosság a mély erkélyeknek köszönhetően

tészi hozzáállás eredményezhet csak értékmegetartó alkotásokat – mely precízen megfelel a gazdasági realitás, a befektetői anyagi orientáltság és a majdani lakók álmainak is.

Nem kétséges, hogy Hajnal Zsolt és Kendelényi Péter újabb alkotása sem kerülheti meg az imént feszegetett kérdéseket. Ami kell: lecsillapodott piaci környezet, profi építetői csapat, jó megérzéssel felmért vásárlói igény, számítható vásárlóközeg. Ami fizikai adottság kérdése: jó városszöveti pozíció, sőt, kiemelten izgalmas térbeli helyzet, pozíciófoglalási lehetőség. És amiben végül nyert ügye van az építészeknek: a megbízóval kialakított, párbeszédén nyugvó bizalmi viszony.

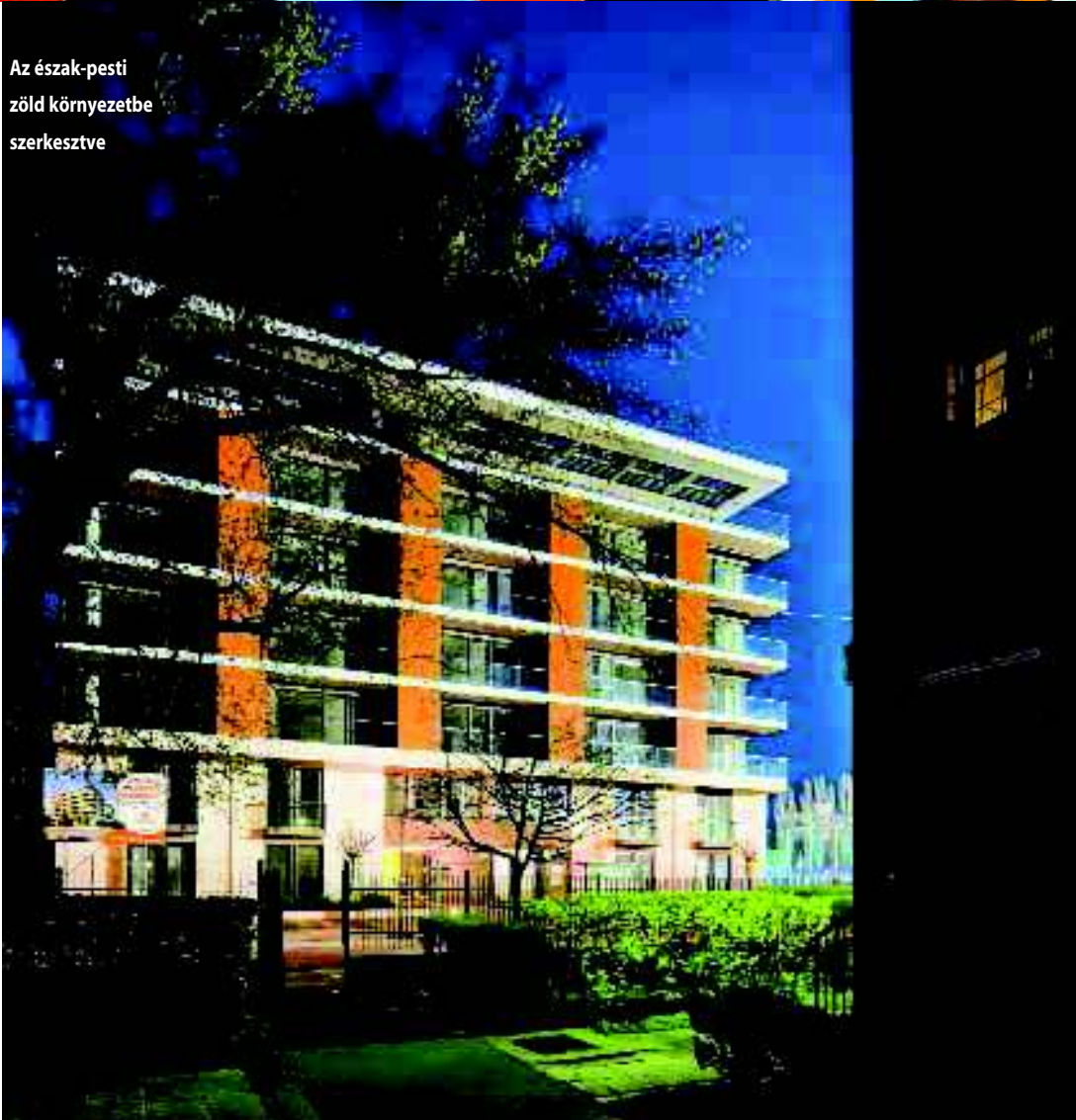
Észak-Pest egykori üzemi-ipari zónájának felszámolt területén, utolsó telkén áll a három tömbre tagolt szabadonálló beépítés. Keletre a foci- és atlétikai pályák tágas-perspektivikus horizontja, északra a Rákospatak, délre pedig lakóter-minimalizmusában is szép, ötvenes évekbeli munkáslakópark. Kelet-nyugati tengelyű három épülethasáb, középfolysós feltárás, fogatolt rendszer – sűrű, de ésszerű alapdöntések, melyek elérik a befektetői igények kívánalmait. A földszint és első emelet lábazatként történő kezelése, a köztes szintek horizontális erkélytagoltsága, a záró szintek nagy teraszos penthouse-koronája – mértékletes modernista „fehértés”, trendi színes felületek, légtérérzet a lakók esztétikai szolgálatában. Passzázs-szerű tömbfelfűzés, egyedien kezelt kertkapcsolatos alsó szintek, precíz alaprajzok – a privát terek túlsúlyával egy közösség létrehozására tett kísérlet. A körbefutó kétszintnyi lábazat olyan teraszterekkel engedi bővíteni e nagyméretű lakások belső tereit, mely a sportpályák felé igen egyedi érték. A horizontális sávosság a benapozás felőli oldalakon a végigvezetett mély erkélyeknek köszönhetően alakul ki, a „födém nélküli” megjelenést egy bravúros építészeti csomópont szolgálja. Az ellenkompozíciót színes burkolatú külső tárolók biztosítják. Talán csak egy funkcionális ziccer nincs kihasználva – hogy ez a lehetőségek miatt, vagy az északi tájolás félelméből adódik-e, nem tudjuk: a patak felé eső hosszoldal egyedi karaktert kaphatott volna az ugyancsak tág feltárulás irányába.

A ház megépültére el is kelt szinte teljesen. Ez nagyon számít – a mértékkel jól pozícionált építészeti döntések értékelése ez is.

Urbán Erzsébet–Vukoszavlyev Zorán

Precíz szín-folt raszter

Az észak-pesti
zöld környezetbe
szerkesztve

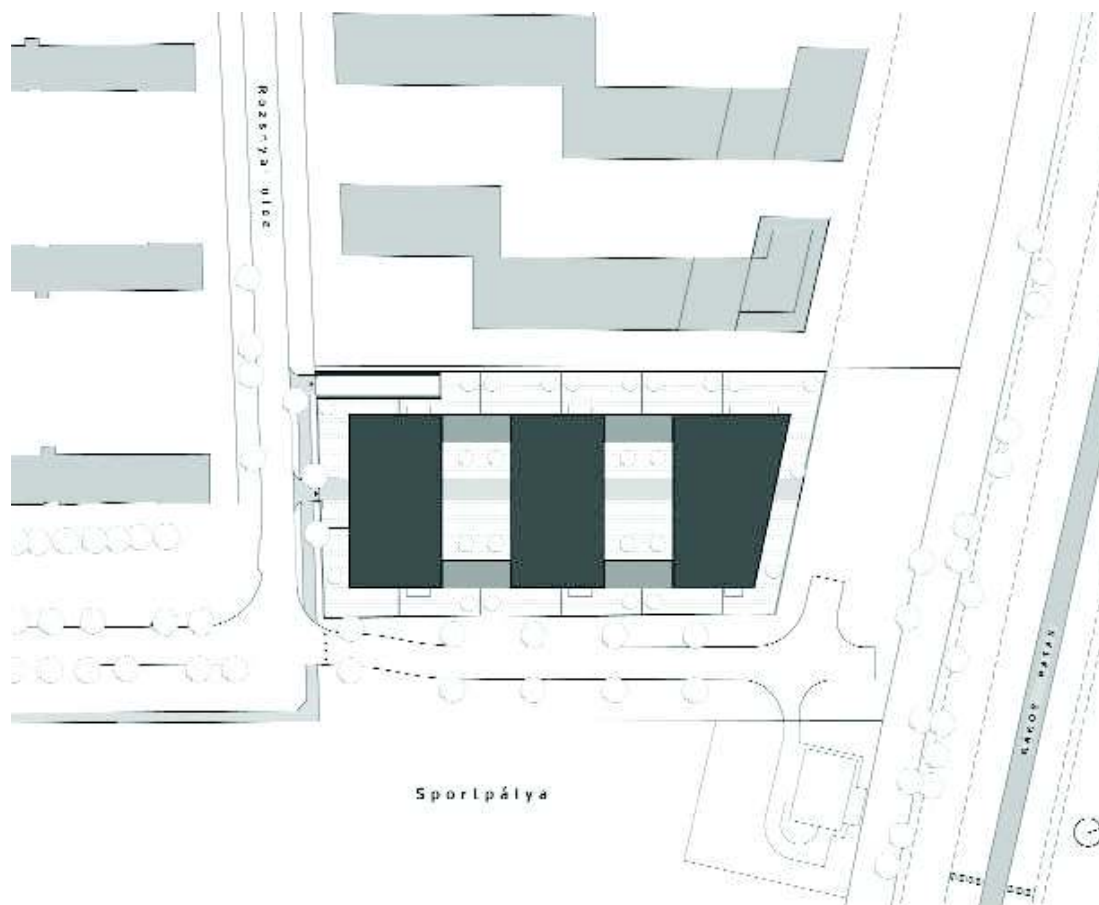
- 1 Lakóegyüttes, 96 lakás. In: Klein Rudolf – Lampel Éva – Lample Miklós: *Kortárs építészeti kalauz*. Vertigo, Budapest, 2001. p. 73. illetve: Beöthy Mária: *Lakóépület a Petreszelyem utcában: Budapest II., Petreszelyem u. 15-19*. In: *Műszaki tervezés*, 37. évf. 2. sz. (1997.) pp. 31–36.
- 2 Haba Péter: *Mátrix*. In: *Építészfórum*, 2006. november 27.
<www.epiteszforum.hu/matrix> Utolsó megtekintés: 2014. március 17. illetve: Vukoszávlyev Zorán: *Újraértelmezett gang: Társasház a Futó utcában*. In: *Octogon* 2006/6. pp. 84–86.
- 3 Hajnal Zsolt: 81 lakásos lakóépület-együttes, Budapest II., Kapás u. 26-44. In: *Magyar építőipar*. 55. évf. 4. sz. (2005) pp.182–185.
- 4 Vukoszávlyev Zorán: *Műtárgy a vágányok mentén – Stadler elővárosi motorvonatok javítóbázisa, Pusztaszabolcs és Máv állomás, Érd*. In: *Régi-új Magyar Építőművészet* 2007/6. pp. 28-29.

Helyszínrajz

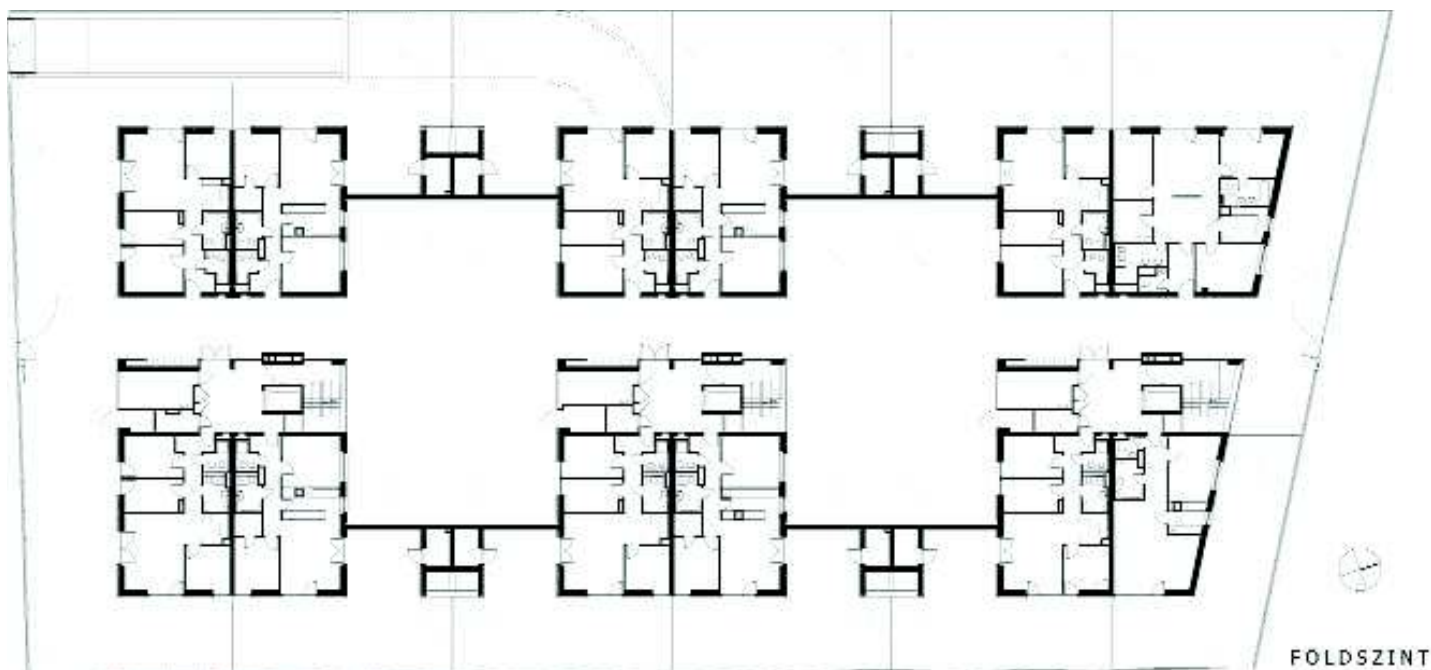
Arató György kerületi főépítész véleménye:

„A befogadás... a táji környezettel együtt élő harmonikus otthonok, autók a felszín alatt, közösségi terek a kertben, partakparti hangulat, panoráma a budai hegyekre és a városa – jó itt lakni.

Az üzenet a tiszta tömegformálás, transzparens homlokzatok és közlekedőrendszer eleganciája, a teraszok lebegnek a zöldék felett – karakteres, egyedi a ház –, új kortárs építészeti érték született!”

Alaprajz: a bejárati szinten

Az ingatlan a Rákos patak partjánál fekszik a Vasas pálya szomszédságában. A telekről először a banktól halottunk, aki az előző spanyol befektetővel együttműködve árulta az ingatlant. A spanyolok az engedélyezési és a kiviteli terveket is elkészítették, de a gazdasági válság hatására nem tudták a kivitelezést megindítani, sőt a hitelre vásárolt telket is elvesztették. A telek megvételekor fontos szempont volt számunkra, hogy már a meglévő építési engedély birtokában gyorsan el lehet kezdeni a beruházást.

A tervező Hajnal Építész Irodával szoros együttműködést alakítottunk ki, melynek keretében az épület külső megjelenítésén nem változtattunk, de a belső lakásmixet jelentős mértékben átformáltuk az aktuális piaci igényeknek megfelelően. Az eredetileg 107 lakásból az áttervezés során ugyanazon az alapterületen 144 lakást alakítottunk ki. Erre szükség volt annak ellenére is, hogy a kivitelezési költségek ezzel jelentősen növekedtek. Ekkora projekten az érdeklődők kényelmes nagy lakásokra vágnak, de ilyet nem engedhetnek meg maguknak, csak nappali plusz egy háló méretet. A tervek átalakításánál figyeltünk, hogy a lakások a kisebb méret ellenére funkcióban jobbak legyenek. Így van minden lakásban külön véde és szép méretes terasz. A legtöbb lakás a piaci igényeknek megfelelően nappali és egy hálószoba méretű, de megtalálhatóak a háromszobás lakások és a nagyméretű penthouse-ok is az épületben. A lakásszám növekedése magával hozta a parkolószám növekedését is, melynek megoldására nem a meglévő -1 szint újabb szinttel való bővítését választottuk, hanem a parkolók gépesítését. A teremgarázs tervezésénél süllyesztéket alakítottunk ki, melybe olyan parkológépet telepítettünk, ami a gépkocsik egymástól független használatát teszi lehetővé. Ez a parkológép olyan, melynek a platója mindig vízszintes, így használata ugyanolyan, mint a hagyományos teremgarázs beállóké.

A módosított kiviteli tervek készítése során a szakági tervezők számára meglepetés volt, hogy a beruházó egyben a kivitelező is, aminek folyományaként a szakmai megrendelő részletekbe menő pontos elvárásokat fogalmazott meg, és azok szerinti tervezést számon is kérte. Az építész tervezőkkel nagyon szoros, jó szakmai kapcsolat alakult ki, így a kiviteli tervek már úgy készültek, hogy menetközben a tervezői művezetésre szinte nem is volt szükség.

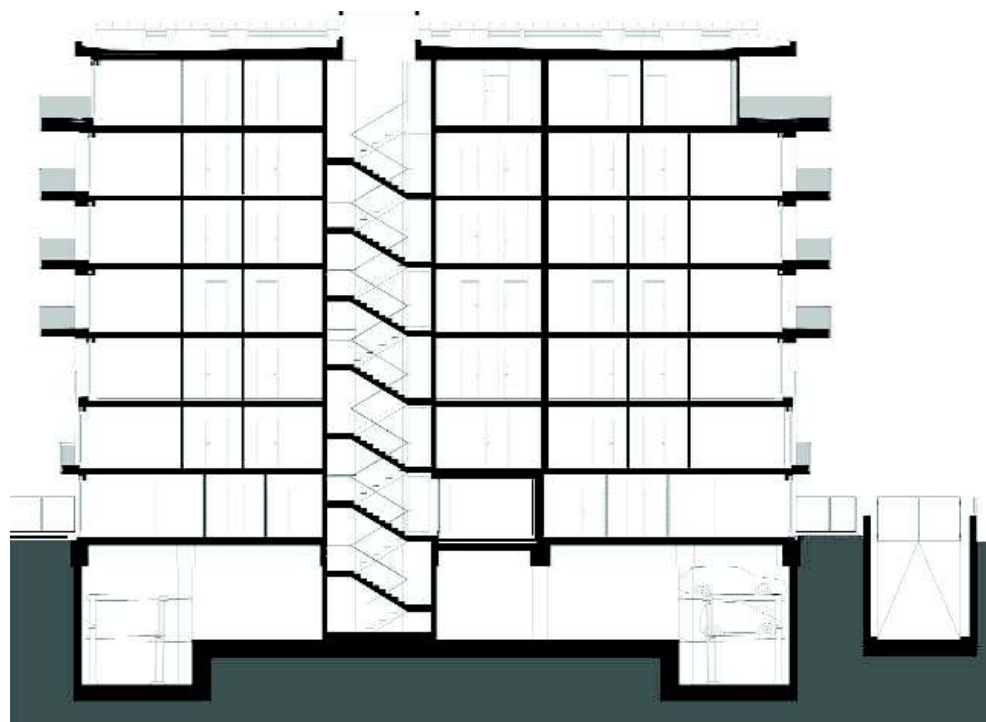
Az elkészült épület nagyon attraktív, így jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a lakások értékesítése jó ütemben zajlott le. *Kiss Gábor, ügyvezető, Nanette Construction Hungary Kft.*

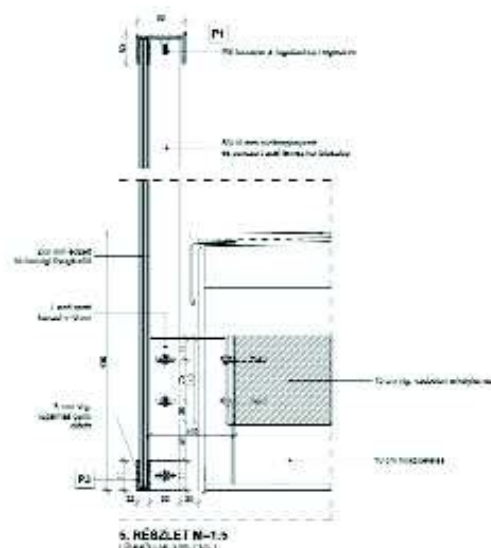
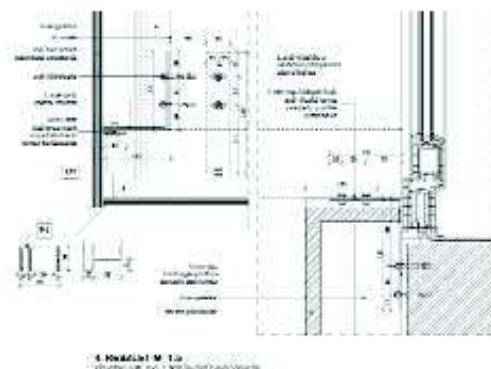
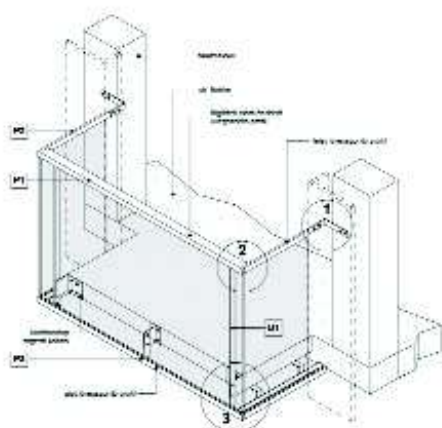
**Az északi oldalt kivilágító
narancsos lépcsőház**

Színharmónia: reggeli reflexiók

Metszet: a lépcsőházon keresztül

Erkélyek szerkezeti kialakítása, részletrajzok

Egy lakástulajdonos véleményét is megkérdeztük az épületről:

Mennyiben befolyásolta a választásban a szokásos dolgokon (ár, elhelyezkedés) kívül maga az épület?

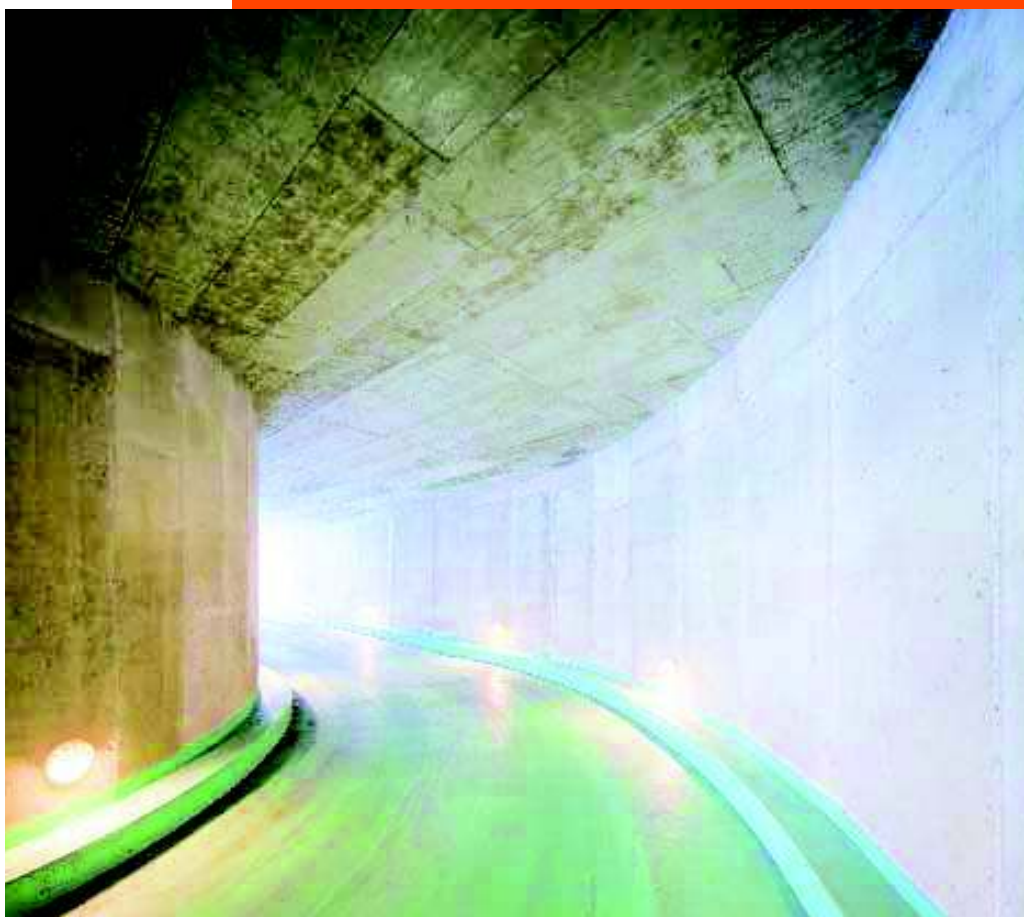
Birszki Péter: A ház kinézete azonnal megragadott, nagyon tetszett, hogy egyszerre modern és elegáns. Valójában az volt benne a legjobb, hogy határozottan egyedi stílusa volt, látszott, hogy ez más, mint a többi új társasház.

Az élénk színek sem voltak riasztóak vagy legalábbis meghökkentőek?

A narancssárga homlokzat elsősre elég ütősnek tűnt, de a jó értelemben, a fehérrel meg a barnával pedig már a látványképeken is jól mutatott. Mondjuk nehezen képzeltem, hogy a valóságban is tényleg ilyen lesz, de elkészülve, ha lehet, még jobban tetszik. Egyébként a ház külseje az egész lakóközösségnek fontos, az szemsz még a redőny színét is meghatározza, amit mindenki be is tart, a legutóbbi lakógyűlésen pedig foglalkoztunk a kerítésekkel, kertekkel és az árnyékolókkal is, hogy megőrizzük a stílusbeli egységet.

Beköltözés után sem változott meg a véleménye?

Egyáltalán nem, nagyon szeretünk itt lakni, mondhatni mindig öröm, amikor hazaérve belépek a házba, a lakásba. Belülről azért már inkább praktikusnak és kényelmesnek mondanám, mint extrémnek, de szerintem ez így is van jól.

A pincszinti lehajtó letisztult dinamikája

Építész: Hajnal Zsolt, Kendelényi Péter, Ámon-Kovács Judit, Hajnal Ödön, Kállay Gábor, Lengyel Ágnes, Szalánty Kolos, Szüle Péter

Tartószerkezet: Schreiber József, Manninger Marcell

Épületgépészet: Áy János, Köves László

Épületvillamosság: Gáspár Péter

Épületszerkezet:

Horváth Sándor, Czégeni Csaba

Tűzvédelem: Venczel Sándor

Akuszтика: Józsa Gusztáv

Fotó: Holló Hunor

Kavics a kertben: balra a konyha-
étkező, jobbra a nappali tér üveg-
felülete

A SZÖGLETES KAVICS

Családi ház, Prága

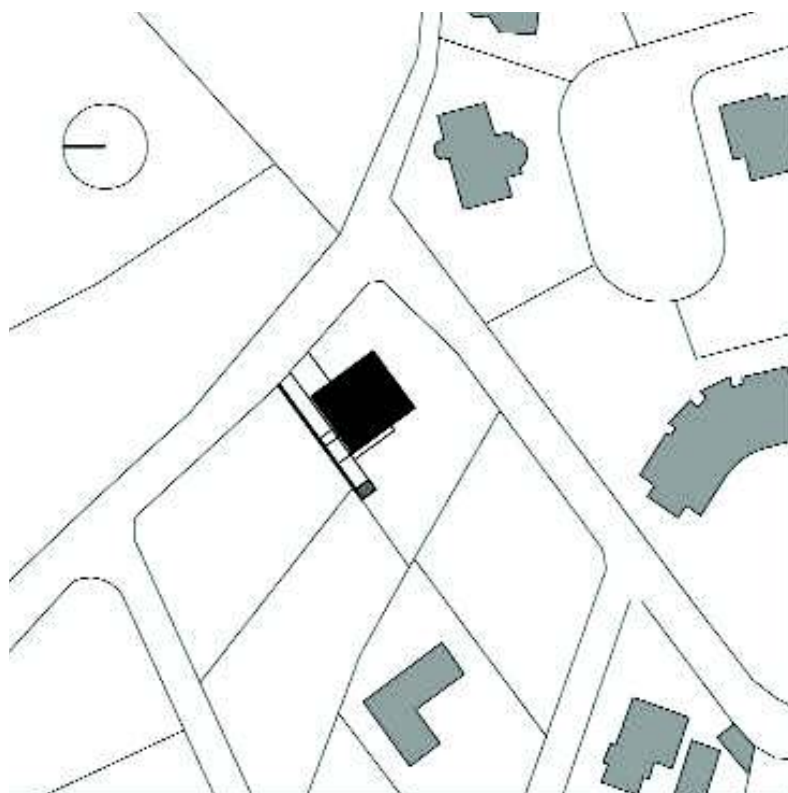
Jan Stempel szlovákiai (iglói) születésű, Prágában élő építész. 1983-ban végzett a BME Építésmérnöki Karán. Amikor Budapestre került, szinte hónapok alatt tanult meg akcentus nélkül magyarul, végül a Bizottság- és a Beatrice-szövegeket is kívülről fújta. Még egészen fiatalon, 1992-ben ő tervezte a Sevillai Világkiállítás cseh pavilonját (Martin Nemeccel közösen). Jelenleg Jan Jakub Tesar építésszel dolgozik együtt.

A Stempel&Tesar Építésziroda prágai családi háza látán rögtön az ötlött az eszembe, hogy olyan ez, mint a fűre odavetett kavics. Csak éppen szögletes. Bátorság kell egy ilyen ház megépítéséhez építész és építető részéről egyaránt, ugyanis túlságosan racionális: nem érdekes, hanem egyszerűen csak jó, nagyon jó. A szerzőpáros házaira ez az elképesztő racionalitás, a szinte kíméletlen következetesség, célszerűsége törekvés a leg-

jellemzőbb. Így adódik, hogy bátran terveznek ház formájú házakat is, nem tartják szükségesnek, hogy belebojlyodjanak a manapság oly divatos geg építészetbe, formai kalandozásokba. Remek példa erre két Prága környéki családi házuk: az egyik Zdíbyben (2007), a másik Vrané nad Vltavou-ban (2006). Ugyanakkor nem riadnak vissza a szokatlan megoldásoktól sem, amire az egyik legjobb példa a Karasyban nemrég (2013) épült házuk (éppen a legjobb úton van a Wienerberger Év Háza cím elnyerésére Csehországban), ahol az aszimmetrikusan elhelyezett nagy üvegfelület furcsa arányokat eredményez a homlokzaton, mely éppen ettől lesz jó.

A prágai családi házuk viszont maga a megtestesült racionalitás. Sablonos családi házakkal körülvevett épületek alaposan eltér a környezetétől (nálunk szinte elképzelhetetlen lenne ekkora eltérés az általánosan jellemző

Helyszínrajz

túlszabályozottság miatt). A ház nem túl nagy: hasznos alapterülete garázzsal együtt alig több százötven négyzetméternél. A megrendelő kifejezett kívánsága volt a hely- és energiatakarékos épület, ennek megfelelően egyetlen fölösleges négyzetcentiméter sincs az épület-

ben. A nappali-étkező-konyha mellett három hálószoba, két fürdőszoba, két kisebb közlekedő, gardrób, háztartási helyiség és kamra található a lakórészben, melyhez az előszobán keresztül kapcsolódik a nagy tárolófelülettel is rendelkező garázs.

Építész:
Jan Stempel

Kert felőli nézet, balra a bejárat és a mellékhelyiségek ablakai, jobbra a konyha-étkező nagy üvegfelülete, kicsit visszahúzva a homlokzati síktól

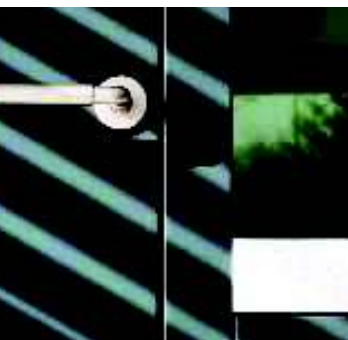

A lakótér, balra a beépített könyvespolc, hátul a konyhapult fala, jobbra a hálóblokk ajtaja

Az épület tájolása, az épület alkalmazkodása a tájoláshoz ideális. Az északi sarokrészt foglalja el a garázs, az előszoba, a háztartási helyiség és a kamra. A tágas lakótérbe lépve rögtön ott van jobbra a két konyhapult és az étkezőasztal egy hatalmas üvegfelület előtt. Ez a nyitható üvegfal kicsit vissza van húzva a külső falsíktól, aminek kettős célja van: egyrészt az épületen kívül eredményez egy lehetőleg finom térképzést, ami a rajzokon, fotókon talán nem is érzékelhető annyira, a valóságban vi-

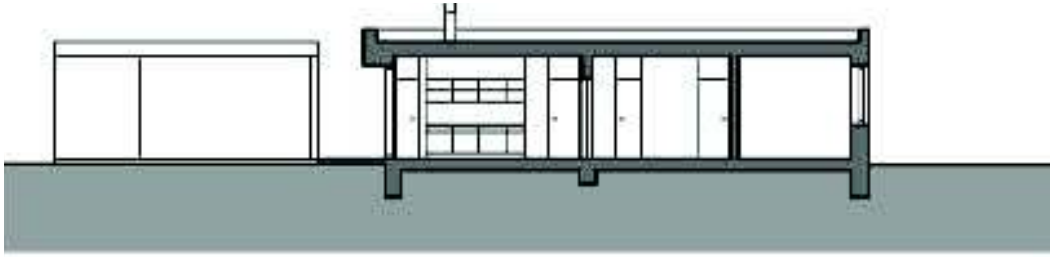
szont annál inkább. Másrészt a belsőben a visszahúzás éppen egy könyvespolc mélységű, így maga a polc nem egyszerűen a falhoz van állítva, hanem az épület szerves részét képezi, mint ahogy az előszoba beépített bútorai a konyhapulttal együtt kompakt egységet képeznek, amit a színhasználattal is jeleznek. Más házakban is megfigyelhető, hogy a beépített bútorok nem egyszerűen kitöltik az éppen adódó tereket, hanem nagyon hangsúlyos téralkotó építészeti szerepük van: a Lety u

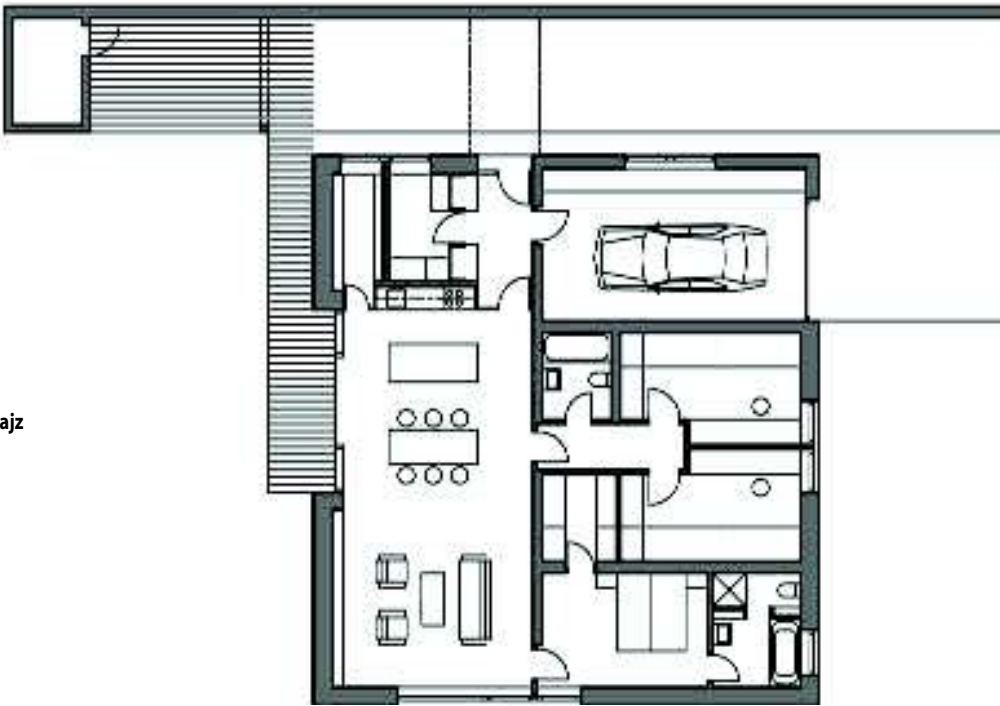
A bejárati ajtó részlete

Fürdőszoba szürkében

Metszet

Alaprajz

Dobrichovicban épült (2011) családi házuknál azzal játszottak, hogy a falakat, födémeket csupaszon hagyták, így csak a beépített bútorok dominálnak nagyon „erős” színekkel. Visszatérve a lakóterhez: a hosszanti tér másik végében van a nappali, mely szintén egy hatalmas üvegfelületet kapott, de más tájolással. Ez az elrendezés visszatérő „motívuma” családi házaiknak. A lakótérből nyílik a keleti tájolású két hálóblokk, a szülőké és a gyerekeké külön-külön fürdőszobával. Magam részéről csak a két gyerekszobát érzem egy kicsit szűkre szabottnak.

A legkorszerűbb építőanyagok és építési technológiák alkalmazására törekedtek, a külső falak plusz hőszigetelést kaptak átszellőztetett szálcement burkolattal. A nagy üvegfelületek tájolásuknak köszönhetően télen hőcsapdaként működhetnek, nyáron a külső lamellák biztosítják az árnyékolást. A zöldtetőnek is köszönhetően nagyon takarékos energiafelhasználású az épület, mellyel teljesült a megrendelő másik kívánsága is.

Csajbók Csaba

Családi ház, Karasy, 2013

Családi ház, Lety u Debrichovic, 2011

Családi ház, Vrané nad Vltavou, 2006

Családi ház, Zdíby, 2007

Építész: Stempel Jan,
Tesar Jan Jakub

Épületszerkezet: Herold Ales

Statika: Podolka Lubos

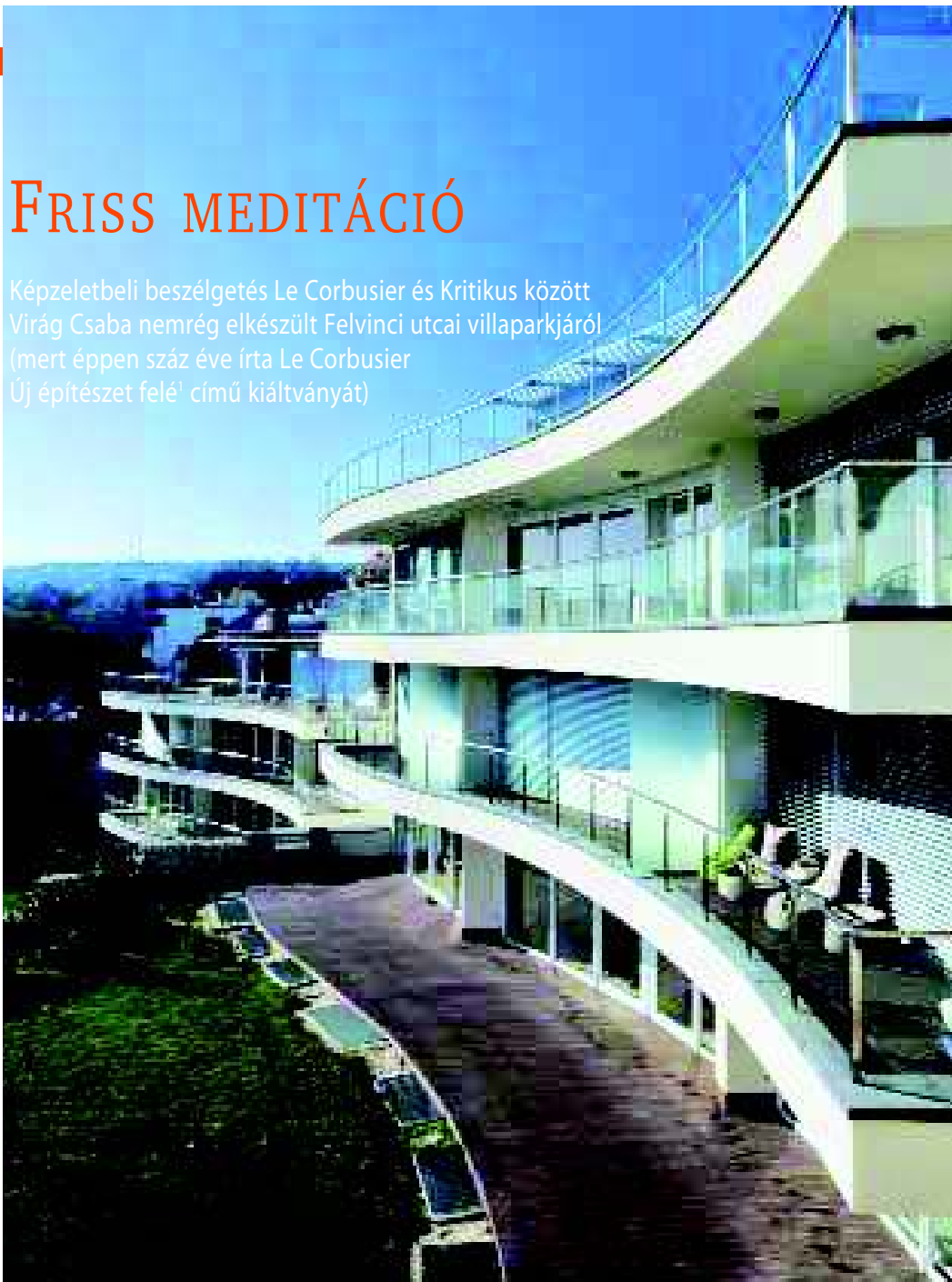
Épületgépészet: Podany Zdenek

Villamosság: Získal Alois

Fotó: Jan Tesar

FRISS MEDITÁCIÓ

Képzletbeli beszélgetés Le Corbusier és Kritikus között
Virág Csaba nemrég elkészült Felvinci utcai villaparkjáról
(mert éppen száz éve írta Le Corbusier
Új építészet felé' című kiáltványát)

A földszinti lakások széles terasszal
illeszkednek a terephez, fölöttük
szalagszerűen hullámszerűen végig
a mellvédek

Kritikus

Ez a környék itt Budán, az Ördögárok és Szépvölgy között tele van beszélő, történelmet idéző helynevekkel. Országút – Landstrasse jámbor, katolikus német telepei művelték a 18. századtól a Rosenhügel (Rózsadomb) déli lankáinak szőlőültetvényeit, míg el nem vitte az egészet a filoxéra. A Duna melletti Felhévíz viszont már a középkori Budának is külvárosa volt. Törökvesz, Vérhalom, Pasarét (Rácrét) csak Döbrentei Gábor 1847-es dűlőkeresztelőjén kapta a nevét – a törökkel vívott nagy csatákra emlékezve. Szép Ilona Vörösmartyt idézi, a Zöldmál, Rézmál (Kalvarienberg), Kútvölgy, Virányos elnevezések pedig a császári sereg hadmérnökeinek régi-eket faggató akkurátus vizsgálódására kerültek az újonnan rajzolt katonai térképekre. De mára csak a hangulatos helynevek maradtak, a szőlővel együtt teljesen eltűnt a kies táj is a sűrű úthálózat és az utóbbi fél évszázad tagolatlan beépítése alatt.

Le Corbusier

„Pedig a szemünk arra való, hogy észrevegyük a fényben úszó formákat. Az elemi formák a legszebb formák, mert világosan értelmezhetőek... A ma építészeti félnek a felület geometriai alkotóelemeitől. Pedig a modern építés nagy gondjait a geometria oldja majd meg. A program szigorú megszorításainak engedve a mérnökök kihasználják a formák erővonalait, szemünket a geometriával, szellemünket a matematikával elégtve ki. Egyszerű, de egyben lenyűgöző plasztikai alkotásokat hoznak létre!”

Kritikus

A Rózsadomb környéke – fekvéséből, domborzati viszonyaiból adódóan – az idők során nagyon fölértékelődött, és szép lassan Budapest legelegánsabb, legdrágább lakónegyede lett. Nagyon hiányoznak azonban a szűkebb szomszédság és a tágabb Hegyvidék mindenféle koncepció nélküli, esetlegesen és sűrűn beépített lakóvezetei

A jelentős szintkülönbség miatt az épületrészek nagyjából egy-egy szint eltolással lépcsőznek fölfelé

...kötést akasszanak... Viseltessenek mély alázattal a valódi műalkotás iránt... Követeljenek redőnyöket valamennyi szoba ablakára... A ház csak akkor lakható, ha elárasztja a fény, ha a parketta és a falak tiszták. A padló tisztántartása érdekében dobják ki a bútorokat és a szőnyeget... Követeljenek lakásonként egy gépkocsi-, egy motorkerékpár- és egy kerékpárgarázszt... Béreljenek fele akkora lakást, mint amilyent a szüleiknél megszoktak. Gondoljanak mozdulataik, rendjük és gondolataik gazdaságosságára...!”

Kritikus

A jelentős szintkülönbség miatt az épületrészek nagyjából egy-egy szint eltolással lépcsőznek fölfelé. Az alsó két szekció alulról, a Felvinci utcáról, a felső kettő a Bimbó útról közvetlenül a második emeletre csatlakozó gyaloghídon át közelíthető meg. A hegy felőli oldal mély, terméskő gabionfalakkal megtámasztott bevágásaiban a közlekedők, lépcsőházak, felvonók, hidak plasztikus tömegeiben a sziklák tektonikus tagolását idéző formák jelennek meg. A Felvinci utcára néző véghomlokzaton, az utcáról nyílik az íves épületsor alatt emelkedően végighúzó teremgarázs, racionálisan követve a ház emelkedő hosszmetsetét. Összesen negyvenhét lakás épült három nagyságrendi fokozatban. Nagyjából a fele két-háromfős (kb. hatvan-hetven négyzetméteres) kislakás,

harmada négy-ötffős (kb. százötven-nyolcvan négyzetméteres) közepes lakás, hatoda pedig (kb. százhatvan négyzetméteres) nagylakás. Az ár nagyjából ahány négyzetméter, annyi millió forint (sic). Magyarországon egyelőre tulajdonra törekszik mindenki.

Le Corbusier

„Vessük fel a problémát, hogy mi a lakóház? A ház: menedék..., amely beengedi a fényt, a napot. A szoba: tér, ahol szabadon közlekedhetünk, úgy van benne, amelyen kinyújtózkodhatunk, szék pihenni, dolgozni, asztal játszani, dolgozni, polcok, hogy minden gyorsan a helyére kerülhessen... Hány helyiség kell? Egy a főzésre, egy az evésre, egy a munkához, egy a mosakodáshoz, egy pedig az alváshoz... A hálószobába követeljenek azonos mélységű, embermagasságú ágynemű-, fehérnemű- és ruhásszekrényeket... Az ebédlőjükbe falba süllyesztett edénytárolókat sok fiókkal, hogy gyorsan rendet lehessen rakni, és maradjon hely a nyugodt emésztést kiváltó kellemes térérzet fölkeléséhez... A nappali szobába kérjenek zárható beépített szekrényeket a könyvek portmentes tárolására, hogy a falak szabadon maradhassanak...!”

Hiányoznak a tervben szereplő színes részletek, a köztes véghomlokzatok plasztikái, a zöld üveg lakáselválasztó teraszfalak

„Az ebédlőben a falak maradjanak csupaszok. A drága és sok helyet elfoglaló bútorok helyett követeljenek falba épített polcokat... (LC)”

Négy törtvonalú épületegység, összefüggő íves karéj, négy lakószint, háromfogatú, enyhén trapézoid szekciók, minden lakásból pazar panoráma

A felső szekciók a Bimbó útról, közvetlenül a második emeletre csatlakozó gyaloghídon át közelíthetők meg

Kritikus

Az épületet bejáró érdeklődő óhatatlanul összeveti a megépült valóság részleteit Virág Csaba vízióival, műszaki terveivel, és lassan közelíti a negatív ingerküszöböt. Az antik amfiteátrumok hegyoldalba vájt, kőből faragott, lépcsős nézőterét idéző, fehér nemes vakolattal ellátott, hullámzóan íves, teraszozó alaptömeg még stimmel, de a tetőfelépítmények és a hátsó pasztikus formák sötétbarna kerámiaburkolattal való összemosása már gyengíti a formát. Hiányoznak a tagoló, színes részletek, a zöld üveg lakáselválasztó teraszfalak, a köztes véghomlokzatok kitüremkedő pasztikái, az együttesen végighullámzó teraszkorlátok visszahajló metszeti mivisége. Az egész déli homlokzatot meghatározó és uraló nagyméretű, ívesen hullámzó üvegfalrendszert a műírás szerinti igényes, faszerkezetű, a terasz faburkolatához illeszkedő, magas minőségi kategória helyett – nyilván anyagi okokra hivatkozva – poligonális szegmensekből összeépített, részben eltolható, vastag profilú, műanyag szerkezetű nyílászárókkal építették meg.

Le Corbusier

„A ház voltaképpen lakógép. Fürdő, nap, hideg víz, meleg víz, higiénia, arányok alkotta szépség... Korunk minden nap megteremti a maga stílusát. Itt van a szemünk előtt, a szemünk azonban nem lát... Nincs már idő játékra, tréfálkozásra, építeni kell... Korunk művészete akkor van helyén, ha az elithez szól. A művészet nem népies, de még kevésbé luxuskurva..., meditációra van szüksége. A művészet lényege szerint fensőbbeség. Egyetlen szakterület létezik ma, ahol a haladás nem törvényszerű, ahol a lustaság uralkodik, ahol a tegnapi hivatkoznak: az építészet.”

Kritikus

Virág Csaba új rózsadombi villaparkja friss, meditációra készítő alkotás.

Golda János

1. Le Corbusier: *Vers une Architecture* (1915), *Új Építészeti felé*, Corvina Kiadó (1981, Major Máté utószavával)

Építető: Anaell Gardens Kft.
Építész: Virág Csaba DLA építész (Virág Csaba Építésziroda Kft.)
Építész munkatársak: Göcsei Sándor, Fehér Zoltán és Karácsony Ilona
Környezetrendezés: Land-A
Statikus: Soós Ferenc Caec
Épületgépész: Tevim Kft.
Kivitelező: Proszk Kft.
Fotó: Zsitva Tibor

ICIRI-PICIRI HÁZACSKA

Érzékiség és logika:
a lakóépület-tervezés minimál modellje a Duna-parton

Hol volt, hol nem... volt egyszer egy iciri-piciri házacska... iciri-piciri kismacska helyett azonban itt egy hatalmas kutya lakik, igaz, van a házban egy iciri-piciri kisember is. Sőt, a ház úgyszólván miatta épült, és pont olyan barátságos, mint ő maga. A Duna-parti telken eredetileg álló nyaraló esztétikája vitatható ugyan, karaktere azonban semmiképp – bővítése tipikus mintafeladat lehetne az építészképzésben.

Persze nem a Lakó Tanszék ez évi alkotóhatéához akar-nék tippeket adni – bár miért is ne? Ennek a nyaralónak a bővítése tipikus iskolapélda: a tervezés során alapkérdésekben kell egyértelmű döntéseket hozni, inspiráló természeti környezetben, megkerülhetetlen építészeti

adottságokhoz és építésügyi előírásokhoz igazodva. Adott a családmodell: papa, mama, gyerek. A rendelkezésre álló terület éppen elég számukra az élhető életér megalkotásához. Ahhoz viszont kicsi, hogy elengedett kézzel kormányozzuk a bringát. A varázslatot belül kell megalkotni: fejből és térben egyaránt.

Kis házat, kis lakást, kis konyhát tervezni – ezt mindenki tudja, aki próbálta – sokkal nehezebb, mint luxuszélményekkel bűvészkedni. A művészet ez esetben épp a szükséges funkció maximálisan ésszerű elhelyezése mellett az apró részletekben megcsillanó varázslat, ami az egészet adott esetben luxuskategóriába emeli. Ez persze egyáltalán nem követelmény, bár az is igaz, hogy

Építész:
Fülöp Gyula

Jin és jang egészséges egyensúlya:
az épület minden elemét a józan
logika ihlette, de a tapinthatóan
érzéki megjelenés teszi vonzóvá

Az apró, de karakteres nyaralót a
hasonlóan erős, ám teljesen eltérő
karakterrel épült új szárnnyal fél-
átrium jellegű, fedett-nyitott tér
köti össze

Ideális párapcsolat: szimbiózis
helyett önálló karakterek oldott
érintkezése

A küllemében a bővítmény stílusát követő, funkciójával az eredeti nyaralóra utaló terasz a kis alapterületű lakóhelyiségek mellett további lakótérként funkcionál

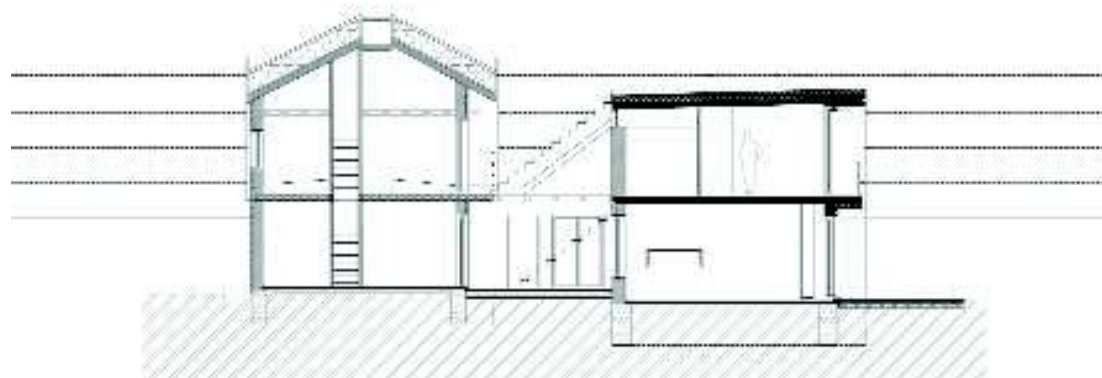
A belső térben is a jin-jang szükségsvé logikája érvényesül: a berendezés a legszükségesebb darabokra korlátozódik. A helyszínre tervezett bútorzat az épületszerkezetek szerves folytatásának tűnik, és hozzájuk hasonlóan tapintásra ingerlő, érzéki köntösbe öltözik

kis térben könnyebb koncentrált hangsúlyokat adni, kis tömeg esetén egyértelmű gesztusokkal szólal meg az építészet. Kis ház nem tud fecsegni. Kis ház esetében könnyebb Weöres Sándor intelmére hallgatni: *Más a képzelet és más a képzelődés, ahogy más a beszéd és más a fecsegés.*¹

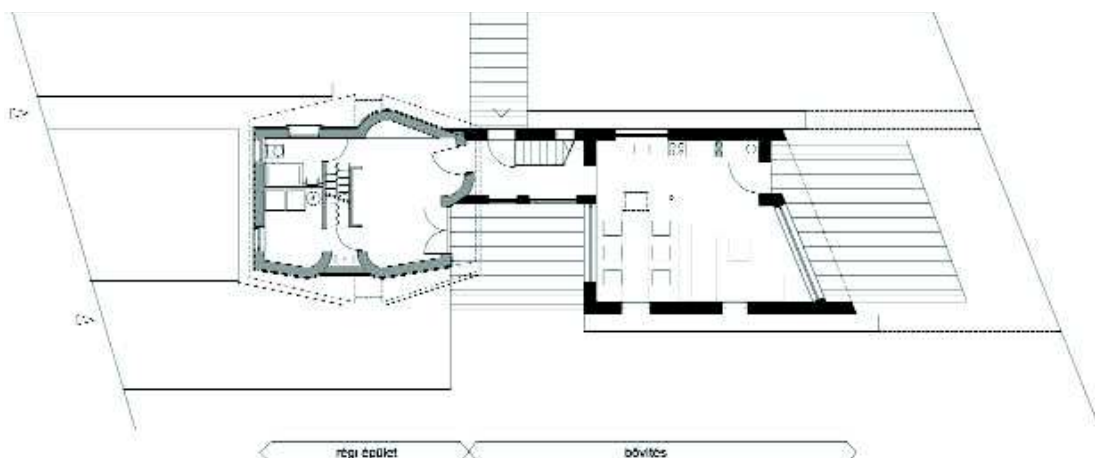
Az új ház pedig kicsi, ahogy kicsi az a nyaraló is, ami eredetileg a telken állt. Az eredeti épület tulajdonosa építész volt, aki karakteres iciri-piciri házacskát húzott

fel korának stílusában, a szokásostól eltérő tetőidommal, oromfallal az utca és a Duna felé. Zárt kubus, lezárt gondolat a meglévő ház, nem egyszerű feladat belőle bővített mondatot fabrikálni. Fülöp Gyula ezen a nyaralósoron már több épületet is tervezett, stílust teremtett a kis telepen. A stílusból itt sem akart eltérni, és oka sem volt rá, hiszen az eddigi házak lényeges vonásait is a természeti adottságok, a Duna közelsége, látványa határozta meg. Az előírások csak az eredeti épület bővítését engedélyezték korlátozott négyzetméteren. Így adódott, hogy az egyik kis ház mellé egy nyaktaggal egy másik kis ház épült, mintegy pavilonszerűen. A két tömeg külső megjelenését tekintve karakteresen elválik egymástól, nem ellenségesen, inkább tartózkodóan. A különbözőség vállalása elsődleges tervezői döntés, amit a részletek összecsiszolása igazol. Szükségtelen egy apró nyaraló esetén bonyolult bölcséleti fejtegetésbe kezdeni régi és új együttéléséről – itt sikerült. Kívülről egyértelműen különbözik a két épületrész, bár a telek adottságai olyanok, hogy alig lehet a két nagyon is szorosan álló tömeget egyszerre egy pillantással átfogni. Mégsem maradnak elkülönülő objektumok, és ez a térszervezésnek köszönhető. Az új beépítést végigjárva vagy inkább körbejárva a régi ház tömege szerves részévé válik az együttesnek, habár belső tere attól élesen elkülönül. A két tömeg között az összeköttetést a közbezárt terek teremtik meg: egy átrium érzetű, félig falakkal körülvett, fedett terasz, ami akár nyári szoba is lehetne, és megállásra csábít, illetve egy lineáris irányt hangsúlyozó közlekedő a felső szintre vezető egyenes, egykarú lépcsővel, amely mozgásra ingerel.

Az újonnan épült tömeg egyetlen egyértelmű gesztussal a Duna felé nyit – amely valóban paradicsomi látvánnyal ajándékozza meg a bent élőket az év minden szakában. Az alsó szint egyetlen, körülbelül négyzetes alaprajzú nappali tér, amelynek a végfalak szinte teljes megnyitása ad egyértelmű irányultságot. A kis alapterület miatt minden bútor a helyszínre van tervezve, és logikusan végiggondolt rendben került a helyére, a tér szerves részét alkotja, pontosabban a berendezés alkotja

Metszet a régi és új épületen keresztül

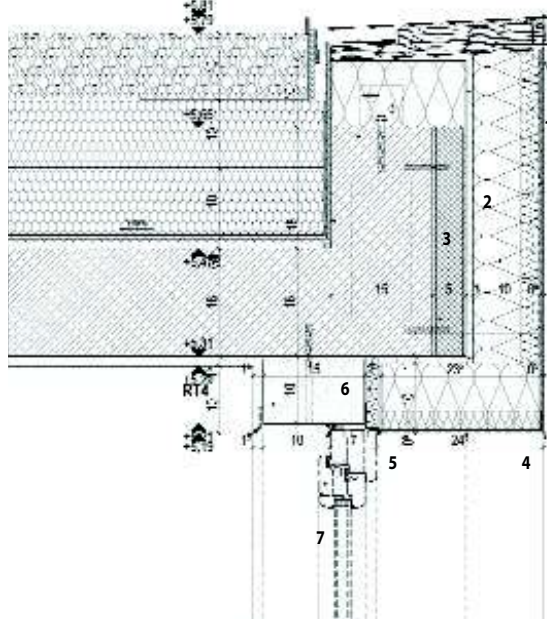

Földszinti alaprajz

magát a teret. Az oldalkertek felé eső falak zártak, egyik oldalon a konyhabútor-kandalló fehér sora ad plasztikát a falnak, a másik oldalon bontott téglából épült plasztikus fal funkcionál polc gyanánt. Minden a házon túlra, a Duna felé sodorja a tekintetet. Visszafordulva pedig a másik végfalon kialakított nagy nyíláson át az átrium és a mögötte levő régi épület felé nyílik ki a tér. A nappali tér másik koordinátáját egyetlen bútordarab, az oldalfalra merőlegesen álló, impozáns hosszúságú asztal hangsúlyozza. Az asztalon végigsikló tekintet kisurran az oldalfalon nyitott egyetlen ablakon, amelynek ravaszul alacsonyra helyezett szemöldöke az ülő ember szemmagasságához igazodik.

A bútorok és épületszerkezetek – falak, födémek – egyenrangúságát apró utalások erősítik: a külső homlokzat antracitszürkéje bekúszik a belső térbe, a padló és mennyezet látszóbetonja visszaköszön az asztal felületén – amely ugyan nem beton, de annak látszik. A fehér, antracit és piros színhármas a házon végigvonul, a látszóbeton trendi hidegségét nem csak a vörös izzása, de a bontott téglá meleg textúrája, az asztal svungját felerősítő fehér álmennevezeti sáv is megtöri. A felső szintre vezető lépcső fekete gránitlapokkal van burkolva, de itt is beköszön egy gesztus, ami a kemény formát oldja: a keskeny feljáró felül a födém elérése duplájára bővül, viszont a fal és a korlát közti részbe csak kisember fér be majd, ha megindul. Neki egyelőre a gardrób e célra kialakított zugában akadt nyugodt alvóhely, az emeletre a háló mellé csak egy zuhanyzós fürdő fért el. A hálónak ugyanaz az attrakciója, mint a földszinti térnek – a teljes felületén megnyitott falon át a kilátás a Dunára. A gépi mozgatású redőny nem az ablak előtt zárja le a felső lakóteret, hanem a hálóhoz kapcsolt terasz korlátjának síkjában, így a fenti terasz is a lakótér intim részévé válhat, nyáron a gyermek a gardróból akár ide is kiköltözhet.

A ház arca a Duna felé néző homlokzat, ahol a szerkesztés elve a legtisztább formáját mutatja. A merőleges-től enyhe szögben eltérő falsíkok a telek adottságaiból

A tető részlete

1. Külső, szilikonos vakolat
2. Szálas hőszigetelés pontonként ragasztva és mechanikailag rögzítve
3. Zsaluzatba tett fagyapot kérgesítésű expandáls polisztirol kiegészítő hőszigetelés
4. Horganyzott acél élprofilok, cseppentők
5. Külső oldalon öntapadós légzáró fólia
6. Ragasztott, dűbelezett pórusbeton „táv-tartó”
7. Nyílászáró gyártói egyeztetés szerinti beépítéssel

adódtak, a látszólag vasos sík panelekből és közükük zárt, visszahúzott üvegfelületekből építkező formálást az említett emeleti terasz piros keretezése hangsúlyozza. Hasonló elvvel konstruálta Fülöp Gyula a *Metszetben* előzőleg már bemutatott nyaralóépületét is,² ám itt a feladat léptéke és kompaktsága miatt a hatás még inkább egyértelmű. A külső-belső összhangja, a terek és az őket alkotó szerkezetek szerves összefüggése, a térbeli tengelyek egyértelmű kijelölése a nyílások és térelemek elhelyezésével, a trendkövető anyaghasználat ellenére barátságos tér, a konzekvens állásfoglalás a bővítés és az eredeti épület vonatkozásában, és mindez együtt egy kompakt csomagban – lehet, hogy ez a feladat mégiscsak iskolapélda?

Zöldi Anna

- 1 Weöres Sándor: *A teljesség felé*. Móricz Zsigmond Kiadó, Budapest, 1945
- 2 Zöldi Anna: *Álom luxuskivitelben*, in: *Metszet* 2012/4. pp. 46. Artifex Kiadó, Budapest

Építész: Fülöp Gyula

Statika: Kovács István

(Kovács és Kovács Mérnök és Építésziroda Kft.)

Fotó: Oravec István

LÉLEK VAGY FORMA

Családi villa a Svábhegyen

A családi villa a tizenkilencedik század második felében érte el azt a minőséget, azt a komplexitást, amire ma is referenciaként tekintünk. (A villa fogalmának pontosításához ajánlom Szalai András bevezető történeti tanulmányát a *Magyarország híres villái* című kötetből, sőt ajánlom az egész könyvet.¹⁾ Az egyedi, testre szabott épület és a hasonlóképpen igényesen tervezett kert egyése, a polgári nagycsalád privát és társasági életének színtere ekkor kapta romantikus, részleteiben is gazdag és kifinomult keretét, mely máig a villaépítészeti ideáljának tekinthető annak ellenére, hogy a huszadik század első negyedétől kezdődően először a romantika, később

a részletek kézműves igényű kifinomultsága – maga a kézművesség –, végül a nagycsalád tűnt el belőle. Ami megmaradt, amitől villának és nem pusztán nagybacska családi háznak nevezhetjük ezt az épülettípust, az az épület és a kert egyedisége, a kettő egysége és a polgári család modelljének aktuális, huszadik századira redukált mintája, az együtt élő generációk és szolgálók nélküli „kiscsalád” (szociológiai értelemben). Megjegyzendő, hogy az egyediség nem feltétlenül reprezentativitás iránti igényt jelent, noha gyakran fontos szempont. Egy villa sikere ma valójában azon múlik, hogy az építész által kínált mintát, térbeli és esztétikai rendet az építető mi-

Terasz, erkély, üvegfal a kilátás felé

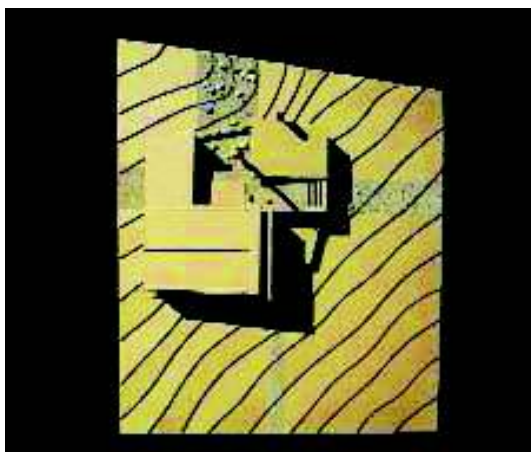

lyen mértékben tudja elfogadni, megérteni, alakítani, végül magáévá tenni. Így volt ez a tizenkilencedik században is, és így van ma is, de nagy különbség, hogy ma jóval több a minta, és ezzel párhuzamosan sokkal kevesebb az esély is arra, hogy az építés és az építető között kialakuljon az a kölcsönös figyelem, ami nélkül a közös mű megvalósíthatatlan. (A megrendelő ellenében aratott építészeti siker külön kategória, ami építészettörténeti kérdés, nem a villaépítészeti központi témája.)

Kinek érdekes a ház? A képeken a funkciók, a motívumok, az, amiért megépült, szinte máris eltűnt – de tényleg fontos ez egy több száz kilométerre lévő szemlélőnek? (...) Tanulság: újfajta fogyasztás van. A világ kinyílt, Madridban, Glasgowban és Torinóban senkit sem a szandaszőlősi mellékutca érdekel, célorientáltan kíváncsi viszont a világban bárhol felbukkanó építészeti jelekre. (...) Még a három dimenzió is egyszerűsödik, nincs történet, csak egy gondosan kiválasztott frontkép, amely olyan lesz, mint egy társkereső fotó. És senki sem kíváncsi a valóságra, mert a

valóság „narancsbőrökből” is áll. – írja Torma Tamás újságíró a napjainkban meghatározó netes építészeti oldalak (Archdaily, Dezeen) publikációs filozófiájáról, az építészeti aktuális információk szokásairól (egy kis gyűlekezeti ház ürügyén) az Élet és Irodalom egyik februári számában.² A diagnózis hibátlan, ám az on-line fogyasztást – meglepő módon – a szerző maga is gyakorolja: És valljuk be, minket ugyanúgy nem érdekel a glasgowi hátsó udvar, a madridi konyha tájolója, vagy ahogy Torinóban egy régi ház az újjal összeér – írja. (Tényleg nem?) És valóban, a cikk itt véget is ér, a szerző nem megy le Szandaszőlősrre, nem néz utána a református gyülekezeti ház keletkezéstörténetének, nem kérdezi ki a lelkész és a használók véleményét sem. Nem csak ő, az épület egyetlen publikációja sem merészkedik idáig. A cikkek többsége, függetlenül a média típusától, ma fényképek alapján készül, a lapok nem tudják megfizetni, hogy a szerzők el is utazzanak megismerni azt az épületet, a környezetét, a használóit, amiről aztán néhány sort írnak (szigorú területi korlátok között). Pedig már

Építész: Drobni András

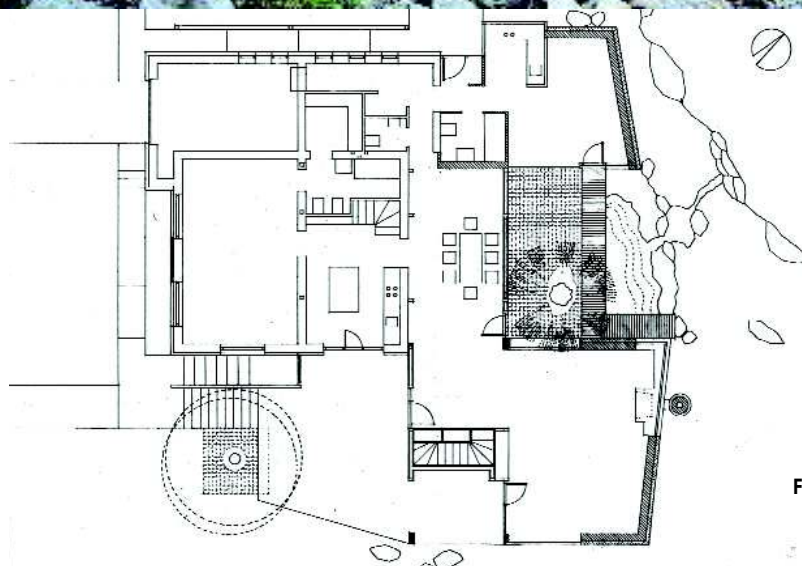

Makett

Ház, hársfa, mamutfenyő

Fa, travertin, vörösréz,
látszóbeton, üveg

Földszinti alaprajz

Víztükör

Adolf Loos is figyelmeztetett rá száz évvel ezelőtt: az épület nem azonos a fényképével.

Nem valószínű, hogy a Drobni András által 2007-ben tervezett svábhegyi villa átmenne az említett netes kép-gyűjtemények rostáján. Ha az *Archdaily* 2008 áprilisa óta gyarapodó, mára közel ötezer (!) tételből álló családi házas listáját pergetem, nem tudok annyira visszamenni az időben, hogy ez a ház – a szerkesztők ízlésével mérve – aktuális legyen. Létezik azonban másféle megközelítés is, ahol nemcsak a jelszerű forma (illetve annak fényképe) számít, hanem mindaz, ami a képekről nem látható. A szem csak egy az érzékeink közül, és minden háznak van története.

A svábhegyi villa esetében az építés és a megrendelő közötti együttműködés, sőt munkamegosztás szerencsésen alakult. A városból való kiköltözés, a telekvásárlás oka mindennapos: a szülők is kertes házban nőttek fel, a gyerekek kertet (kutyát) szeretnének. A gyümölcsfákkal sűrűn beültetett ingatlanon egy hetvenes években emelt, építészeti szempontból semmitmondó épület áll, amit az építető eleve el akar bontani. De még ennek az igénytelen épületnek is lehet egy olyan hálószobája, ami szerethető: az arányai, a csendje, a fényei. Talán mégsem bontani kellene, hanem alakítani? Ha minden eltűnik, nem tűnik-e el egyúttal valami lényeges is, valami, ami már megvan, visszavonhatatlanul? A döntéseket szerencsére nem csak racionális szempontok vezérlik. Az építész (később) azért hívják, hogy adjon tanácsot, hova kerüljön a fürdőszobaajtó (rövidtávon), és hogy mit lehetne

ide építeni (hosszú távon). Az építész nem bontáspárti: átalakítható a meglévő ház, hozzá lehet építeni úgy, hogy egy jól működő épület legyen a végeredmény. Szabad kezet kap, nincs sem program, sem kockás papírra rajzolt séma. A környék építészeti szempontból nagyon vegyes, egyszerre módos és bájosan szegényes. A szomszédban van patinás, eklektikus villa látványosan felújítva, van neobarokk villa alkalmilag foltozva, és van néhány négyzetméteres boronafalal nyaraló is műanyag hullámlemez toldalékokkal bővítve (Janáky István gyűjteményébe kíváncsózó példány). Egy félórás séta során tucatnyi neves építész munkájával találkozhat az, akinek fontos, hogy ki és mi van jelen a környéken. A Drobni András által elképzelt épület ezért kettős irányultságú: az U alaprajzú tömeg (amiben a telken álló épület felismerhetően, de átlényegülve feloldódik) egy olyan félátriumot zár közre, melynek a negyedik, nyitott oldala kertépítészeti elem: sziklás táj kis tóval. Ezt is az építész tervezte. A kifelé teraszokkal, nagy üvegfelületekkel nyitott épület egyúttal befelé is fordul. A belső mag súlyponti eleme egy még fiatal mamutfenyő, mely ott áll, ott állt a telken. Keletkezett egy intim, zárt világ, ami nem „jelszerű”, ami fényképen ábrázolhatatlan, ami nem csak a szemnek szól, hanem minden érzéknek. A víz csobogása, a mamutfenyő suhogása a szélben, a kövek tapintása, a faburkolatok melegsége, az esti csend. (A tervező által ajánlott olvasmány Juhani Pallasmaa könyve: *The Eyes of the Skin; Architecture and the Senses.*)

Szép lesz! – mondta az épület modelljét a szemé elé

tartva a jogász végzettségű építető, és egy évre átalakult építésvezetővé.

A villa tizenkilencedik századi ideáljához hozzátartozik a művesség, a részletek, a tárgyak kifinomult gazdagsága, a kézművesség. A huszonegyedik században, a tömeggyártásból származó tárgyi világgal, a tömeggyártásra specializálódott építőipari háttérrel ez a gazdagság megvalósíthatatlan. Marad helyette az építészeti részletek szélsőségesen gondos tervezői végig gondolása (megrajzolása), és azoknak a mestereknek a felkutatása, akikre mindezek invenciózus kivitelezését rá lehet bízni. Ezért kell, hogy az építető egy időre szakmát váltson, hogy az építéssel együtt irányítsák a kivitelezést – nem volt fővállalkozó –, és mindezt úgy, hogy ebben a munkában mindvégig örömeiket leljék. És itt van még ráadásul a mai kor örök dilemmája: a heterogén tárgyi világ természetes diszharmonijája szemben a mesterségesen egységesített – ezért inkább és gyakran minimalista – tárgyi világgal. Az építető felnő az építéshez, pontosan és élesen látja, érzékeli a dilemmát: a bútorkeresés (vagy tervezés), lámpaválasztás (vagy tervezés), az épület mint műalkotás vagy az épület mint használati tárgy tizenkilencedik századig visszavezethető vitáját. (Idézendő Adolf Loos ismét.)

Százféle építészet van: pályázati építészet, állami építészet, korrupciós építészet, plázaépítészet, családiház-építészet... – felelte Ekler Dezső egy 2008-ban készült interjúban³ arra a kérdésre, hogy milyen építészet az övé. Ezek valójában nem építészeti irányzatok, nem stílusok, hanem elkülönült piacok. Minden piacnak megvannak a maga építései, akik az esztétikai elveiket a piac igényeihez hajlítják. Én eléggé flexibilis vagyok, mindegyikbe egy kicsit belekóstolok – tette hozzá önleplező (önironikus) őszinteséggel az építész. A svábhegyi villát ebbe a listába sem szívesen venném fel, (értelmiségi építészet?) már csak azért sem, mert úgy tűnne, hogy elfogadom a mai építészeti piaci alapon történő kategorizálhatóságát.

A svábhegyi villa tervezőjével és egyik tulajdonosával beszélve, az épületet bejárva, elég annyit mondani, hogy ez az építész talán a százegyedikféle lehet: a *hiteles* építész.

Maszyik Csaba

A kökertre néző udvar

- 1 Szalai András: *A villa fogalmának változása a történelemben*, in: Magyarország híres világi, szerk.: Puhl Antal, Foibos, Prága, 2013, pp. 10–12.
- 2 Torma Tamás: *A valóság képi mása*, in: Élet és Irodalom, LVIII. évf., 7. sz., 2014. 02. 14., pp. 22.
- 2 Tanács István: *Komolyan vettük a hagyományokat – Interjú Ekler Dezsővel*, Európai Házak / Koszó József, 2008 nyár, III. évfolyam 2. szám, pp. 38–41.
<http://www.ekler-architect.hu/cikk/1/2>

Átlátások

Építész – vezető tervező:
Drobnai András (Jugelan Kft.)
Épületgépész – vezető tervező:
Mottl Gábor, **tervező:**
Lászlófi András (Energomo Bt.)
Épületfelügyelet, automatika:
Kiss Gábor (Cop Kft.)
Fotó: Oravecz István

KÜLÖNLEGES KAPCSOLATOK

Építész: Hideg-ház, Kőszeg

Béres Attila,

Balázs

Jusztina

Az építetők sokféleképp keresik, találják meg leendő lakóházuk tervezőjét. Nincs biztos módja, hogyan lehet rátalálni a legmegfelelőbb partnerre. Ismeretség, ismertség, referencia, ajánlás, reklám, legrosszabb esetben a tervezési díjajánlat dönti el a tervező kiválasztását. Esetünkben az építető ismeretlenül kereste meg Béres Attilát, akinek egyetlen épülete sem állt még referenciaként Magyarországon. Egy interjú készült¹ a Skandináviából, tanulóéveiről épp hazaérkezett fiatal építésszel, aki a környezet, az építész és az épület viszonyáról fejtette ki véleményét. Ezt a riportot hallva, olvasva vált egyértel-

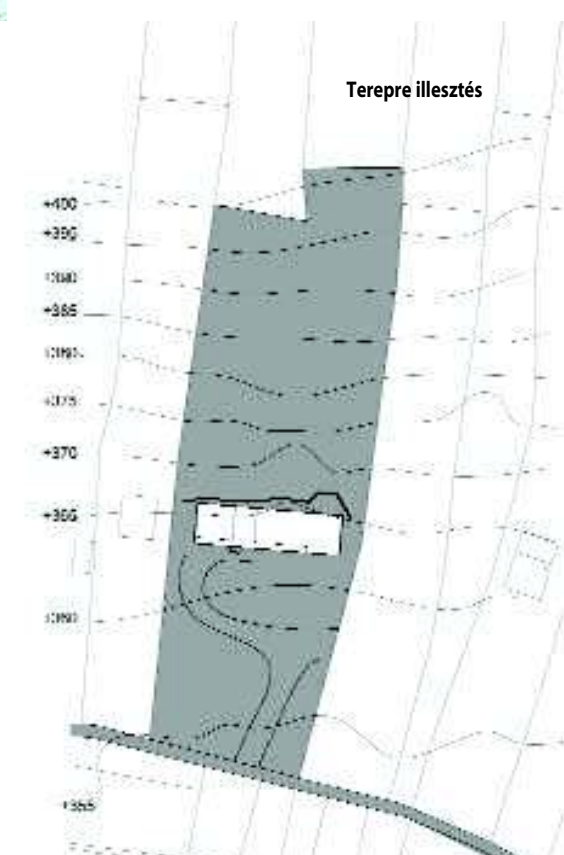
művé Hideg Attila építető számára, hogy rátalált a megfelelő emberre. Olyan közös szellemi, felfogásbeli átfedést vélt felfedezni maga és az építész gondolkodásában, mely valószínűsítette a várt eredmény sikerességét. (Persze Hideg Attila személyes beszámolója szerint nem volt ez előzmény nélküli történet, több tervezőt „elfogyasztott” addig a pontig, míg az említett interjúra rá nem bukkant szerencsés módon...) Innentől viszont igazi csapatmunka következett. Az építető pontosan meg tudta fogalmazni elvárásait, igényeit, fel tudta állítani a szó legjobb értelmében vett tervezési programot. Az épí-

Az egykor terep alatt rejtőzött,
felfedett szikla fogadja a házat...

...míg a felületről lehordott apróbb
kövek borítják az előkertet

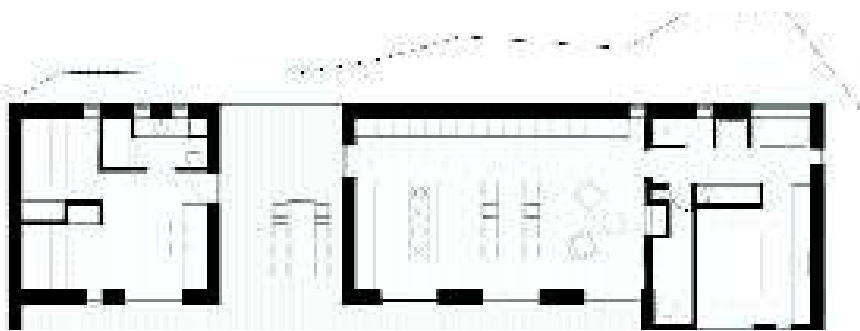

tész pedig nem csupán a hely szellemére tudott reagálni, nem kizárólag a relatív egyszerű funkcionális rendet tudta felállítani, hanem olyan komplex megoldást kínált, ahol az építető és az építész saját magától és egymástól elvárt igényeit maximális összhangba tudta szervezni.

Igazi meglepetésként az hatott a tervező építészre, hogy a magabiztos építető nemcsak a tervezési programot tudta átadni, hanem úgy gondolta, képes is lesz ön-maga megépíteni az épületet. Ezért aztán a szerkezeti váz kialakításától az egészen apró részleteképzésekig közösen kellett a döntéseket meghozni.

A hely, az építész és a ház

A tervezési helyszín különleges, egyedi adottságokkal bír. Kőszeg mint az egyik legszebb, legkarakteresebb

**Két lakóegységre bontott
társasrész**

nyugat-magyarországi kisvárosunk önmagában is az építészek kedvence. Védett barokk központjának, illetve a Jurisics várnak képe mindenki előtt feldereng.² A Szabó-hegy, a kisváros központjától nem messze található üdülőterület természeti adottságaival nyűgözi le az embert. Völgyének déli lejtője ezen a helyen ugyan be van épít-

hangba lehet-e hozni a magyar valóságot, lehetőségeket a „világ maradék részének” trendjeivel? Használhatóak-e itthon Attila Finnországban és Norvégiában szerzett tapasztalatai? Össze lehet-e egyeztetni a globális irányzatokat és lokális értékekkel? A válasz véleményem szerint egyértelmű. Egy kicsit a hitét hozza vissza az embernek. Igen, lehet.

Ha az épületet elemezzük, ezer szállal kötődik a környezetéhez, minden döntés, legyen az a telepítés koncepciója, az épület enteriőrjének és exteriőrjének képei sosem önmagukban érdekesek és szépek, hanem mindig a környezetükkel együtt. A sziklafal kiegészíti az épület kompozícióját, a mesterséges felületek felerősítik a sziklafal erejét. Az egész épület csak a környezetével együtt igaz. Ha provokatív akarok lenni, nos, szerintem ez az organikus építészet.

**A lakótér beépített bútorai
az épület egységességét
a végsőkig fokozzák**

Vertikális és horizontális elemek

A ház alapkonceptiója

ve, de jó léptékkel, kellő teret adva az itt élőknek, pihenni vágyóknak. A hely igen szép találkozási pontja a természetnek és az épített környezet elemeinek.

Maga a telek még különlegesebb. Egy felszíni kőfejtés szomszédságában vagyunk, ahol a talaj lefejtése után a természetes kőfelület hihetetlenül szép sziklastruktúrát mutat. Nem kérdés, ebbe szerettek bele a tulajdonosok, de ez inspirálta a tervezőt is terve kialakításakor.

Itt állunk tehát a barokk kisvárossal, a háborítatlan természettel és a kibontott sziklafelülettel. Az építés feladata nem egyszerű. Az építető konkrét elképzeléseit és elvárásait, a tágabb és szűkebb környezet igen markáns, determináló adottságait, valamint saját magát és a maga építészeti vágyait kellett koherens egységgé kövacsolni. És a szakmát foglalkoztató nagy kérdés: össz-

Az csak külön öröm, hogy ez hogyan illeszkedik bele a kortárs építészeti áramlatokba, hogy ez érthető és értékelhető határainkon túl is, leközlhet a világ legkülönbözőbb szakmai médiumaiban. Ennek eddigi csúcsa a 2013-as Piranesi-díj dicsőre oklevelének elismerése.

A ház természetes. Nem a felhasznált anyagokról szeretnék megjegyzéseket tenni, bár az épületet jellemző fa tartószerkezet és a lécváz burkolat kimódoltsága önmagában megérdemelne egy elemzést. Természetes az épület kialakítása abból a szempontból, hogy az építetőnek joggal fontos minimális fenntartási költségeket nem a passzív ház minősítéssel és az ahhoz tartozó furdangos gépészeti megoldások bevételekkel célozza meg, megelégszik az ideális tájollással, logikus szerkezetek, gondos rétegrendek kialakításával. Okosan szervezi a belső tere-

ket, a lehető legegyszerűbb gépészeti rendszereket építi be. És ez működik.

Érdekes az épületet a tervező építész időben rövid eddigi szakmai múltjának állomásaként megfigyelni. Egyetemi diplomája után a norvég Todd Saundersszal közös munkákon dolgozik. Szerencsés egymásra találásnak gondolom ezt is, nem véletlen, hogy Attila a mai napig itthonról is aktív tagja tud maradni a ma már világhírű

Fókuszálás,
tisztá kompozíció

bergeni tervezőirodának. Azt gondolom, hogy a kőszegi ház pontosan illeszthető a közel hatvan norvég terv közé, melyen Attila eddig dolgozott. Ugyanakkor mint egyetemi mestere és diploma konzulense állítom, hogy a Hideg-ház szellemében egyértelműen fel lehet fedezni a 2007-es keszthelyi Képcső vetítőház diplomatervekor felállított tiszta építészeti, téralakítási, szerkesztési, komponálási elveket is.

A ház egyértelműen kortárs épület. Számomra a kortárság nem azt jelenti, hogy építésének ideje a kétezres évek első vagy második évtizedére esik, hanem hogy a ma kérdéseire keresi és adja meg a választ. És ezek a kérdések pedig javarészt épp a globális ismereteinkről, a lokális életünkről, a környezettudatosságról, az innovációról és az emberi kapcsolatokról szólnak.

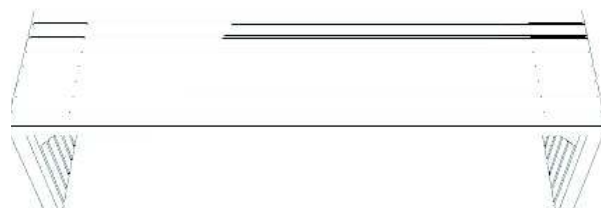
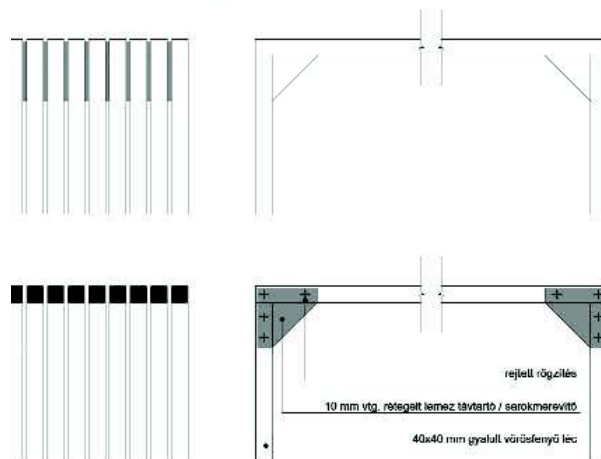
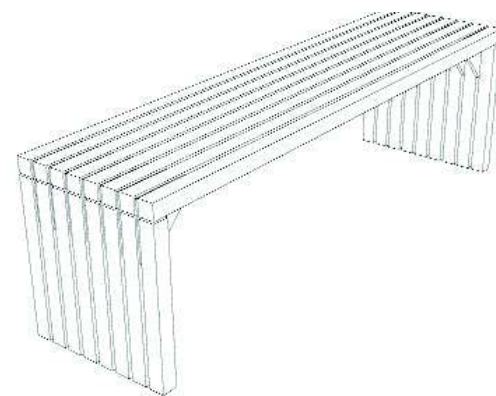
A ház és az építető-építő

Sok évvel ezelőtt az Év Háza díj zsűritagjaként jártuk az országot kollegáimmal, és izgalmas játékot találtunk ki magunknak. Az épületekről benyújtott fotók alapján próbáltuk előre kitalálni a lakók habitusát, szokásait, hobbi-ját. Megpróbáltam most is ilyen szemmel felkészülni az épületlátogatásra. Nos, bevallom, ennél az épületnél bajban voltam. Bujnovszky Tamás lenyűgöző fotói az épület lelkét, lényegét adják vissza, Béres Attilát jól ismerve őt hozzá tudtam rendelni a képekhez, de nem tudtam még,

mit kezdjek az építetőkkel, a lakókkal. A fotókon nem látszik más, mint az épület tökéletessége, rendje, fegyelmé, játéka, kitaláltsága. A kertről, környezetről készült fotók ugyanígy nem adtak támpontot. Aztán a „rövid” háznéző alatt megkaptam a választ. A tulajdonos, Hideg Attila úr több órás lenyűgöző és minden részletre kiterjedő, szakmailag is kifogástalan, lelkes kalauzolása alatt kiderült számomra: a lakó élete maga a ház, az építés, a folyamat és a produktum. A telek gondos kiválasztásától a sziklafelület megtisztításán keresztül az egész tervezési folyamat aktív közreműködője. Az épületet házilagosan, saját kézzel megépíti, majd jelentős figyelmet fordít az utóéletre, a tapasztalatok továbbadásával teszi teljessé az alkotó folyamatot.

Igazi örömjáték ez építetőknek és építésznek. Barátság, büszkeség, siker Magyarországon a 2010-es évek első felében!

Lenzsér Péter

Egyedi kültéri bútorok a ház szellemiségében

1. Ongrádi Melinda: *Magyar fiatal a világ legtehetségesebb építészei között*, hg.hu 2009. december 17. 15:00
2. Holl Imre: *Kőszeg vára a középkorban. Az 1960–1962. évi ásatások eredménye.* (Die Burg Kőszeg (Güns) im Mittelalter. Die Ausgrabungsergebnisse der Jahre 1960–1962) (Fontes Archaeologici Hungariae) Akadémiai Kiadó. Budapest, 1992. p. 212.

Építész:

Béres Attila, Balázs Jusztna

Épületgépész: Garger Ferenc

Kivitelezés: Hideg Attila

Fotó: Bujnovszky Tamás

A nappali és szabadtéri étkező
helyet foglal a kert felőli látványban

Míg a budai kerületek a hegyeken felkúszva egyre magasabbról szemlélik a magyar fővárost, addig a bérházak tezejéről nyugatra tekintő pestiek zöld látképe évről évre zsugorodik. A környezettudatos fejlődéshez a táj védelme is hozzátartozik, de erről Budapesten ma még kevesen vesznek tudomást. Jelentős előrelépéseket látni azonban az energiafelhasználás lokális csökkentése terén.

PASSÍVHÁZ ÉS FORMAÉRZÉK

Az A3 Építész munkája Harsánylejtőn

Az energiafelhasználás csökkentésében Európa jó példával jár előttünk. A belgák ez évtől, a dánok jövőre már csak passzívházakra adnak építési engedélyt, két éven belül pedig Nagy Britannia is átáll a zéró-karbon épületekre.¹ Hazánkban az első minősített passzívház 2008-ban épült Szadán Szekér László tervei alapján, amit Boros Károly tényőí, majd Sári László orosházai

terve követett. E korai, a szakág története szempontjából jelentős, de formailag kidolgozatlan tervek követően Sigray Judit fótligeti háza (2009) egy esztétikailag kifinomultabb irányba mutatott.² Ugyanebben az évben alakult a Passzívházépítők Országos Szövetsége (PAOSZ), amelynek elnöke, Szekér László 2013 áprilisában, a Frankfurtban rendezett 17. Nemzetközi Passzívház Kon-

Építész:
Glück Endre,
Kovács
Zoltán,
Horváth
Bálint

A szaunaterasz és sütkezőző hát-
terében könyvtárszoba, az eme-
leten hálók

Ritmikus felvezetés a bejáráthoz és a garázshoz

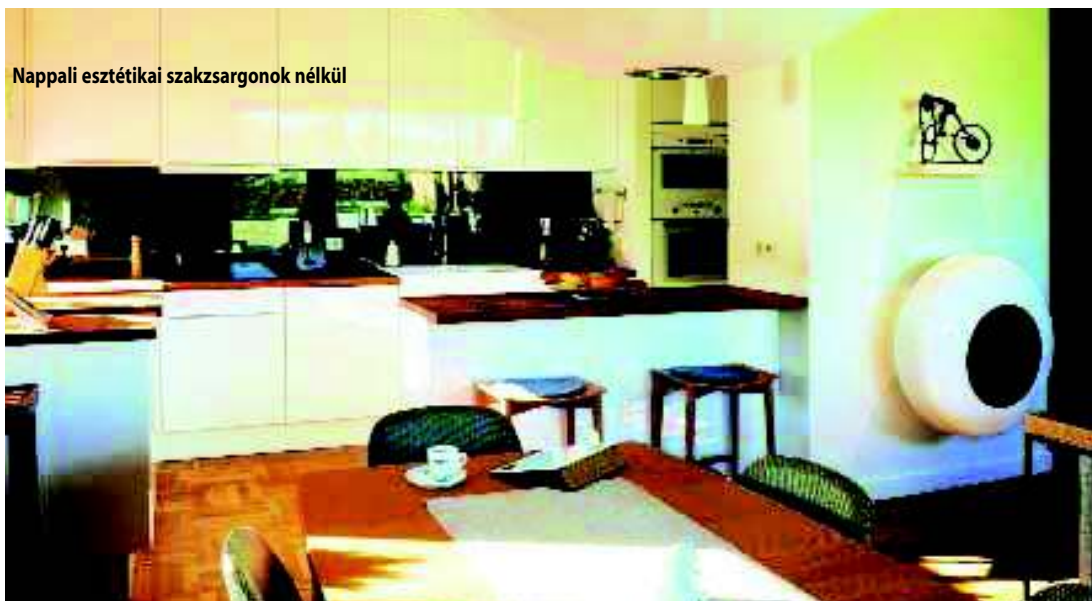

Távlati kép az egyelőre magányosnak tűnő házról

ferencián hazánk színeit képviselte. A nemzetközi ese-
ményekkel lépést tartva a Magyar Építész Kamara és a
Magyar Mérnöki Kamara szakmai továbbképzésként akk-
reditálta a Minősített Passzívház Tervező stúdiomot.

Az előrelépéseket azonban némileg elhomályosítja,
hogy – néhány kiemelkedő sikertörténetől eltekintve,
mint az Archikon százlakásos angyalöldi passzív tár-
sasház-beruházása³ – ez az ipar Magyarországon a lehe-
tőségekhez képest még mindig viszonylagosan népsze-
rűtlen, s ez részben a „lombikeffektusnak” köszönhető.
A passzívház hőcsapdaként való zavartalan működése

- 1 Szekér László: *Beszámoló a 17. Nemzetközi Passzívház Konferenciáról*. Építészfórum, 2013. április 30. Hozzáférhető: <<http://epiteszforum.hu/beszamolo-a-17-nemzetkozi-passzivhaz-konferenciarol>> (Utolsó belépés: 2014. január 8.)
- 2 Szekér László: *Passzívházak Magyarországon*. Építészfórum, 2010. november 4. Hozzáférhető: <<http://epiteszforum.hu/passzivhazak-magyarorszagon>> (Utolsó belépés: 2014. január 8.)
- 3 Ghile Gábor: *Épülhet Magyarország legnagyobb passzívháza. Energiahatékony társasház a XIII. kerületben*. Tervlap, 2012. július 28. Hozzáférhető: <<http://tervlap.hu/cikk/show/id/1435>> (Utolsó belépés: 2014. január 8.)
- 4 Vö. Portik Adorján: *Kavicsház – szabadon formált passzívház terve, Csobotfalva*. Építészfórum, 2012. május 29. Hozzáférhető: <<http://epiteszforum.hu/kavics-haz-szabadon-formalt-passzivhaz-terve-csobotfalva>> (Utolsó belépés: 2014. január 8.)
- 5 Ezt az eredményt ismerteti a Norwegian University of Science and Technology (NTNU) pszichológia szakos hallgatója szakdolgozatában, in: Carlsson, Anna Karina: *Does Sustainable Building Technology Matter to Home Buyers? Determinants of Passive House Purchase Decisions*. (Trondheim, 2011. május). Hozzáférhető: <<http://ntnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:441264/FULLTEXT01.pdf>> (Utolsó belépés: 2014. január 8.)
- 6 Annak idején ez bele is fért a posztmodern atyamestere, Robert Venturi eklektikus programjába. Ismerünk tőle olyan szabadkézi sémákat, ahol az egyiptomi bazilika, a görög templom egy lapon szerepel Victor Hortát vagy Oscar Niemeyert idéző homlokzatokkal, ld. *Elevations, Eclectic House Series*, 1977.

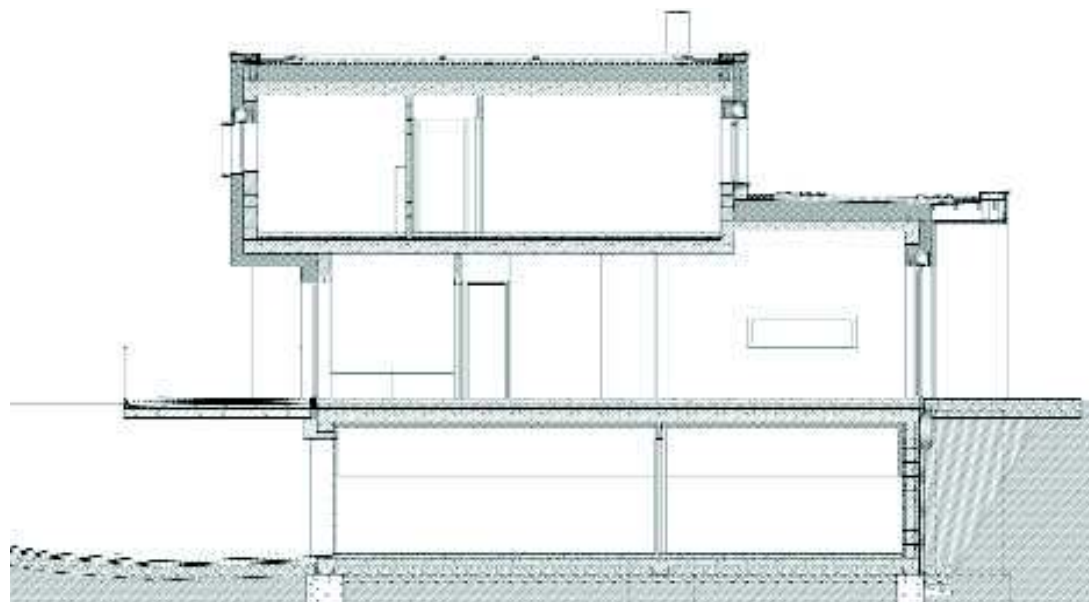

Nappali esztétikai szakzsargonok nélkül

átmeneti fedett-nyitott terek tervezését nem teszi lehetővé, ezért a megszokott, és más esetben természetességgel alkalmazott tornácok, patiók vagy lebegő teraszok itt csak a külvilágtól légmentesen elzárt, múzeumi keretek között valósulhatnak meg. A minimális lehűlő felület követelményei miatt az épület szerkezetileg és hőtanilag egységesen vizsgált leggazdaságosabb térbeli formája a téglatest, szabadabb felfogásban gömbtől vagy ellipszoidtól nem túlzottan különböző amorf tömeg.⁴ A passzívház jelenségével már a lélektan is foglalkozik, igaz, egyelőre csak a vásárlói preferenciák nyomvonalán haladva. E kutatások tanulsága, hogy a megrendelők nagy része továbbra sem a környezettudatosság, hanem az alacsony fenntartási költségek és a beruházás megtérülése miatt vállalja a zártabb életformát.⁵

Harsánylejtőn is fontos szerepet játszottak ezek a szempontok. Az északi tájolású telken álló ház széles nyílásokkal ejti csapdába a hátsó kert felől beeső déli

fényt. Az árnyékolók miatt a nappali nyáron is kellemes mikroklimájú, de a hőszivattyús tároló, visszanyerős légkezelő készülék és geotermikus stabilizátor segítségével télen is mindenütt kiegyenlített a hőmérséklet. A közel önellátó lakógép teherhordó falainak modernitása azonban inkább látványelem.⁶ Homlokzati plasztikája ritmikus dombormű, amely az energiakalkulációkból származó kötöttségeket, az erkély, a tetőterasz és a nagyobb tömegmozgások hiányát izlésesen pótolja. A földszinti szalagablakok a déli homlokzat vizuális nyitottságát ellensúlyozzák; lent a kapura pillantanak, fent pazar tájképet kereteznek. Igen életszerű a dolgozószoba: a könyvekkel bélelt helyiségben az ablakok a polcok moduljába illeszkednek. A bejárattól valamivel beljebb fürdő és kertre nyíló szauna, konyha és az étkezővel egyesített nappali található. A kettő közös légtérrel osztozik, amelyet elegáns tálalópult tagol jelzésértékűen kisebb funkcionális egységekre.

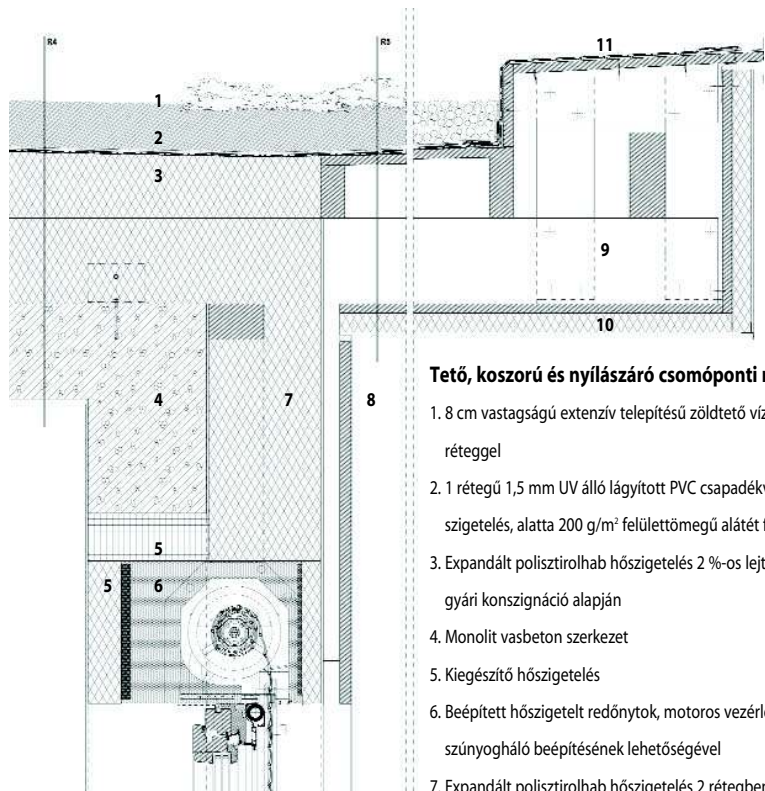
Az épület ikerháznak készült, de mindkét fele az igényeknek megfelelően különbözik egymástól. Ezt a képződményt természetesnek érezzük, hiszen minden emberi használatára készült tárgy és az emberi test maga is szimmetriára törekvő tökéletlen, egyedi. Ezekhez a feltételekhez alkalmazkodik az egyszerűbb képletű emelet is, ahol a kihasználtságához képest szerényebb alapterületen három-három szoba sorakozik. A kitekintés változatos látványt nyújt, noha a tetőkert érinthetetlen. Introvertált, de odabent felszabadult terek ezek: a lemosható falakon szabaddkézi krétarajzok fehérленek.

Fürdőszoba az emeleten

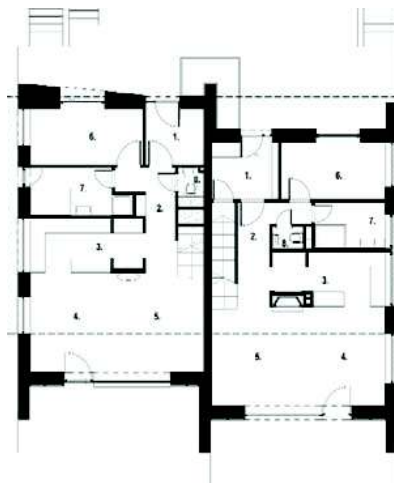
Mivel az egyik lakó az előnyösebben szigetelt, míg a másik a kényelmesebb megoldás mellett döntött, a két háztartás között számottevő különbség mutatkozik a pinceszinten. Lépcsőn kényelmesen, házon belül lejuthatunk a garázsig, de ez jelentősen megnöveli a lehűlő felületet. Az épület ugyanakkor – a passzív ház meghatározása szerint – még így is kimagaslóan jó hatékonysággal és jelentős gépészeti közreműködés nélkül tudja újrahasznosítani a környezetében rendelkezésre álló hőt. Az A3 Építész tervezői a statikai vázat is e különleges technológiának rendelték alá, de nem mondhatjuk, hogy az épület jelentősége ennyiben ki is merül. A ház ugyanis élmezőnyben van mindazon hazai munkák között, amelyek egy magasabb szintű alkotói formaérzék birtokában néznek farkasszemet a globalizáció világának kíméletlen reguláival.

Katona Vilmos

Tető, koszorú és nyílászáró csomóponti részlet

1. 8 cm vastagságú extenzív telepítésű zöldtető víztartó réteggel
2. 1 rétegű 1,5 mm UV álló lágyított PVC csapadékvíz szigetelés, alatta 200 g/m² felületmegőrlő alátét filc
3. Expandált polisztirolhab hőszigetelés 2 %-os lejtésben, gyári konszignáció alapján
4. Monolit vasbeton szerkezet
5. Kiegészítő hőszigetelés
6. Beépített hőszigetelt redőnytok, motoros vezérlésű redőny, szűnyogháló beépítésének lehetőségével
7. Expandált polisztirolhab hőszigetelés 2 rétegben, 2×120 mm vastagságban, mindkét réteg ragasztva és dübelelve
8. Kültéri faburkolat
9. 15/18 cm gerenda
10. 20 mm OSB lapburkolat, rajta expandált polisztirolhab hőszigetelés egy rétegben, 40 mm vastagságban
11. 1,5 mm UV-álló filcalátétes, lágyított PVC csapadékvíz szigetelés OSB lapra ragasztva

Ikerház földszinti alaprajz

1. Előszoba
2. Közlekedő
3. Konyha
4. Étkező
5. Nappali
6. Könyvtár- és dolgozószoba
7. Fürdő és szauna
8. Vécé

Építész: Glück Endre
Építész munkatársak: Horváth Bálint, Kovács Zoltán
 (A3 Építész Kft.)
Gépészet: Miskolczi Imre
Épületszerkezeti konzulens: Schreiber Gábor
Szerkezettervező: Árva Péter, Hámori Eszter
Fotó: Z. T.

Hatalmas üvegfelületek

Budapest közelében, kertvárosi környezetben található a villaépület. Pazar panorámájú, észak felé erősen lejtő telken épült fel. A hófehér ház szépségét a geometrikus formák izgalmas játéka és a kivételesen magas színvonalú kivitelezés együttese adja. A redukált eszközrendszer,

a visszafogottság azonban korántsem jelent unalmas megoldásokat. Az aszimmetrikus szerkesztésű, hatalmas üvegfelületekkel tagolt homlokzatok, az egymástól függőlegesen elcsúsztatott tetősíkok karakteressé teszik az épületet és a belső tereket egyaránt.

A SOMMELIER OTTHONA

Villaépület, Pest megye

A lejtőt követő szerkesztés

Építész:

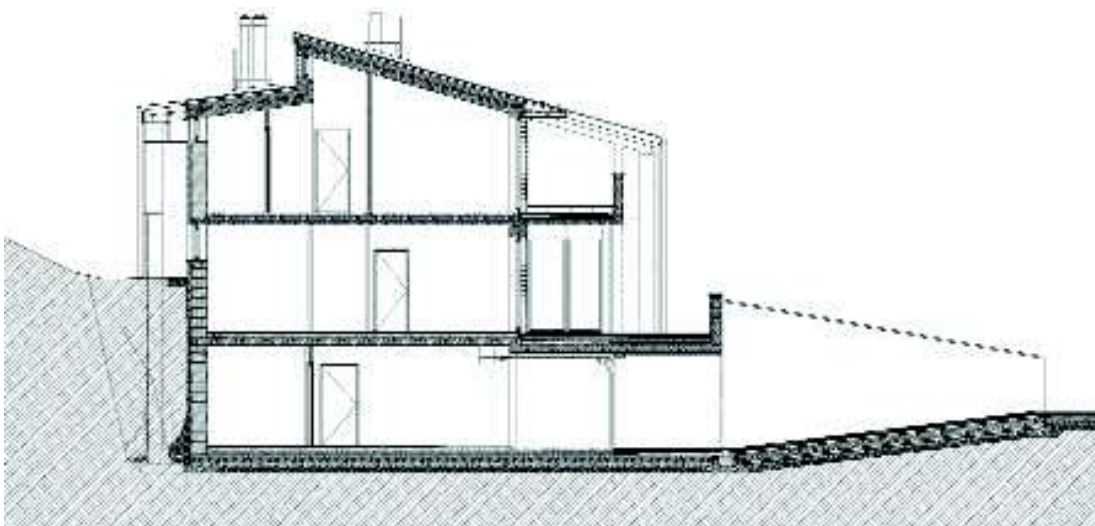
Dúzs
Sándor,
Kuknyó
Lajos

A hátsó, zárt homlokzat

Szürke, fehér: több szín nem is kell

Metszet: jól „ül” a lejtőn az épület

Az építészek a tervezés során tökéletes használhatóságra törekedtek, s annak érdekében, hogy a következő építészeti minőség a villa egészében érvényesüljön, figyelmük a legapróbb belsőépítészeti részletekre is kiterjedt. A logikusan egymásba fűzött terek, a látványos térkapcsolatok, a felhasznált időálló anyagok, bútorok és berendezési tárgyak igényes, ugyanakkor barátságos keretet teremtenek egy négytagú család mindennapjaihoz.

A fantasztikus panorámára szerkesztett főhomlokzat

Az érkezőt impozáns lépcsősor vezet a bejáratához, innen egy szeparált vendégapartman és látványos részletekkel kidolgozott hatalmas egybefüggő közösségi tér nyílik. A csupán jelzésértékűen elválasztott reggeliző, étkező és nappali hatalmas üvegfelületein nem csupán a város, de a gondozott kert látványa is az enteriőr részévé válik. Az egymásba szinte észrevétlenül átfolyó kü-

lönböző funkciójú zónák határait egy-egy attraktív építészeti megoldás jelöli ki, ugyanakkor az egységes és kifinomult anyaghasználat egységbe is fűzi. Térbe állított dobozként is értelmezhető gránitszürke konyha. Hátdalán a hatalmas, amerikai diófrontos gardrób és a dupla belmagasságú nappalit több részre osztó, egy kandelót is magába foglaló barnásszürke,erezett kőlapokkal burkolt pillér tagolják a teret. Ez utóbbi valósággal felveti a tekintetet az emeleti könyvtárgaléria és második nappali felé, vizuálisan is összekapcsolja a szinteket. A galéria egyébként a ház legimpozánsabb pontja, hiszen a több irányba is nyíló üvegfelületeken keresztül innen tárul fel a legszebb kilátás. Szintén az emeleten kaptak helyet a gyerekszobák saját fürdővel, illetve a szülői háló-gardrób-fürdőter hármasa.

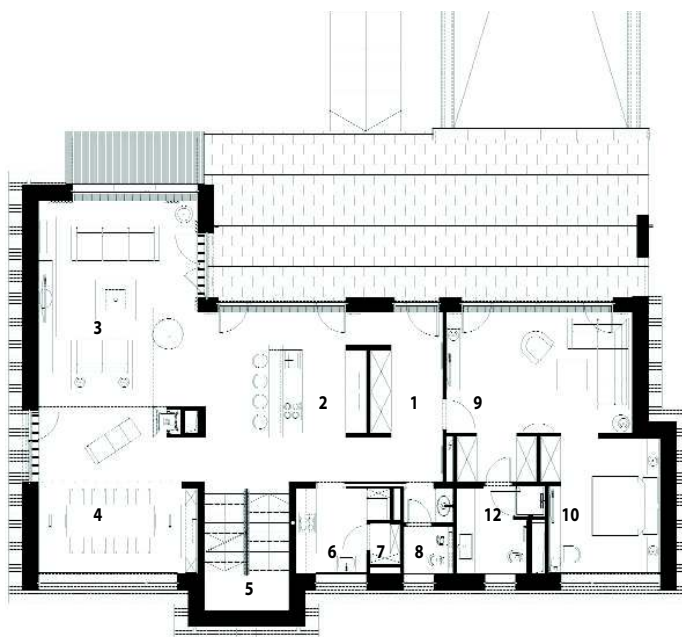
A garázsoknak is helyet adó pinceszintre került a vendéglátás terepe, amelynek stílusos keretéről egy állandó hőmérsékletű, üvegfalal leválasztott bortároló, egy pizasütő kemence, míg a kellemes lazításról az egyedi igények alapján tervezett szauna gondoskodik.

A világos belsőépítészeti koncepció a tudatos színválasztásban¹ is megjelenik: a pincétől indulva egyre világosabb tónusok határozzák meg a tereket. A pince sötét burkolatai, a nyers tölgyfelületek, a zöldes árnyalatok és az egyenként megvilágított falfülkéket kiemelő aranyfestés a klasszikus borospincék jellegzetességeinek korszerű átíratai. A földszintet az elegáns szürkék és visszafogott drappok, míg az emeleti intimszférát bézs, krétafehér és néhány meleg szín uralja. A különféle elemek hol merész, hol visszafogott párosítása kifinomult érzékenységről tanúskodik, és meglepő természetességgel simul egymáshoz minden forma, szín és matéria.

Rothman Gabriella

Alaprajz: a nappali, az étkező és a reggeliző láthatatlan határvonalát a pillér jelöli ki

1. Bejárat
2. Konyha
3. Nappali
4. Étkező
5. Lépcsőház
6. Konyha
7. Tároló
8. Mosdó
9. Nappali
10. Háló
11. Gardrób
12. Fürdő

Galéria – a keret nélküli üvegkorlát rájátszik az „egyterűségre”, a kandallókémény-pilléren folytatódik a sötét köburkolat, így a kandallótömb két emeleten keresztül erőteljes tengelyként átszeli a házat

1. Valdez, Patricia and Albert Mehrabian.
Effects of Color on Emotions, Journal of
Experimental Psychology General, 1994,
123 (4), pp. 394–409.

A ház központi élő terét a kandallótömb uralja, sötét köburkolatával kívánatos kontrasztként a hatalmas világos térben

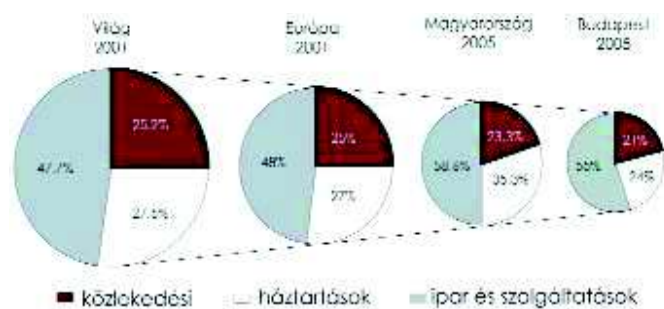
Tervezők: Dúzs Sándor,
Kuknyó Lajos (Architéma Kft.)
Belsőépítész: Kuknyó Lajos,
Krúzs Gabriella, Lipták Gábor
Kivitelező: Architéma Kft. /
Kuknyó Lajos
Fotó: Bujnovszky Tamás

Közlekedési minták Budapest belvárosában, avagy a városi fenntarthatóság az épületenergetikán túl

A BME Urbanisztika Tanszék Településkutatási és városépítészeti szekciójába beadott 2013-as Tudományos Diákköri Konferenciára készült dolgozat alapján

A dolgozat történeti városrészek fenntarthatóságával foglalkozik a várost alkotó gazdasági, környezeti és fizikai elemek kontextusában. Elsősorban arra keresi a választ, hogy létezik-e összefüggés a városrészek területhasználata és a közlekedési rendszer térbeli viszonya, valamint közlekedési energiafelhasználása között. A kutatás arra szeretné felhívni a figyelmet, hogy a történeti városrészek fenntarthatóságának vizsgálatakor nem kizárólag műszaki megoldásokra kell/kellene koncentrálni. Kiegyensúlyozott városi térszerkezet létrehozásával – vegyes területhasználattal és az ezzel összehangolt közlekedési rendszer kialakításával – nem pusztán élehetőbb, de kisebb energiafelhasználású városrészeket kaphatunk eredményül.

A fenntarthatóság környezeti aspektusának egyik lényeges eleme az energiahasználat, a városok pedig természetükénél fogva az energiafogyasztás gyújtópontjai. A város morfológiája jelentős hatással van mind az épületekben felhasznált, mind a közlekedési energiahasználatra. A közlekedési energia figyelembevétele több szempontból is nélkülözhetetlen egy-egy városrész energiahasználatának vizsgálatakor. Egyrészt azért, mert a városi energiahasználatnak jelenleg is jelentős részét adja, körülbelül húsz-ötven százaléka annak. Budapest esetében ez az arányszám huszonegy százalékot jelent,¹ de ez a település mérete, a városforma, a város beépítési sűrűség függvényében változhat. Ráadásul a jelenlegi trendek szerint a közlekedésre fordított energiafelhasználás növekszik a legnagyobb mértékben a városi energiahasználat elemei közül.² Magyarország közlekedési energiahasználatát 2005-ről 2006-ra tizenegy százalékkal növelte, miközben az építőipari szektor energiafelhasználása nem változott, a szolgáltatások és az ipar energiafelhasználása pedig hat százalékkal csökkent.

1. ábra A városi energiahasználat összetétele³

A város térbeli eloszlásának és a közlekedés energiahatékonyágának kapcsolatát már több összefüggésben vizsgálták. Newman és Kenworthy⁴ a városi sűrűség és közlekedési energiafelhasználás közötti kapcsolatokat, Bertaud és Malpezzi (2003)⁵ pedig a város térbeli elterülése és a közlekedési eszközök energiahatékonyága között összefüggéseket tárta fel. Az előbbi vizsgálatot ért legnagyobb kritika az, hogy

a különböző tevékenységek és háztartások térbeli eloszlását, vagyis az otthon-munkahely-szolgáltatások relatív elhelyezkedését figyelmen kívül hagyta, annak ellenére, hogy ezek a tényezők mind hatással vannak az utak hosszára. Vagyis az utak hossza és ez által a város beépítési sűrűségének vizsgálata önmagában nem alkalmas a közlekedési energia fogyasztásának leírására. A városforma a különböző gazdasági funkciók és társadalmi kapcsolatok térbeli eloszlása is alapvetően befolyásolja a közlekedési energia nagyságát és összetételét, hiszen a mindennapi közlekedési igényeit meghatározó, domináns területhasználatot a lakófunkció és a gazdasági funkció (munkahelyi és kereskedelmi funkciójú területek együttese) testesíti meg.

A kutatás keretében Budapest három belvárosi tömbjében kérdőíves felmérést végeztem. A vizsgált területek:

- VI. kerület, a Belső-Terézváros tömbje: Nagymező-Ó-Zichy Jenő-Jókai utcák által határolt tömb, a későbbiekben BT6-tömb,
- VIII. kerület, a Belső Józsefváros tömbje: Baross-Szentkirályi-Krúdy Gyula-Mária utcák által határolt tömb, a későbbiekben BJ8-tömb, jellemző karaktere: a civil szervezetek, oktatási és kulturális intézmények magas száma,
- IX. kerület, a Belső-Ferencváros tömbje: a Lónyay-Mátyás-Ráday-Erkel utcák által határolt tömb, a későbbiekben BF9-tömb.

A felmérés során többek között a következő információkat gyűjtöttem: a munkahelyre/oktatási intézménybe különböző szolgáltatásokhoz (élelmiszerbolt, kulturális kikapcsolódás, sporttevékenység stb.) és zöldfelületekhez való eljutás módja (gyalog, kerékpárral, valamilyen tömegközlekedési eszközzel vagy személygépkocsival), gyakorisága, iránya (melyik kerület), hossza, időtartama. Ezen túlmenően az egyéni és közösségi közlekedési módokkal csakis úgy, mint a különböző szolgáltatásokkal való elégedettségre is irányultak kérdések.

A vizsgálat során tehát feltérképeztem, hogy milyen távolságba történik a munkahelyre/oktatási intézménybe, illetve a szolgáltatás igénybevétele helyére történő utazás. Mindkét esetben igen kedvező a kép, hiszen a megkérdezett lakók utazásaik ötven-hetven százalékát a lakókörnyezetben végzik. A megkérdezett egyéb tevékenységek (szolgáltatások igénybevétele, zöldfelület/közterület használata, szociális kapcsolatépítés) nagy része, minden tömb esetében a lakóhely öt-száz méteres sugarában zajlik, illetve a lakók 45,6 százaléka (BT6), 58 százaléka (BJ8), 49,3 százaléka (BF9), ötszáz méteren belül jár dolgozni, azaz gyalogos távolságon belül. Mivel a vizsgált tevékenységek közül egyértelműen a munkahelyre való eljutás jelenti a leggyakoribb tevékenységet, a munkahelyek eloszlása kulcskérdés az energetikai vizsgálatoknál.

A felmérés során az is kiderült, hogy a megkérdezett lakók a tömegközlekedési mennyiségi tényezőivel (pl. járatsűrűség, utak lefedettsége

Ökológikus építészet 2014

Elemző konzultációs show

Szakmai védnök:

Épülő ökológikus épületek állnak az idei Öko-logikus Építészet sorozat középpontjában. A három beruházást újszerű formában fogjuk tárgyalni: a tervezők dinamikus, Prezivel készült, látványos bemutatóját alkalmazástechnikusok hozzászólásai, villámelőadásai fogják színesíteni – kiemelve, ellenpontozva, hangsúlyozva az egyes kérdéseket.

Elsőként Radványi Gábor építész, a HuGBC alelnöke a Corvin Negyed kapcsán az urbanisztikai szintű kérdéseket tárgyalja, hiszen társadalmi szintű kérdéseket inkább urbanisztikai, mint épületléptékben lehet megoldani. Épül és befejezéshez közel áll az ország első 100 lakásos passzívháza – ennek építéséről, a felvetődött dilemmákról, az elvek gyakorlattal való ütközéséről tart prezentációt Nagy Csaba a tervező Archikon képviseletében.

A legtöbb meglévő épület energetikai felújítása, passzív- vagy akár aktív házzá alakítása igen sürgető feladat lenne. De vajon egyáltalán át-alkálthatók-e évtizedekkel korábbi, nem éppen öko-felfogásban készült házak aktív ház-szintre? Ifj. dr. Kistelegdi István egy pécsi, szintén épülőben lévő családi ház felújítását, passzív házzá alakítását ismerteti a részletekbe menően, bemutatva a megközelítés mikéntjét, a tervezési metódust is. Valamennyi előadói blokkot a konkrét műszaki megoldásokat, konkrét termékeket, technológiákat elemző-bemutató alkalmazástechnikai hozzászólások egészítik ki, melyekben gyártó cégek szakértői segítenek az egyes kérdések minél alaposabb megvilágításában.

április 24.	Debrecen Kőlcsey Központ, 4000 Debrecen, Hunyadi utca 1-3.
április 29.	Veszprém Betekints Hotel, 8200 Veszprém, Veszprémvölgyi u.4.
május 6.	Győr Hotel Famulus, 9000 Győr, Budai út 4-6.
május 13.	Budapest Hotel Flamenco, 1113 Budapest, Tas vezér u. 3-7.
május 15.	Szeged SZTE Kongr. Központ, 6722 Szeged, Ady Endre tér 10.
május 20.	Pécs Pécsi Tudományegyetem Pollack M. Műszaki Kar, 7600 Pécs, Boszorkány út 2. A 008. terem (földszint)
május 22.	Kecskemét Hotel Három Gúnár, 6000 Kecskemét, Festő u.8.

Részvételi díj:

előzetes regisztráció és fizetés esetén:

3 150 Ft + áfa (4 000 Ft)

helyszíni készpénzes fizetés esetén:

3 937 Ft + áfa (5 000 Ft)

Minden résztvevő éves előfizetést kap a Metszet digitális lapszámaira, továbbá bruttó 2 000 forint jóváírást a terlvap.hu rendszerében! (Felhasználható a kiadó saját rendezvényein való részvételre, előfizetésre.)

Részletes program és regisztráció:

www.eko-logikus.hu

Szervező:

Artifex Kiadó, telefon: +36-1-783-1711, info@artifexkiado.hu

MÉK: 3 pont
(2014/54)

Előadó cégek:

stb.) elégedettebbek, mint a minőségi aspektusokkal (közlekedési járművek állapota, gyalogos és biciklis utak állapota, biztonságérzet stb.) Emellett a vizsgálattal az is nyilvánvalóvá vált, hogy a felmérésben részt vettek esetében a személygépkocsi használat a munkahelyre/oktatási intézménybe való eljutás során nem tekinthető jelentősnek, akárcsak a kerékpáros közlekedés. Ennek azonban a jó városi pozíció túl anyagi okai is vannak, de a munkahely és lakhely távolságának növekedésével a lakók gépkocsi használati hajlandósága is megnő.

korszerű keretei megvannak (elsősorban mennyiségi tényezők), ugyanakkor a szolgáltatások, zöldfelületek minőségén még bőven van mit javítani. A képet ugyanakkor finomítani kell a társadalmi helyzettel is. Hiszen aki nem rendelkezik elég magas jövedelemmel, hogy egy személygépkocsit megvegyen/fenntartson, annak lehetősége sincs személygépjárművel utazni minden nap, függetlenül attól, hogy milyen távolságba kell utaznia.

A történeti városrészek kompaktságuknak és meglévő differenciált területhasználatuknak köszönhetően nem pusztán épületállományukban, hanem városzerkezeti struktúrájában is energetikai potenciált hordoznak. Hiszen a „kis távolságok városa” elvre alapozva minél kisebb a lakhelyek-munkahelyek-szolgáltatások-zöldfelületek egymáshoz viszonyított távolsága, annál kevesebb energiát fordítanak a lakók a közlekedésre. Ráadásul ennek társadalmi előnye is van, hiszen minél kevesebb időt fordítanak a lakosok utazásra, annál több időt spórolnak meg és fordítanak családjukra, szabadidős tevékenységekre.

Tóth Réka

A kérdőíves felmérés adatainak segítségével a vizsgált tömbök közlekedésienergia-felhasználásának összetétele is meghatározhatóvá vált. A tömegközlekedésre fordított, illetve a személygépkocsi használatból fakadó közlekedési energia három tömb esetében rendre a következő: BT6 16,03 kWh/hó, illetve 58,4 kWh/hó, BJ8 6,82 kWh/hó, illetve 113,4 kWh/hó, BF9 9,79 kWh/hó és 135,3 kWh/hó háztartásonként.

Az eredményekből jól látható, hogy a három vizsgált tömb közlekedésienergia-felhasználása alacsony és a személygépkocsi használat jelentős hányadát teszi ki annak ellenére, hogy a munkahely-lakhely távolság a megkérdezettek körülbelül hetven százaléka esetében kevesebb, mint 2500 méter. Ugyanakkor a munkahelyre/oktatási intézménybe való eljutás a leggyakoribb a havi tevékenységek körében. Az összefüggés tehát a következő: a munkahely és lakhely egymáshoz viszonyított helyzete és relatív távolsága alapvetően befolyásolja a közlekedésienergia-felhasználást. Tehát a történeti tömbök jó városi pozíciójuk révén kedvező lehetőséget teremtenek a lakók számára, hiszen a közelben tudnak dolgozni, és szolgáltatásokat igénybe venni. Ennek köszönhetően kevesebben ülnek kocsiba. A vegyes területhasználat

A dolgozat a TÁMOP 4.2.4. A-1 kiemelt projekt keretében meghirdetett ösztöndíj-támogatásnak köszönhetően valósult meg a magyar állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával.

A kutatásról bővebben a szerző kutatási blogján olvashatnak: <http://resurbian.blogspot.hu/>

- 1 Budapest Főváros Fenntartható Energia Akció Programja (SEAP), 2. melléklet 7. old.
- 2 Eurostat statistical books, Energy yearly statistics 2006, ISSN 1830-7833, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-PC-08-001/EN/KS-PC-08-001-EN.PDF
- 3 Budapest Főváros Fenntartható Energia Akció Programja (SEAP); http://www.terport.hu/webfm_send/247, <http://www.rrojasdatabank.info/statewc08093.4.pdf>
- 4 Newman P. – J. R. Kenworthy: *Sustainability and Cities: Overcoming Automobile Dependence*. Washington DC, Island Press, 1999.
- 5 Bertaud A. – S. Malpezzi: *The Spatial Distribution of Population in 48 World Cities: Implications for Economies in Transition*, University of Wisconsin, 2003.

WWW.OKOCITY.HU

ÖKOCITY KIALLITÁS ÉS FÓRUM CONSTRUMA 2014. ÁPRILIS 2-6.

JÖVŐNK KÖTELEZETTSÉGEI A JELEN LEHETŐSÉGEI

TEMATIKA:

- KÖZEL NETTÓ 0 ENERGIAPÉLHASZNÁLÁSÚ ÉPÜLET IZÉNYELÉS KÖZBEN
- ÖKO ÉPÍTÉSZET
- HŐSZIGETELT ALAPOZÁS
- FALSZERKEZETEK, HŐSZIGETELÉSEK
- BIO/ÖKO ÉPÍTŐANYAGOK
- KÖNYVTÁRAT KÖLÖNDŐS ÉPÜLETGÉPÉSZET
- VILÁGÍTÁS
- ESZÉLYTETES
- VÁROSNEMELTÉSI
- HULLADÉKHASZNOSÍTÁS
- NYILÁSZÁRNY
- HELYESZÉKZETEK
- ZÖLDTETŐK, ZÖLDFALAK,
- ZÖLD HOMLOKZATOK
- ÉPÜLET ÉS KÖZMŰ AUTOMATIZÁLÁS
- ALTERNATÍV ENERGIAPÉLHASZNÁLÁS
- FELÜLET FÖVEK-NITÉS
- LAKÁSÉPÍTÉSI HITELEK, PÁLYAZATOK

FŐVENDŐK: NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
Kovács Árpád (minősítés- fejlesztés- és klímapolitikáért, valamint nemzeti köznevelésért felelős államtitár)

VENDŐK: BELGYMINISZTERIUM Dr. Szabó Pál (településfejlesztés, építészeti és építéstudományi fejlesztés államtitár)
EMK Építészeti Minőségügyért Innovációs Nonprofit Kft. Dr. Sörvár Karoly vezető igazgató

SZERVIZŐK:

SZAKPÁR TÁMOGATÓINK:

MÉDIAPARTNEREK:

**ÖKOCITY
KIALLITÁS ÉS FÓRUM
CONSTRUMA
2014. ÁPRILIS 2-6.**

Tervpályázat

A New York-i MoMA és kortárs építészeti tevékenysége

Az elmúlt hónapokban a New York-i Modern Művészetek Múzeum (MoMA) több jelentősebb építészeti esemény miatt is a középpontba került. A múzeum bővítésének tervei jelentős szakmai ellenállásba ütköztek az Egyesült Államokban, illetve kihirdették az intézmény éves Fiala Építészeket Támogató Program tervpályázatának eredményét is.

1

2

A múzeum kiemelt figyelmet fordított egész fennállása óta a kortárs építészet támogatására. Az intézményt 1929-ben alapította több New York-i mecénás család képviselője. A

3

lapot Joshio Taniguchi tervezte bővítés után nyerte el a MoMA, és lett talán a legbefolyásosabb modern művészeti múzeum a világon.

Az újabb bővítés előkészületei folyamatban vannak, melyek után a múzeum közel 3700 négyzetméter kiállítóterrel gyarapszik, kibővíti a szoborpark, és a komplexum gyalogosan

4

5

1: Diller Scofidio + Renfro: MoMA (New York) bővítése, 2013

2: Tod Williams Billie Tsien Architects: az Amerikai Néprajzi Múzeum homlokzata

3-4-5: The living (David Benjamin): Hy-Fi, MoMA PS1 – 1. díjas terv, 2013

több irányból is átjárható lesz. Az átalakításnak komoly ellenzői vannak, mivel Diller Scofidio + Renfro terve az ikonikus kőburkolatú, 2001-ben elkészült Amerikai Néprajzi Múzeum homlokzatának (Tod Williams Billie Tsien Architects terve) elbontásával számol. A kritikusok és a közvélemény nem fogadta el a bontást, a tiltakozás eredményeként a réz-bronz elemeket egyenként fogják leszedni,

felcímkezni és megőrizni későbbi felhasználásra.

Februárban hirdették ki a múzeum 14. alkalommal megrendezett Fiala Építészeket Támogató Programjának eredményét is. Minden évben a MoMA ún. PS1 helyszínén biztosítanak teret a legtehetségesebb ifjú építészirodáknak, hogy kivitelezhessék kreatív ötleteit. Az PS1 a múzeum külvárosi kiállító tere, mely egy elhagyatott épület helyén, Long Island Cityben 1971 óta működik. A tervpályázat célja egy ideiglenes építmény megtervezésére, melyre minden évben öt fiatal építészirodát kérnek fel. Az építmény funkcionális elvárásai, hogy árnyékot, leülési és vízvételei lehetőséget biztosítson az itt megrendezett események résztvevői számára. Az épület elsődleges küldetése, hogy felhívja a figyelmet korunk környezetvédelmi problémáira és az újszerű építési technológiákra, tervezési módszerekre.

Az ideji nyertes David Benjamin The living irodájának Hy-Fi elnevezésű terve. Az installáció egy téglából épített, döntött hengerekből álló, egymásba kapcsolódó háromágú torony. Az új építőanyagok terén végzett kutatások eredményeit felhasználva a tervezőknek lehetősége nyílt, hogy kizárólag organikus alapanyagokat használjanak fel. Ezzel a szemlélettel új perspektívát adtak az építőanyagok életciklus-elemzés szerinti értékelésének, mivel az épület szén-dioxid-kibocsátás nélkül épül meg, és természetes módon bomlik le.

Az alsó részeken organikus téglából, a felső harmadban tükröződő téglából készül el a torony. Az organikus alapanyagot az Ecovative nevű cég állítja elő, akik az eddig újrahasznosítatlan kukoricaszárak felhasználásával gyártják a speciális téglát. A korábban csomagolóanyagként használt alapanyagot a gombák micéliumszála természetes biológiai folyamatként tapasztják össze. Az épület tégláit öt nap alatt lehet előállítani hulladék, káros anyag és energiafelhasználás nélkül. A felső harmadban tervezett téglák gyártásában a 3M is szerepet vállalt, akik új, speciális fólia és öntőforma alkalmazásával készítik el az azo-

nos organikus alapanyagból álló, de tükröződő téglákat. A speciális fólia hatására több fény kerülhet a belsőbe, és így az építmény külső megjelenésében utal New York legjellemzőbb építőanyagaira, az üvegre és a vörös téglára.

Az épület felépítése ellentmond a szokásos teherhordó szerkezetekének, mivel az alsó részekben áttört és vékony, míg a felső részeken

zárt, tömör a szerkezet. Ennek eredményeként napkéményszerű huzathatás jöhet létre a háromágú toronyban, gondoskodva a kellemes mikroklímáról a térszínen. A felső tükröződő téglá és a lenti áttört falazat pedig különleges fényhatásokat teremthet a belsőben. A Hy-Fi júniusra készül, és a nyári időszakban fogadhatja a látogatókat.

Képenként – válogatás a közelmúlt pályázataiból

6

7

8

9

- 6: Millenáris Velodrom – Váncza Művek (Váncza László), 1. díjas pályamű
- 7: Millenáris Velodrom – Építészkhó (Tarnóczy Tamás Attila), 2. díjas pályamű
- 8: Millenáris Velodrom – Tarka Kft. (Lévai Tamás), 3. díjas pályamű
- 9: Millenáris Velodrom – 4D Építész Stúdió (Koszó József DLA), 3. díjas pályamű

Amikre érdemes figyelni

közeledő határidővel leadható pályázatok:

- Trencsén – Város a folyónál
beadási határidő: 2014. 04. 24.
- Busz- és vasúti pályaudvar, Belgrád
beadási határidő: 2014. 05. 13.
- Liget Budapest, múzeumi negyed
beadási határidő: 2014. 05. 27.
- Klekovaca Látogatóközpont a Klekovaca-hegységben
beadási határidő: 2014. 06. 30.
- Balti Termálfürdő ötletpályázat, Liepaja, Lettország
beadási határidő: 2014. 07. 10.

Burián Gergő

Kultúra és építészet

Építészkongresszus tizenegyedszer

A *Metszet* folyóirat kiadója tizenegyedik Nemzetközi Építészkongresszusát 2014. március 8-án a Budapest Bálna előadótermében *Kultúra és építészet* témakörben tartotta mintegy hatszáz résztvevővel. A kongresszust Albert Dubler, az UIA elnöke vezette le.

Baán László, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója a Liget Budapest projektről szólott. Örömmel üdvözölte, hogy végre egy angol nyelvű, nemzetközi pályázati kiírás jelent meg, valójában négy pályázat öt épületre. A Városliget százötven éve a szórakoztatás helye, itt csoport-

Az esemény egyben a Bálna szakmai bemutatkozása is volt

A résztvevőket Csanády Pál főszerkesztő köszöntötte, majd a kongresszust Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyitotta meg. Sáros László DLA, a MÉSZ elnöke üdvözölte a megjelenteket, majd Albert Dubler bejelentette, hogy az UIA következő kongresszusa 2014. augusztusában a dél-afrikai Durbanban lesz. Eördögh Imre, a főtámogató Autodesk vezetője elmondta, hogy a kongresszusnak helyet adó épületet az általuk forgalmazott Revit Architecture szoftverrel tervezte az építész. Klinger Gábor, a másik főtámogató, az Internorm vezetője is-

Remélem, sokan megköszönték a munkátokat, magam is köszönöm a már-már megszokott magas színvonalat, az ismét parádés helyszín-választást! Fegyvernek Sándor

mertette, hogy egy évre fotópályázatot hirdetnek azoknak az építésszeknek, akik a cég által gyártott korszerű ablakszerkezeteket építik be különböző stílusirányzatú épületeikbe.

Fürjes Balázs kormánybiztos a „városépítő kormány” képviselőjeként a főváros legújabb elkészült létesítményeit sorolta: FTC stadion, Ludovika Campus, Erkel Színház, Zeneakadémia, BMC, Várkert Bazár, Kossuth tér. Ezután a Rubik Ernő feltaláló mérnök és Orbán Viktor miniszterelnök közötti megbeszélésen született Rubikkocka-projektet vázolta.

tosulnak a különböző szórakoztató létesítmények: Műjégpálya, Állatkert, Nagycirkusz, Széchenyi fürdő és a múzeumok: Szépművészeti, Múcsarnok, a Vajdahunyadvárban a Mezőgazdasági, végül a Közlekedési Múzeum, vagyis a Múzeumi negyednek ez a legalkalmasabb helyszín. Pákozdi Imre az Építészfórum képviselőjében szólalt fel, három-ezer fő és négy korábbi fővárosi főépítész nevében, akik a tiltakozó petíciót aláírták. A beruházással egyetértenek, csak nem itt, a ligetben.

Martha Thorne, a Pritzker-díj ügyvezetője (Chicago) *Azonosságválság – az építészet meg tudja-e védeni a múzeumokat?* címmel tartott előadást a késői 20. század trendjeiről. Bevezetőként három pregnáns példát említett: a New York-i Guggenheim Múzeumot, a művészetek templomát az 1950-es évekből, a párizsi Pompidou Központot az 1970-es évekből, a kultúra gépezetét, és a bilbaói Guggenheim Múzeumot, amely egy új világot teremtett. Az USA-ban az 1970-es évektől

We enjoyed the conference, thanks for the excellent professional organisation. Kas Oosterhuis

hatszáz új múzeum épült, Franciaországban Mitterand intézkedései nyomán 1981 és 1995 között négyszáz. A múzeumok kettős szerepe: védeni az örökséget és oktatni az ifjúságot. Ezután sztárepítészek alkotásait mutatta be: Abu Dhabiban Gehry, Foster és Jean Nouvel múzeumépületeit. Több csoportra osztva vizsgálta a témát. A nagy elvárá-

Megint nagyon tartalmas volt az Építészkongresszus, nagy élmény. Köszönjük a szervezést, a hozzáértő munkát! P. Eszter

sok – kis települések épületei: Figge Art Múzeum Davenport, Iowában; Milwaukee Múzeum, Wisconsin, Santiago Calatrava, hattyúszárnyként dinamikusan mozgó elemekkel és Maxxi Múzeum Zaha Hadidtól Róma egy külső kerületében – nem váltották be a hozzá fűzött reményeket. A nagy megosztás vagy kötélhúzás példái: fehér dobozok, mini-

tomí ásátásokon vett részt nem egészen húsz éven át Kákósy professzor ajánlásával, majd Jordánia és Szíria következett. Aztán hazai munkákat említett: Szabadbattyán SEVSO-villa rekonstrukciója, Brigetio, Ószőny, portaépület és számtalan kiállítás installálása, például a Dzsingiz kán kiállításán. Német ösztöndíjjal Kölnben dolgozott. A St. Denis templom és az Aachen palotakápolna-rekonstrukció a legutóbbi eredményei. Somlóhegy pincészet, Veszprém Dubicsányi palota, Devecser magtár és Rudabánya doktori iskola voltak az utolsó hivatkozott épületei.

Az eseményt mintegy hatszáz kolléga tisztelte meg jelenlétével

Dr. Bagdy Gábor

Albert Dubler

Vasáros Zsolt

Erik Nobel

malista épületek Vaduzból és Bregenzből. A jövőre előtekintésül megint három példát hozott: Humlebeak, Dánia, Louisiana Museum of Modern Art; Ningbo Történeli Múzeum, Kína és Chicago Millenniumi Park, ahová Gehry tervezett rá jellemző, kanyargó épületet.

Vasáros Zsolt DLA, a BME tudományos dékánhelyettese *Kultúra és építészet* címen tartott előadást. Tanulmányait a régésznél kezdte: Nagytétényben és Százhalombattán ókori római és őskori épületeket tervezett, amelyek megvalósulását egy éven belül már láthatta. Egyip-

Erik Nobel koppenhágai építész az európai Réz az Építészetben díj zsűrijének elismerését nyerte el. Munkái a Nordic Architecture, az északi építészet jellegzetes művei. Egy tízszintes főiskolai kollégium homlokzatán piros, sárga és fehér szín alkalmazása dominál a végigfutó erkélyek mögött. Az épület megjelenése egy Alvar Aalto-függönyre emlékeztet. Lapos épület kilenszázhusz főiskolai hallgatónak. Az eszt rádió tervpályázatát megnyerte, de építése még nem kezdődött meg. A rúnákkal rótt gránitkövek Dánia legfontosabb történelmi emlékei. Ezer

évvel ezelőtt Jellingben Kékfogú Harald Király állította őket. L alakban följük nyúló két, vasvázra erősített réz védőtetőt spotvilágítással és szellőzéssel tervezett. Az egyszerű üvegdobozok kiválóan oldják meg feladatukat. (A *Metszet* 2014. évi 1. száma is bemutatta.)

THANK you for a very good, well organized and interesting conference. I enjoyed every moment, and it was especially good to meet with new good friends and colleagues. Erik Nobel

Ebéd után Bolle Tham és Martin Videgård stockholmi építésszek gerendaváz, tipikus svéd csűr bemutatásával kezdték vetítésüket, a kalmari Művészeti Múzeum ismertetésével folytatták. A négyszintes épület legfelső emeletén shedtetős bevilágítók alatt található a tágas kiállítóteret. (Ez az épület is szerepel a *Metszet* említett számában.)

A stockholmi Koncerthall klasszicizáló kék épületét tízszobos portikus díszíti. A feladat az épület bővítése volt. A terület növelését, más megoldás nem lévén, a tetőtérben, üvegfedés alatt oldották meg. A nagyteremben adják át a Nobel-díjakat. Utolsó példájuk extrém hotelszoba az erdőben: üvegdoboz, fenyőfa törzsére függesztve.

S következett Mario Botta, akit a

Bolle Tham és Martin Videgård

Szuper volt az idei kongresszus (is), amihez ezúton is gratulálok! Kovács Zoltán

Tervlapon közzétett írás így harangozott be: „Nagy durranás a Bálnában”. Múzeumok széles választékát sorakoztatta fel. A tokiói Művészeti Múzeumot egy szűk belvárosi telekre kellett elhelyeznie. A háromszögű telek egyik sarka tompaszöggel zárul. Az épület horizontális tagolású megjelenésével jelzi, hogy nem lakó-

házról, nem is irodáról vagy hotelről van szó. San Franciscóban a MoMA vörös színű, alacsonyabb, lépcsős épület a sablonos felhőkarcolók között közepesen hatalmas, ferdén levágott, kör alakú bevilágítóval, amely a bevetődő fény révén a téren belüli orientálódást segíti elő. A jó építészetnek meg kell mutatnia az értékek hierarchiáját. Baselben, a Rajna parton a Tinguley Múzeumnál félköríves üvegezett galériából a folyó és a város túlpartja szemlélhető a sétáló látogatóknak. A Roveredói Múzeumnál két műemlék épület között belső utca vezet be az üveggel fedett ovális térre. Neuchatel, Dürrenmatt festményei számára egy félköríves, felülvilágított, földalatti kiállítóteret léte-

Martha Thorne médiaérdeklődés közepette

zaton a nagyméretű történelmi múzeuma, mely Pekingben építés alatt áll. Másik két kínai múzeum mellett lakóhelyén, Mendrisióban a helyi Építészeti Akadémia számára apró múzeumot tervezett. Befejezésül két eltérő funkciójú épület következett. Oktogonális szálló egy sziklacúcson, és tizenkét oldalas kápolna Ausztriában. Utóbbit a *Metszet* 2014/1. száma dokumentálja. Az előadót a közönség nagy tapsal köszöntötte.

sített egykori lakóháza mellett az özvegy kérésére. A világhírű író főműve: a Svájci Nemzeti Bank utolsó vacsorája, a bankárok mind felkoncolva látszanak a képen. A festmény eredeti aranykeretében egy nagy fal közepére helyezte. A többi kép keret nélkül van a falhoz rögzítve. A 19. századi olasz szobrász egykori villájában gipszgyűjteményt mutat be. Jeruzsálemben egy izraeli szobrász színeken pompázó, mozgalmas állatalakjait az Állatkert melletti földalatti, Noé bárkája formájú tér fölötti parkban helyezték el. A palesztin és izraeli gyerekek együttjárását a nyári nagy melegben a hűvös bárkatér teszi lehetővé. Martin Bodmer svájci könyvgyűjtő számára épített különleges, földalatti múzeumot Colognyban, Genf mellett. A gyűjtemény Gutenberg első nyomtatott Bibliáját 1452-ből, számos író, költő kéziratát őrzi: Shakespeare-ét, Dantéét, Goethéét. A talajszint fölé mindössze öt bevilágító üvegdoboz emelkedik két neobarokk ház között. Az emberiség történelmének írásos emlékei, mint fehér madarak, repülnek a térben.

Francesco Borromini, a briliáns itáliai építész születésének négyszázadik évfordulóján, 1999-ben az építész emlékére a Luganoi-tó egy kis mesterséges szigetén a római San Carlo alle Quattro Fontane nevű templom M = 1:1-hez méretű, harminchárom méter magas, félbevágott modelljét 35 ezer darab négy centiméter vastag fenyődeszkából építette föl. Az építész megérdemelte az emléket, hiszen már tizennyolc évesen tízszer annyit keresett, mint a 17. század más itáliai építészei. Az épületen kívül a megjelenés domináns jellege a kontextusból következik. Szóulban a Samsung cég múzeumait hárman tervezték: Koolhaas, Jean Nouvel és Botta. A szomszédos épületek parkolósztintjeit nem tudták egyeztetni. Charlotte, Észak Karolina, Bechtler Museum of Modern Art. A bejárat oszlop alátámasztotta fedett rész. Ticinóban, egy szűk kis utcában régi épületben fosszilis, őskori állatok múzeumát hozta létre, többszintes fedett átriumra szervezve. Tíz éve nyert pályá-

Köszönjük az Építészkongresszus remek megszervezését, gördülékeny lebonyolítását. Különösen a világra való kitekintés lehetőségét a kiváló előadók révén. Ha lehet, külön kiemelném Mario Botta igazán gazdag és lebilincselő előadását. De persze a lehetőség, hogy találkozzunk kollégáinkkal, különös kegye e kongresszusoknak. Még egyszer gratulálunk a kongresszushoz! Szende Árpád

zaton a nagyméretű történelmi múzeuma, mely Pekingben építés alatt áll. Másik két kínai múzeum mellett lakóhelyén, Mendrisióban a helyi Építészeti Akadémia számára apró múzeumot tervezett. Befejezésül két eltérő funkciójú épület következett. Oktogonális szálló egy sziklacúcson, és tizenkét oldalas kápolna Ausztriában. Utóbbit a *Metszet* 2014/1. száma dokumentálja. Az előadót a közönség nagy tapsal köszöntötte.

A kávészünet végén a kvízzjátékban résztvevők kérdőíveinek sorsolása következett, amelyeket Albert Dubler UIA elnök húzott ki, aki teljesen semlegesként vett részt a rendezvényen. Az összesen közel egymillió forint értékű tíz díj (köztük nyomtatók, tablet stb.) közül néhányat a fiatalabb korosztály nyert.

Elég sok emberrel társalkodtam, mindenkinek NAGYON tetszett a program. Azt mondták többen is egymástól függetlenül, hogy nagyon ütős, tömény, kiváló előadók voltak. És szellemileg nagyon tömör volt a program, elbambulni egy pillanatra sem lehetett. Az építészek személye szélsőségesen sokféle volt, egymástól távol állóak, és mégis nagyon érdekes és kiváló összeállítás volt. Több területi kamarai elnök is feljött a konferenciára, és nagyon élvezték. Csodálták, hogy milyen profizmussal meritek ezeket a konferenciákat bevállalni, és milyen kiváló a szervezés, bár csak ők is ilyet tudnának otthon, a megyéikben.
Dulácska Zsolt

Mario Botta

Kas Oosterhuis

A világszínvonalú konferenciát és rendezést köszönöm. A tolmácsolásért külön gratulálok, kösz. Bálint Károly

Kas Oosterhuis holland építész előadásában a vektoriális és digitális építésztervezés fázisait elemezte. Érdekes példákat mutatott. Egy vasúti hídon áthaladó gyorsvonati szerelvény mozgásának hatására a hangvetőfal-elemek sora, mint egy virágziromfelhő, hullámozott föl, majd a szerelvény elhaladtával visszahullott eredeti, lelógó állapotába. Hollandiában autótűt mellett 1,5 km hosszú hangvető falat létesítettek, amelynek építésénél az acélső tagokat csavarkötésekkel, állványozás nélkül rögzítették egymáshoz. A fal egy részén az építő-fejlesztő fedett térben oldtimer gépjármű-bemutatótermet hozott létre, mivel ez a hobbi, gyűjti a régi autókat. Szombathelyen Weöres Sándor Színházra készített pályázati tervet. Abu Dhabiban, arab hasonlattal egy agyag templomtoronyhoz hasonló, húszszintes épületet tervezett szintén csövek, négyzetes és átlós raszterrel, amelyekből következett az ablakok háromszög alakja. Felfelé a négyzetes raszter méretei csökkennek. A csöveket csavarozással rögzítették egymáshoz. Az előadás befejeztével az előadóterem háromszögű mezőiben a lezárt zsaluelemek fokozatosan felnyíltak, kilátást engedve az épület környezetébe és a Duna-parti panorámára.

A Bálnát az érdeklődőknek Kas Oosterhuis, az építész tervező és Hartvig Lajos DLA, az acél-üveg tető kiviteli terv építész koordinátor cége, a Bánáti-Hartvig Építésziroda Kft. vezetője mutatta be. A látogatók a tetőterazon is körülnéztek, ahonnan pompás kilátás tárult a szemünk elé. Ezen a részen a csövek üvegfedés nélküliek. Az épület feje déli irányba néz a Duna folyását követve – magyarázta az építész, miután a közönség észrevételezte, hogy a ház, illetve a Bálna, miért fordít hátat a városközpontnak. A következők találkozási pont az első emeleti szinten, a Bálna farka előtti üvegfalnál volt. Kérdésekre, hogy fel volt-e állványozva az épület, a tervező azt válaszolta: igen, mert az eredeti tervekkel ellentétben a csőelemeket nem csavarozással, hanem hegesztéssel rögzítették egymáshoz. Így a felállványozás költségét nem tudták megtakarítani. Hartvig hozzátette, hogy a teherhordó rácsszerkezet kétszeresen görbült felületű. A felette helyet foglaló üveghéjat, vagyis az épület „bőrét” – nem a homlokzatát – csak kompromisszumok árán tudták összehozni, ami azt jelentette, hogy a csomópontokat tárcsákkal takarták el, és a két réteg közötti 2,5 centiméteres hézagot fekete masszával kenték ki. Az eredeti terv szerint a természetes szellőzést háromszázötven háromszögű nyíló ablak szolgálta volna. Ám költségcsökkentés céljából hengeres elszívó berendezéseket rögzítettek a mennyezet középtengelyében.

Ezúton megragadnám az alkalmat, hogy gratuláljak és köszönetet mondjak Önnek és csapatának a remek, pergő, érdekes, hasznos, felvillanyozó, motiváló, egyetemi életérzést és emlékeket visszahozó kongresszus szervezéséért és megvalósulásáért. K. Éva

Az előtérben a termékgyártók bemutatóit, valamint a *Réz az építészetben* című kiállítás tablóját is láthatta a közönség. Különösen hangsúlyosan, frissítőket is kínálva jelentek meg a rendezvény főszponzorai: az Autodesk, a Canon és az Internorm, amelyeknek jelen lévő képviselői a kvízzjáték kérdőínek rohamait is állták – nem csoda, hogy mindig rengetegen voltak körülöttük. Az esemény szponzoraként megjelent még kiállítással a Prefa Hungária Kft., a Bauwag Kft. (Schott-képviselet), a Dirickx Kerítés Kft., a Hörmann Hungária Kft. Ezúttal a résztvevők konferenciátáskát is kaptak, melyben a *Metszet* folyóiraton és a fenti cégek anyagain kívül a további támogatók: az Alukönigstahl Kft., a Mobilane East Europe Kft. és a DuPont ismertetői is bekerültek.

Az eseményt támogatta még a MÉSZ, a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt., a Miniszterelnökség Egyes Kiemelt Budapesti Beruházásokért Felelős Kormánybiztosi Titkárság, a MÉK, az UIA.

A kongresszust a résztvevők különösen jól szervezettnek és igen hasznosnak értékelték. A Magyar Építész Kamarától szabadon választott továbbképzés címen az előadásokat meghallgatók 3,5 kreditpontot kaptak. Mario Botta sziporkázóan szellemes, dallamos olasz nyelven tartott előadása a múzeumok gazdag választékáról volt a kongresszus fénypontja. Várjuk a következő évit, a 12. kongresszust.

Timon Kálmán

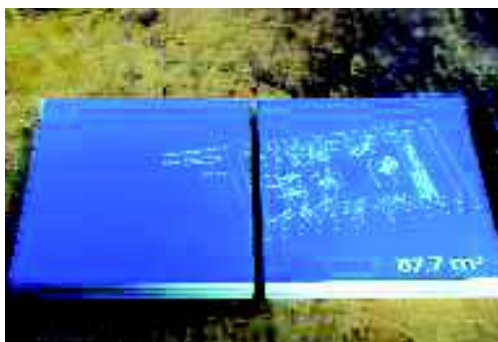
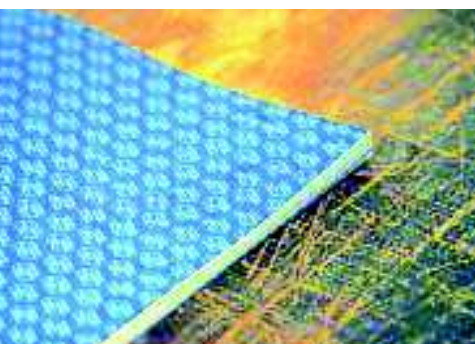
87,7 köbméter

„Az Építész Szakkollégium műtermének mérete. Ekkora térben fogantak meg azok a gondolatok és elképzelések, amelyek a könyvben felsorolt projekteket, munkákat létrehozták. Ekkora térben működik az a sokszínű közösség, amely büszke az elmúlt év eredményeire.”

Ezekkel a sokat ígérő szavakkal, komoly, már-már megmosolyogtatóan vallomásos felütéssel kezdődik az a 95 oldalas kiadvány, amely a Bercsényi Szakkollégium elmúlt négy évének működését pertraktálja. A funzine méretű, de önmagát és küldetését nagyon komolyan vevő füzet a múlt, az anyag, az elmélet és a külföld kategóriái mentén mu-

visszatérő momentuma a kritika, a kereten kívülség élménye, amely szinte minden mondatukat áthatja.

Amiért jelentős ez a kiadvány, az nem az olvasásával nyert élmény, hanem a felismerés: létezik a BME-n belül is egy pislá alternatíva; nem teljesen reménytelen és sötét az a sarok, ahová az elégedetlenek, a máshogy gondolkodók, a maguk-sem-tudják-mit-de-ezerrel-akarók szinte szükségképp navigálják magukat. Az efféle közösségeket gyakran lengi körbe a gyanú: nem mások ők, mint tehetségtelen lúzerek gyülevész bandája, akik lustaságukat és sikertelenségüket lepezik

tatja be a szervezetet. Az egyes fejezetek felépítése – akárha Vitruvius öröksége – hasonló: egy-egy interjú foglalja össze az egyes tematikákat, amelyekhez a külön bevezető után hasonlóan felépített projektleírások kerültek. Így derül ki, hogy mi az a *Strike* magazin, hogy miért született meg az *Építészet-Kritika-Írás* sorozat, hogy kivel szerveződött a bukaresti tanulmányút, vagy hogy mi volt az eredménye a 2012-es alkotóheti Padopt-projektnek. E montázsjellegű szövegrekonstrukciók mellett mini-memoárokban csendül fel néhány személyesebb hang, mintegy továbbszínezve a múltat.

Noha az írás a szakkollégisták kitüntetett gondolati tere, a tervezéssel és az építészettel egyenrangú hatásmező, ezek a vallomásos bevezetők és betétek igencsak bénácskákra sikeredtek. Túlhordott, izzadva szült mondatgörcsök, tétnélküli gondolatok, amelyek azonban még így sem tompítják az interjúk lendületét: Bor István, Bóczén Árpád és Szemerey Samu emlékleletei világos és pontos tudósítások egy-egy helyzetről. A Szakkollégium és vele együtt ez a kis füzet ugyanis az elégedetlenség mementója. Bóczén és Szemery szólamának kánonként

nagyszájú hőzöngésükkel. Bizonyára ilyenek is megfordultak köreikben, ám a beszélgetések során felbukkanó nevek – Szemerey Samu, Bóczén Árpád, Schreck Ákos, Rabb Donát, Alexa Zsolt, Somlai-Fischer Szabolcs, Török Tamás, Nagy Péter Sándor vagy kistigrisként Smiló Dávid – nem csak a szakkoli beltenyészetében csenghetnek ismerősen.

A sikerre vitt kívülállóság efféle élménye persze megereszti a maga vadhajtásait: néhány mondatból, ha nem is árad, de feltétlen párállik egy kis nagyképűség: az igazi élet az, amit a szakkolis él, az igazi építész az, amit a szakkolis csinál, és ha van mércéje az építészeti intellektualitásnak, akkor azon az egyik egység feltétlen a szakkoli lenne. Az ehhez hasonló, inkább szerethető, semmint irritáló elszólások mellett fontosabb a felismerés, amely csak a füzetet félredobva üt be: a kiadványt szerkesztő fiataloknak tényleg fixa ideája az, hogy építészettel nem csak szakmai felkészültséggel, de gondosan felépített, kommunikáción és nyilvánosságon alapuló kulturális térben lehet igazán jól művelni. És ebben nem lehet velük eléggé egyet nem érteni.

Építész Tervezői Napok

Továbbképzés és konferenciasorozat a BME Épületszerkezettani Tanszéke és a közös szervezésében. MÉK 2 pont (2013/4)

A konferenciasorozat szakmai védnöke:

dr. Becker Gábor egyetemi tanár (BME), az Építészmérnöki Kar Épületszerkezettani Tanszékének vezetője

A sorozat szakmai szervezője és levezetője:

Horváth Sándor, Pataky Rita, Takács Lajos Gábor, Dobszay Gergely

Helyszín:

Bara Hotel konferenciaközpontja (Budapest, XI. Hegyalja út 34-36.)

Időpontok és témák:

március 20. – Felújítások – szebbet, jobbat, komfortosabban

május 8. – Az építészet jelentősége a vidékfejlesztésben

Tervezett előadók: Dr. Ónodi Gábor, dr. Makovényi Ferenc, Borbás Péter, ifj. Hubai Imre, Fodor Dániel

Speciális agrárépítészeti szerkezetek, vidéki közösségi helyek építése, a vidéki építési és épület-felújítási beruházások

megfelelő műszaki színvonala, a vidék építészeti értékeinek megőrzése, az épületek megóvása, felújítása, az építészet az agrármarketing céljaiért.

június 12. – Épületburok hibák és kihívások

Tervezett előadók: Dobszay Gergely, Reisch Richárd, Horváth Sándor, Reis Frigyes

Az új építészeti trendek műszaki háttere, átforduló tetők, nemlineáris szerkezetek, egyedi, nemes burkolatok, új felületek, dizájnek, anyagminőségek.

Homlokzattervezés és épületburok, hőszigetelési, vízzárósági, vízhatlansági kérdések a tetőtől az alapozásig. Csomóponti megoldások,

anyagváltások technikái, egyenminőség, dilatációk és akusztika.

szeptember 18. – Vízszigetelések – víz: élet vagy első számú veszélyforrás

Tervezett előadók: Horváth Sándor, Fekete Roland

Medencék tervezésének statikai és szerkezeti kérdései, a wellness-láz okozta kihívások. Tetőszigetelések új feladatai, gazdaságosság kontra élettartam.

Csomópontképzés tetőkön. Mélyépítési szigetelések egyedi megoldásai.

november 6. – Tűzvédelemi szabályozás, 2014-2015

Tervezett előadók: Takács Lajos Gábor, Szikra Csaba, Kulcsár Béla, Bánky Tamás, Geier Péter,

A tűzvédelem készülő új szabályozása: (közigazgatási törvény, új OTSZ 2014-ben) irányelvek kidolgozása, a tűzvédelmi tervező új feladatai.

Tűzgátló szerkezetek, emelt tűzállóságú szerkezetek, minősített termékek, tűzvédelmi rendszerek, hő- és füstelvezetők,

menekülési utak szerkezetei, alkalmazási elvek és gyakorlat.

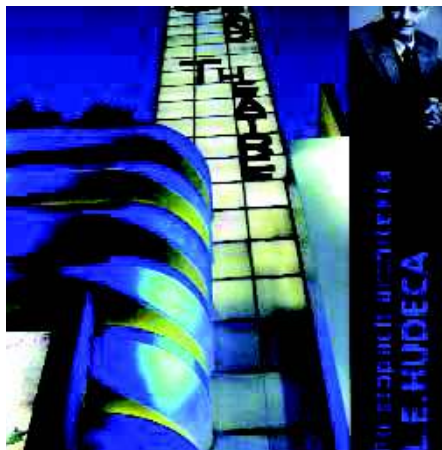
(A programváltoztatás jogát fenntartjuk)

Részvételi díj:

2362 Ft + áfa (3000 Ft) alkalom. Az ár tartalmazza az ebédet és a kávészüneti frissítőt, valamint minden résztvevő bruttó 2000 Ft értékben visszatérítést kap a tervlap.hu rendszerben.

Klára Kubicková: L. E. Hudec építész nyomában

A háromnyelvű: szlovák, magyar és angol kiadványt a Hudec L. E. Építész Centrum szlovák nonprofit szervezet 2013-ban az építész 120. születésének évfordulójára szép színes képekkel, kemény kötésben adta ki. Egyes fejezeteknél a szerzőn kívül más munkatársak is közreműködtek.

1

Hudec László Ede apai ágon kétszáz évre visszamenőleg felvidéki molnár családból származott. A Hudec családnak Zólyom és Besztercebánya között, a patakok és vízfolyások mellett tizenegy településen örültek malmai, több mint harmincfős létszámmal. Apja Hugyecz György (1858–1920) jól menő építési vállalkozó volt, aki Besztercebánya számos jelentős középületét építette: a Felső Leánygimnáziumot, a Királyi Törvényszéket, a Városi Takarékpénztárt, majd a Hungária Szál-

lót, a Kereskedelmi és Iparkamarát, a Magyar Királyi Erdőgazgatóságot. Ezen kívül saját, háromszintes neoreneszánsz villáját a Skuteczky utca 13. szám alatt 1906-ban. 1913-1914-ben a selmecbányai Királyi Katolikus Főgimnáziumot kivitelezte. Az épület terveit Ybl Lajos készítette. A meredek lejtőn azonban az alapozás nem volt kellő mértékű, az épület megcsúszott, ezért 1920-ban át kellett építeni. A kártérítési ügyben a Csehszlovák Államkincstár vádat emelt ellene, mert cégtársát, ifj. Rosenauer Lajost már nem tudták elérni. A vádirat kézbesítése után egy héttel meghalt. Az adósság az örökösökre és főleg Hudec Lászlóra maradt.

László anyja Alsólehotay Skultéty Paula (1866–1922) nemesi család sarja volt. Anyai ágon a családban több evangélikus lelkész fordult elő. A népes család hat gyermekéből négy húga és öccse mellett ő volt a legidősebb. László 1893-ban Besztercebányán született, aztán itt is érettségizett. Építészeti tanulmányait Budapesten, a József Nádor Műegyetemen végezte. A nyári szünetekben apja vállalkozásában dolgozott, és kitanulta a kőműves, ács, valamint kőfaragó mesterséget. Az egyetem befejezése után, 1914-ben önkéntesként bevonult, és az orosz frontra került. 1916-ban a lábán megsebesült, és fogságba esett. Szibériai fogolytáborba vitték, ahol a lába meggyógyult. 1918-ban sikerült megszök-

2

nie, és Sanghajba ment. Előbb rajzoló volt az amerikai Currynél. Majd önálló céget alapított német apósa segítségével harmincnál is több alkalmazottal. Miután feleségül vette Mayer Gizellát, három gyermekük született, akik közül már csak egy leány él.

A műépítészet egyetlen épülete Szlovákiában Vihnyefürdő erdei katolikus kápolnája, amelyet még egyetemista éveiben tervezett, és 1913-ban épült meg. A kőfalas tömeges magas nyeregteretű, azbesztcement fedésű kalap

ül, melyre erdélyi jellegű fa harangtorony illeszkedik. A vörös héjazatot a zöld moha egy évszázad alatt teljesen beleppte. A kápolna korporsó metszetű, faszerkezetű, faragott, festett enteriőrjére Kós Károly architektúrája erősen hatott. Hudec László másik szlovákiai alkotása a besztercebányai evangélikus temető klasszicista családi sírboltja, ahol az ő hamvai is nyugszanak.

Az építész kínai tevékenységét a kötet meglehetősen sommásan foglalja össze. Vastag betűvel emeli ki: „Aki megváltoztatta Sanghaj képét.” Házai kulturális emléktáblával vannak megjelölve. A ma 28 milliós metropoliszban mintegy hetven házat épített. Legfontosabb épületei: az acélvázaz, art deco stílusú Park Hotel nyolcvanhárom méterével Ázsia első felhőkarcolója volt. Alapozása olyan kiváló, hogy a magasház az eltelt időszakban egy centimétert sem süllyedt. Ezzel a tettevel apja emlékének kívánt igazságot szolgáltatni, akit a tervező el nem marasztalt hibája miatt meghurcoltak. 50 ezer kW-os vízierőmű, sörgyár évi 50 millió palackra, mely szintén art decós, 2400 fős Grand Theatre, megyei kórház – töb-

3

4

bek között ezzel a korszerűen berendezett impozáns, eklektikus épülettel szerzett világhírnevet. További művei: leányiskola, amerikai klub, neogótikus metodista templom, bizánci stílusú temetői kápolna, a Kínai Baptista Társaság székházának expresszív téglapépülete, Szerlem villája, Sun ke villa belsőudvaros lakóházak, Normandia apartmanház. Minden házánál a legkorszerűbb technológiákat alkalmazta. Fontosabb épületeiről beszámoltak az európai építészeti folyóiratok. 1951-ben az

5

Amerikai Bevándorlási Hivatal munkásságát így minősítette: „A dokumentumokból kitűnik, hogy L. E. Hudec a Távol-Kelet egyik jelentős, ha nem a legjelentősebb építészé volt.”

Hudec László Sanghajban a második világháború alatt Magyarorszáig tiszteletbeli konzuljaként mentette a zsidókat és más üldözötteket. Kínát családjával egy hajó fedélzetén 1947-ben hagyta el. Európában először Svájcban telepedtek le. XII. Pius pápa felkérte a Szent Péter bazilikában folyó ásatásokban való szakértői részvételre. Azután Kaliforniába mentek, Berkeley-be. Előadásokat tartott, ter-

veit rendezte. Előregyártott svájci faelemekből fémkapcsok nélküli faházat tervezett saját felvidéki tapasztalataira támaszkodva. 1958-ban szívrohamban hunyt el. A házat halála után, 1960-ban fejezték be.

A kötet terjedelme 144 oldal, ára négyezer forint, beszerezhető a HAP Galériában (II. Margit krt. 24.). A könyv értékei: a családi eredet pontos feltárása, apja munkásságának részletes bemutatása, a kínai épületek megnyerő, színes felvételei. A könyvvel szemben azonban komolyabb kritikát is meg kell fogalmazunk. A kötet frappánsabb címet kívánt volna. A mű tagolása kiegyensúlyozatlan. A szlovákiai rész, a gyökerek ismertetése több mint kilencven oldal, az építész harminc évet felölelő kínai működésének leírása kevesebb, mint az előző fele, alig negyven. Legfontosabb kínai modern épülete, Wu Tongwen festékipari mágnás háza egyáltalán nem található a kötetben. Idézet a műből: „Sajnos a jelen könyv szerzőinek nem volt alkalmuk arra, hogy személyesen is megtekinthessék Hudec László sanghaji épületeit.” Egy baki nagyon zavaró: a 79. oldalon testvére, Géza halálaként ércsavarodás, helyesen: bélcsvavarodás. A Felvidék szó a kötetben nem szerepel, csak a recenzió használta.

A könyv befejező része a 120. évfordulón, 2013. január 8-án Besztercebányán az evan-

gélikus temetőben, a családi sírboltnál rendezett ünnepségről ad hírt, ahol a résztvevők, többek között Sáros László György, a MÉSZ elnöke megkoszorúzták a síremléket. Ugyanakkor Sanghajban, a Fanyu Road 129. szám alatt, az építés egykori háromszintes családi házában megnyitották a Hudec Memorial Hallt, (amely ma szinte csak kis kunyhónak tűnik a felhőkarcolók árnyékában). A felavatáson részt vett Alessa de Wet, Hudec lánya, Alvin Hudec, unokája feleségével, Anne-nel és Csejdy Virág, Hudec Jolán dédunokája, aki a villa belső berendezésének tervezésénél közreműködött.

Timon Kálmán

1. Hugyeczy György dolgozószobája Besztercebányán, a Skuteczky utca 13. sz. alatti villa I. emeletén. A falon, a mennyezet alatt, fia, Hudecz László diplomamunkájának tervlapjai, 1914
2. Grand Theatre, Sanghaj, a filmszínház nézőtere, 1934
3. Union Sörgyár átalakított épületei, Kiállítási központ, Mengqing Garden, 1998–2008
4. Hudec László saját villája Sanghajban, a Fanyu Road 129. sz. alatt, 1932. Felavatása Hudec Memorial Hall néven 2013. január 8-án
5. Hudec műépítészet egyetlen épülete Szlovákiában: az 1913-ban épült vihneyi fürdőkapolna

Megjelent a 7/2006(V.26.) TNM rendeletmódosítása

Az építési szakma már régóta várta ezt a rendeletmódosítást. Múlt év novemberében egy konferencián dr. Szaló Péter, a Belügyminisztérium helyettes államtitkára az épületenergetikai irányelvek átültetéséről tartott előadásában elmondta, hogy az Európai Bizottság kötelezettségességi eljárást indított Magyarország ellen, mivel nem maradéktalanul vette át az ide vonatkozó két irányelvet. Így például nem határozta meg a közel nulla energiafogyasztású épület fogalmát, illetve nem illesztette be a jogszabályba, hogy mikortól kötelező ilyeneket építeni.

A most megjelent rendelet megfogalmazása szerint:

Közel nulla energiaigényű épület az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló kormányrendelet szerinti költségoptimalizált szinten megvalósult vagy annál energiahatékonyabb épület, amelyben a primerenergiában kifejezett éves energiaigény legalább huszöt százalékát olyan megújuló energiaforrásból biztosítják, amely az épületben keletkezik, az ingatlanról származik vagy a közelben előállított.

A rendelet mellékletei között megtaláljuk a határolószervezetek 2018-tól, illetve 2020-tól érvényes minimális hőátbocsátási tényezőit. Ez például külső falak esetében $U=0,24 \text{ W/m}^2\text{K}$, üvegezés esetében $U=1 \text{ W/m}^2\text{K}$. A táblázat értékei kévsé követik az európai trendet, és elmaradnak a szakma elvárásaitól is.

Az április 2–6. között megrendezendő Őko City kiállításnak (ami a Construma betétkiállítása a A pavilonban) a célja bemutatni, hogy milyen anyagokkal, eszközökkel, technológiákkal építhető

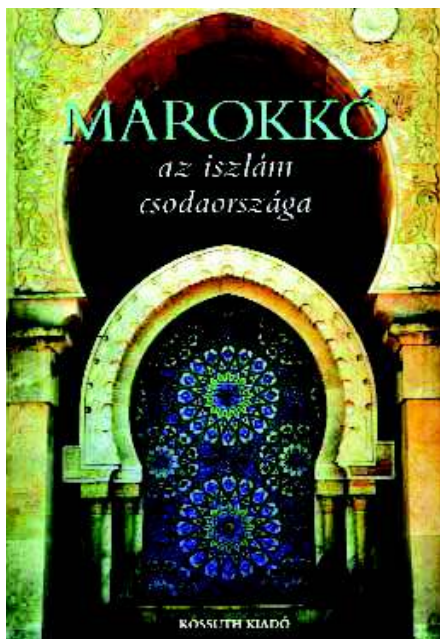
meg a 2020-tól kötelező közel nulla energiaigényű épület. A kiállítás középpontjában felépítenek egy, a rendelet későbbi követelményeinek most megfelelő épületet. A beépített építési termékek és gépészeti berendezések az intelligens ház megjelenítését produkálják. A kiállítást a Fórum térben minden nap előadások és konferenciák gazdagítják. A Tájékoztatási szigeten a BM Építésügyi Főosztály, az OKF, az ÉMI és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szakemberei állnak rendelkezésre, hogy az aktuális jogszabályokat, előírásokat értelmezzék, és eligazodást adjanak. A BM Építésügyi Főosztálya az Őko Cityn fogja bemutatni a költségoptimalizált követelményszinttel kapcsolatos díjmentes kiadványát, amit itt lehet elsőként átvenni. A nyitónapon, másodikán az előadások a városépítéssel foglalkoznak, harmadikán a felsőfokú oktatási intézmények mutatják be kutatásaikat, diplomamunkáikat, eredményeiket, negyedikén pénteken a társasházi képviselők hallgathatják meg, hogyan kell elérni az optimális energiahatékonysági szintet. Szombat-vasárnap pedig a családok kapnak a közel nulla energiaigényű épületekről tájékoztatást.

Részletes információ, regisztráció a programokra és belépő a www.okocity.hu oldalon, továbbá a Facebook és LinkedIn oldalainkon található.

Kárpáti József

ÉVOSZ Könyvszerkesztő Szakmai Tagozat (MAKÉSZ) elnök, Őko City szervező

Marokkó – az iszlám csodaországa

A Kossuth Kiadó összeszokott, hatfős csapata az ázsiai kontinens után most Afrika felé vette az irányt és Marokkót, a legnyugatibb iszlám országát látogatta meg. Az első fejezetet Ágh Attila írta, a további részeket Varga Gyula. A fotókat készítették: Ágh Attiláné, Csák Erika

1

(aki a kötetet összeállította és szerkesztette), Kocsis András Sándor (a Kossuth Kiadó Zrt. elnök-vezérigazgatója), Varga Gyula és Varga Gyuláné. A második rész az ország társadalmi és gazdasági viszonyait mutatja be. A harmadik, a legbővebb részben Marokkó felfedezése címen öt nagyváros és környéke (Casablanca, Rabat, Fez, Marrakes és Meknes) leírását kapja az olvasó. A Szaharára és a többi területre a könyv nem tér ki, mert ott nem jártak a szerzők. Valójában tehát nem útikönyv, hanem a megnevezett településekről készített színes élménybeszámoló.

Az első részben a szerző az iszlám világgal ismertet meg. A Fatima keze amulett jó alkalom erre. A talizmánként használt, rézből kivágott vagy zománc berakással díszített ajtókopogtatók öt ujjá egyben az iszlám öt pillérének szimbóluma. Ezek: 1. a hit megvallása „Egyedüli isten Allah és Mohamed az ő próféta.” 2. a napi ötszöri ima, 3. az egyhónapos böjt ramadánkor, 4. alamiznaadás, 5. az életben egyszer elzarándokolni Mekkába. Fatima Mohamed egyik lánya volt, anyja pedig Khadija, a próféta első felesége. Fatima Alihoz, Mohamed unokatestvéréhez ment feleségül. Két fiuk született: Hasszán és Husszein. Az öt ujj a felsorolt személyeket testesíti meg. – Idrisz, Marokkó megalapítója Fatimáig vezeti vissza családfáját. 786-ban érkezett kíséretével Marokkóba és Volubilis római eredetű városban telepedett le. 792-ben I. Idrisz né-

2

ven Fez fővárossal dinasztiát alapított, amelyet később mások követtek. Egy-egy dinasztia csak 2-3 uralkodót ért meg, mert az erőskezü vezető után az utódok elsatnyultak, a birodalom szétszűllött és újabb dinasztia került a trónra. A keletről jött arabok és az itt élő berber törzsek között évszázadokig dúlt a harc.

3

Az iszlám két ága a szunniták (többség) és síták (kisebbség). Marokkó a szunnitákhoz tartozik. A marokkói iszlám birodalom virágkora a 9–14. századig tartott. Ehhez tartozott Európában, Andalúziában a Córdoba Kalifá-

tus. A korszak három kiemelkedő személyisége Averroes (1126–1198) vagy Ibn Rusd orvos és filozófus, Ibn Battúta (1304–1369) a történelem legnagyobb világutazója és Ibn Khaldun, aki „Bevezetés a történelembe” című munkájával 1375-ben megírta Marokkó történetét (magyarul 1995). A hanyatlás a 15–17. században, ezt követően a kolonializmus kora következett. Hiába volt Muláj Ismail (1672–1727) 55 éves uralkodása. Székhelyét Fezből Meknesbe tette át, amit gyönyörűen

4

kiépített, ezért a kortársak „marokkói Versailles”-nak nevezték. Hadserege, a Fekete Gárda létszáma elérte a 150 ezer főt. Rengeteg feleségétől 867 gyereke született. Ez valószínűleg világrekord! – A 20. század eleji francia és spanyol gyarmatosítás után Marok-

5

kó 1956-ban nyerte el függetlenségét, V. Muhammad 1961-ig uralkodott királyként. Halála után fia, II. Hasszán lépett trónra és 1999-ig fejlesztette országát. Fia, a jelenlegi uralkodó, VI. Muhammad, az 1666-tól fennálló Alavita dinasztia tagja.

A történeti, társadalmi és gazdasági viszonyokat a szerzők alaposan feldolgozták, ám a következő fejezet nem precíz épületleírásokra, hanem hangulatok rögzítésére épül. („Az arganfa termésének betakarításában részt vállalnak a kecskék.”) A 9. oldalon az arab szavak írásáról a szerzők keretes cikkben szólnak: „a legelterjedtebb, magyarul lehetőleg fonetikus változatot használjuk.” Azonban a neveknél ritkán követik ezt a maguk meghatározta szabályt, hiszen számos esetben az

angol írásmód szerepel, pl. 38. oldal Moulay Idriss, helyesen Muláj Idrisz stb. Itt a legegyszerűbb megoldás a Magyar Nagy Lexikon felapozása, vagy az MTA Nyelvtudományi Intézet ajánlásainak kikérése lehetett volna. De a könyv még önmagán belül sem következetes. Az 55. oldal Történelmi visszatekintésében Tachfin, Youseff Yacoub vagy Abou Yahya olvasható, a 40-42. oldal Tásufin, Juszuf Jakub

6

és Abu Jahja helyes írásmódja helyett. Ez csak válogatás, nem a teljes kép. Hol maradt a lektor? – A szép színes felvételek nagy száma szintén csalódásokat tartogat, mivel a képek többször csupán kissé eltérő nézőpontból ismétlődnek. Pl. a rabati városfal 17. és 117.

oldal, vagy a számozott helyek a pártok hirdetésére 81. és 154. oldal stb. A sok kis kép helyett kevesebb nagyobb kép többet nyújtott volna. Több fontos épületről a fotókon kívül vajmi kevés tájékoztatást kapunk, pl. a rabati parlamentről, V. Muhammad mauzóleuma mögötti mecsetről, Muláj Idrisz mauzóleumáról Zerhunban, a marrakesi új királyi színházról. A könyvben egy ország térképet szívesen vettünk volna.

A 2013-ban megjelent mű a kiadó országismertető sorozatába illeszkedik. Terjedelme 192 oldal, 335 színes képpel, ára 3990 Ft. A kötetet Köböl Vera tervezte és tördelte. Alapinformációk: Marokkó területe 460 ezer km², lakóinak száma 33 millió fő. Pénzneme a dirham. 2012 közepén 1 DHM=27 Ft-ot ért. Érdekes a berber ABC, amelyet tiffinagnak hívnak, s 33 betűje több mint 2500 esztendő. Egyes jelei a görögre hasonlítanak. A kötet végén az utazással kapcsolatos hasznos tanácsokat találhat az olvasó a szállásokról, a közlekedési eszközökről, az éghajlatról, a marokói konyháról.

Timon Kálmán

1. Befejezetlen Hasszán mecset minaretje és földregésben megsérült oszlopok, Rabat, 12. sz.
2. Muláj Idrisz Zerhun városa
3. II. Hasszán sugárút, Rabat. Középen gyepterület, majd kettős pálmafasor kísérte gyalogjárdaikat két oldalról az autók sávjai határolják
4. II. Hasszán mecset, Casablanca. 1980–1993. Építész: Michel Pinseau. A világ harmadik legnagyobb mecsete 25 ezer hívőre. Az átólisan állított minaret magassága 210 méter
5. Új királyi színház, Marrakes. Az előcsarnok látványos kupolafedést kapott
6. Elhagyott vár-város, Ajt Ben Haddu

Ragyogó védelem

GRAFIT® REFLEX

Kimagasló hőszigetelő képesség

Az Austrotherm GRAFIT® REFLEX homlokzati hőszigetelő lemez kimagasló hőszigetelő képessége révén környezetkímélően kielégíti az egyre szigorúbb hővédelmi követelményeket. A világos bevonat megőrzi a lemezek káros felmelegedését, így a kivitelezés egyszerű, gyors és biztonságos.

www.austrotherm.hu
 Austrotherm Kft. H-1125 Budapest, Fehérvári út 101. Tel: +36 (1) 450-1111
 Fax: +36 (1) 450-1112
 E-mail: info@austrotherm.hu

E-mail: info@austrotherm.hu

A b s t r a c t s

PROPORTION, POSITIONED WELL

16

CONDOMINIUM, BUDAPEST, HUNGARY

by **ZSOLT HAJNAL ARCHITECT**

Considering current financial risks for any developer to build the decision to invest in housing can only be seen as a brave step. Partly due to persistence on behalf of the architectural team, developer and ideal positioning of the site in respect to the urban fabric this project could be advanced. Views towards the neighbouring sports fields are enhanced by the use of balconies and playful articulation of the elevational treatment. The building being defined by it's strong use of orange and white external finishes, modern, elegant detailing.

A SQUARE PEBBLE

24

FAMILY HOME, PRAGUE, CZECH REPUBLIC

by **JAN STEMPEL and JAN TESAR JAKUB ARCHITECTS**

For reasons of energy conservation and practicality of use this home was designed as a single compact entity. Increased use of external thermal insulation and a green roof enclose the building envelope. The internal spaces have been placed in such a way as to reduce circulation areas and need for additional furnishing by provision of built-in storage throughout.

FRESH MEDITATION

28

CONDOMINIUM, BUDAPEST, HUNGARY

by **CSABA VIRÁG DLA ARCHITECT**

A new condominium on the hills above Budapest is the subject of imaginary discussion between Le Corbusier and a not to be named Architectural Critic. The discussion covers areas of interest to both parties including, orientation, day lighting, use of materials. Arriving at the conclusion that architecture can be a work intended for meditative thought.

TEENY WEENY HOUSE

32

DANUBE HOME, HUNGARY

by **GYULA FÜLÖP ARCHITECT**

For those that have experience in the design of large luxury homes the real challenge lies in achieving maximum results when working in minimal dimensions. An existing holiday home has been extended to almost double it's original size, where both parts are different yet complimentary. Bold use of colours, spatial enclosure and intermediate spaces enrich this symbiotic development.

SOUL, OR FORM

36

FAMILY VILLA, SVÁBHEGY, BUDAPEST, HUNGARY

by **ANDRÁS DROBNI ARCHITECT**

Design of a modern villa might take it's inspiration from a diverse source of references, photographs, online media, social expectations and even stylistic categories. This family home proves that when direct dialogue between the architect and client takes place it is possible to design and build a home without categorisation of built form, function or expectations. Choice being based upon client needs, family values, spatial requirements and the design skills of the architect working to created a well crafted result.

SPECIAL CONTACTS

40

HIDEG HOUSE, KŐSZEG, HUNGARY

by **ATTILA BÉRES and JUSZTINA BALÁZS ARCHITECTS**

Following several interviews to design this home the contract was finally awarded to a young architect that had recently returned to Hungary following working in Scandinavia. Although the architect had no built works to offer as reference the ideas discussed awakened common beliefs relating the type of home required. The resulting home can be seen as a provocative interpretation of organic architecture where the use of materials, location and detailing have been developed, in depth, to accentuate it's surroundings.

FORM SENSITIVE AND PASSIVE HOUSE

44

PASSIVE HOME, HARSÁNYLEJTŐ, HUNGARY

by **ENDRE GLÜCK, ZOLTÁN KOVÁCS and BÁLINT HORVÁTH ARCHITECTS**

Following the growing European tendency towards developing energy conscious, zero carbon homes, this semi-detached residential development sets about establishing a measurable standard for the Hungarian market. The structural frame is rationalised to allow for attachment of technological solutions, installation of airtight fenestration, ease of internal planning without loss of aesthetic sensitivity.

HOME OF A WINE CONNOISSEUR

48

VILLA, PEST COUNTY, HUNGARY

by **SÁNDOR DÚZS and LAJOS KUKNYÓ ARCHITECTS**

Taking advantage of a steeply sloping site this home plays with large areas of glazing and asymmetrical placement of volumes. Internal spaces are divided by storage units built into walls that are further punctuated by the use of stone cladding at dominant visual points, fireplace, for example. The casual approach to interconnection of spaces, both physically and visually, compliments this homes sense of comfort.

**Az építőipar szakmai
csúcstalálkozója itt van.**

CONSTRUMA

2014. április 2-6.

hungexpokiállítás
programod van

Az építőipar legnagyobb hazai szakkiállítása , az építőipari- épületgépészeti - településfejlesztési kiállítás-csozor meghatározó eleme.

- Fókuszban a „zöld” építőanyagok
- RENEÓ – Megújuló energiák szakkiállítása
- OKO CITY bemutatóház, tanácsadás, környezeti sziget
- Retórikaiállítások: DACH TECH, FRONTAL, INTER ISOLA
- tematikus napok - kreditpontos konferenciák
- MÉR csapatnak a kiállítás megtekintéséért 1 kredit pont.

Egyidejű kiállítások:

Bővebb információ: www.construma.hu

Főtámogató: **otp Lakástakarék**
Szép otthon, jobb élet

Magyar Építőipari Kamara

Magyar Építőipari Kamara

Médiapartnerek:

SZÉP HÁZAK

Béres Attila

2007-ben szerzett diplomát a BME Középülettervezési Tanszékén. 2004-ben Finnországban, 2008-ban Norvégiában töltött egy-egy szemesztert Erasmus és Leonardo ösztöndíjjal.

Keszthelyi építészirodája 2008 óta főként a norvégiai Saunders Architecture csapatával működik együtt. Napjainkig négy kontinensen több mint 60 projektben vett részt társtervezőként, projektvezetőként.

2010-ben a Wallpaper magazin – régióinkból elsőként – beválogatta a világ legígéretesebb pályakezdő építészeinek listájába. Kőszegi Hidegházát 2013-ban a piráni építészeti napokon különdíjban részesítették.

Drobni András

1990-ben diplomázott, a diplomadíj pályázaton I. helyezést ért el. A pályakezdés éveit Nagy Ervin mellett töltötte. 1992–1994 között végezte a MÉS Z Mesteriskola XII. ciklusát. 1992 óta a Jugelan Építészeti és Mérnöki Iroda Kft. ügyvezetője. 1996–1999-ig a Lakóépülettervezési Tanszéken, 1999–2002-ig a Középülettervezési Tanszéken volt meghívott oktató. 1999–2002 között részt vett a DLA-képzésben. 2008 óta a XVI. kerületi tervtanács tagja.

Fülöp Gyula

Okl. építészmérnök, egyetemi adjunktus, 1979-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Kar Középülettervezési Tanszékén. 1981-ben Helsinkiben Olli Parviainen irodájában dolgozott, 1979-től máig a BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszék munkatársa. Az oktatási tevékenység mellett a praxist az 1991-ben Perényi Tamással közösen alapított Narthex Építészeti stúdióban gyakorolja.

Glück Endre

2008-ban végzett a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Építészmérnöki Karán. Fél évet a Drezdai Műszaki Egyetemen (TU Dresden) tanult. Kovács Zoltánnal és Horváth Bálinttal együtt végezte az egyetemet a diploma megszerzéséig, és utána is együtt dolgoztak építészirodáiban. Így már jól összehozott csapatként alapították 2009-ben saját cégüket, az A3 Építész Kft.-t.

Hajnal Zsolt

Ybl-díjas építész, 1975-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán diplomadíjjal, 1978–80-ban végezte a MÉS Z Mesteriskolát. 1986-ig az Ipartervben, majd 2000-ig a Magasépítési Tervező Vállalatnál tervezett, majd önálló irodát alapított. Brunel-díjas, FIABCI-díjas, Pro Architectura díjas.

Kendelényi Péter

2000-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 2006–2008 között a BME Mesterképzésén, 2010–2012 között a MÉS Z Mesteriskolán vett részt. FIABCI-díjas, Budapest Építészeti Nívódíjas. 1999-től a Hajnal Építész Iroda tervezője.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán. Tanulmányai során félévathallgatáson vett részt a Miami University (Oxford, Ohio, Usa) és a Norwegian University of Science and Technology (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi–Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője. 2010 óta Breeam Nemzetközi minősítő. 2011 óta a Budapesti Corvinus Egyetem mérnök-közgazdász képzés hallgatója.

Csajbók Csaba

Építészmérnök, magántervező, 1983-ban végzett a BME Építészmérnöki Karán. 2004-től résztvevője, 2007-től szervezője és vezetője a Székely Partium népi építészetét kutató felmérő táboroknak.

Golda János

Ybl- és Pro Architectura díjas építész, 1977-ben diplomázott a Műegyetem Építészmérnöki Karán. A Mesteriskolát 1980–82 között végezte, ahol 1990 óta tanít. 1979–89 között a Miskolci Építész Műhely és a Kollektív Ház tagja, 1990-től a Teampannon Építész és Mérnöki Iroda építésze. A BME Tervezői Szakmérnöki Posztgraduális Iskola tanára 2005-től, 2006-tól a Győri Egyetemen is tanít tervezést és tervezésméletet.

Katona Vilmos

A Műszaki Egyetemen (BME) szerzett építészmérnöki diplomát. 2009-től a Csonka Pál Doktori Iskola keretében végzi kortárs liturgikus építészettel kapcsolatos elméleti kutatását, ahol jelenleg doktorjelölt. Építészetteoretikusként, szakíróként és szabadúszó építészként tevékenykedik, számos nemzetközi, valamint hazai tudományos fórum és konferencia előadója. Oktatói tevékenységét a Műegyetemen kezdte építészettörténeti, majd a Nyugat-magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézetének óraadó alkalmazásában folytatta kortárs építészeti és építészeti elméleti témakörben.

Lenzsér Péter DLA

1989-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 1992–2008 között a Műegyetem Középülettervezési Tanszékének oktatója. 1993-ban alapítja a Lenzsér és társa Építészeti és Mérnöki Kft.-t, melynek azóta tulajdonosa, ügyvezetője és vezető tervezője. Építészeti munkásságért Ybl Miklós- és Pro Architectura díjjal tüntették ki.

Masznyik Csaba, építészmérnök.

1985-ben a BME-n szerzett építészmérnöki oklevelet.

1992–1994-ig a posztgraduális Mesteriskola 12. ciklusának hallgatója. 1986-tól 1995-ig az Építészmérnöki Karon, az Építészettörténeti Tanszék Építészeti Elméleti Osztályán tanársegéd, 1996-tól 2004-ig a Lakóépülettervezési Tanszék adjunktusa. Építészeti tervezéssel is foglalkozik, 1985-től 1987-ig a VÁTI-ban, majd 1987-től magántervezőként. 1999-től saját irodát vezet. Pro Architectura-díjas (1992). 1997 óta az Országos Homlokzatfelújításának vezető tervezője. 2013. évben a Műemléki Tervtanács tagja. Több építészeti kiadvány társszerzője, különböző építészeti szaklapokban építészeti elméleti írásokat publikál.

Kuknyó Lajos

Építész, vezető tervező. 1990–1995 között a Budapesti Műszaki Egyetemen, 1996-ban ösztöndíjjal Stockholmban (Svédország) a Kungl Tekniska Högskolanon tanult építészetet, majd 1997-ben diplomázott. Az egyetemi évek alatt a Pomsár & Társai építészirodában, valamint Zakariás Toivio mellett a svéd Architéma Arkitektkontor irodában, 1997 és 1998 között a Stúdió 100 Kft.-ben dolgozott. 1998-ban rövid időszakot töltött Calgaryban (Kanada) az Arc Designnál. 1999 és 2001 között a Binder Rt. tervező részlegének a vezetőjeként dolgozott. 2001-től az 1996-ban általa alapított Architéma Kft. keretében generáltervezéssel foglalkozik. Honlap: www.architema.net

stempel & tesar architekti

Stempel Jan a BME Építésztechnológiai Karán szerzett diplomát 1983-ban, és azóta Csehországban él. A Prágai Műszaki Egyetem Építésztechnológiai Karán professzor és tanszékvezető. Tesar Jan a CVUT-Praha Építésztechnológiai Karán szerzett diplomát 2008-ban. Delft egyetemen folytatta a tanulmányait, és dolgozott a Jeanne Dekkers irodában. A prágai egyetemen Alena Srámková mellett tanít. 2008-ban közös irodát alakítottak. www.stempel-tesar.com

Virág Csaba

Készszeres Ybl-díjas építész, c. egyetemi tanár. 1956-ban szerzett (kitüntetéses) diplomát a Budapesti Műszaki Egyetem Építésztechnológiai Karán, 1957–1962-ig tanársegéd ugyanitt, a Középülettervezési Tanszéken (professzor Weichinger Károly). 1972-ig az Iparterv építész, mint műteremvezető. 1972–1994-ig a Lakóterv vezető építészé majd Virág Csaba és Z. H. J. Építésziroda Kft. néven saját céget alapít, mely 2001-től Virág Csaba Építésziroda Kft. néven működik tovább.

Rothman Gabriella

Több mint tizenöt éve szakíróként, szerkesztőként és szakértőként publikál design, belsőépítészeti és építészeti témájú írásokat, kritikákat. Fontosnak tartja a minőségi tárgy- és formakultúra népszerűsítését. Az elméleti munka mellett több évig foglalkozott enteriortervezéssel, jónéhány lakás, étterem és kiállítási installáció megtervezése fűződik a nevéhez.

Tóth Réka

2011-ben végzett közgazdászként a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Karán. Ezzel párhuzamosan 2008-tól beiratkozott a BME Építésztechnológiai Karára. 2011-től tagja a BME Solar Decathlon csapatának, az Odooprojectnek. 2013-ban a Nemzeti Kiválóság Program keretében Eötvös Lorand Hallgatói Ösztöndíjat nyert. Az ehhez kapcsolódó kutatását a BME Urbanisztika Tanszéken végezte, és a kutatás részeként beadott TDK dolgozatáért Gábor Dénes Tudományos Diákköri ösztöndíjban részesült. Jelenleg az ABUD Mémóirodában dolgozik.

Urbán Erzsébet

Okl. építésztechnológus, 2014-ben diplomázott a BME építészkarán. 2012–2014 között demonstrátor az Építészettörténelmi és Műemléki Tanszéken. Érdeklődési köre a kortárs közép-kelet-európai és magyar építészeti törekvések párhuzamainak keresése, ezen belül a történelmi környezetbe illeszkedő kortárs építészeti alkotások módszertanának vizsgálata.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építésztechnológus, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítészé. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Vukosavljević Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építésztechnológiai Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös ösztöndíjas, MTA Bolyai ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építészettörténelmi és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. *A Kortárs holland építészet* című könyv szerzője, az *Új evangélius templomok* társszerkesztője, a *Kortárs portugál építészet* társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építésztechnológiai Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az *Alaprajz*, 2010-től a *Metszet* folyóirat külső munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az *Atrium* magazin építészeti főszerkesztője, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennále magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építésztechnológiai Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

Zöldi Anna

1987-ben végzett a BME Építésztechnológiai Karán. 1992-ben színdinamikai szakmérnöki diplomát szerzett, 1992-95 között a BME Rajzi Tanszéken doktorandusz. Néhány év tervezőintézetgyakorlat után szabadúszó belsőépítészként dolgozott, középfokon építészettörténetet, belsőépítészeti tanszékot oktatott. 2004 óta rendszeresen publikál építészeti, belsőépítészeti szaklapokban, az építészfórumon, emellett a revizoronline.com kulturális portál építészeti rovatát gondozza.

Egy kínai melós háza

*Ez egy szép költemény.
Ahogy mondom, kőkemény.
Nem úgy kell, ha mondom én.
Meszet inkább oltom én.
Pofánbasztlak, figyeljél már, hogy kenem a maltert!
A vasbeton falszerkezet ad neked egy sallert.
Hol a spakni, hol a flakni?
Román, gyere falat rakni!
Hol a spakni, hol a Bandi?
Elment colos csövet kapni.*

Bélga zenekar: Melós (2007,

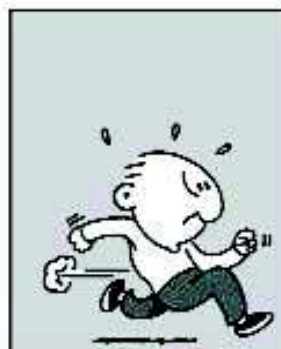
Zigilemez, kiadta: Warner-1G)

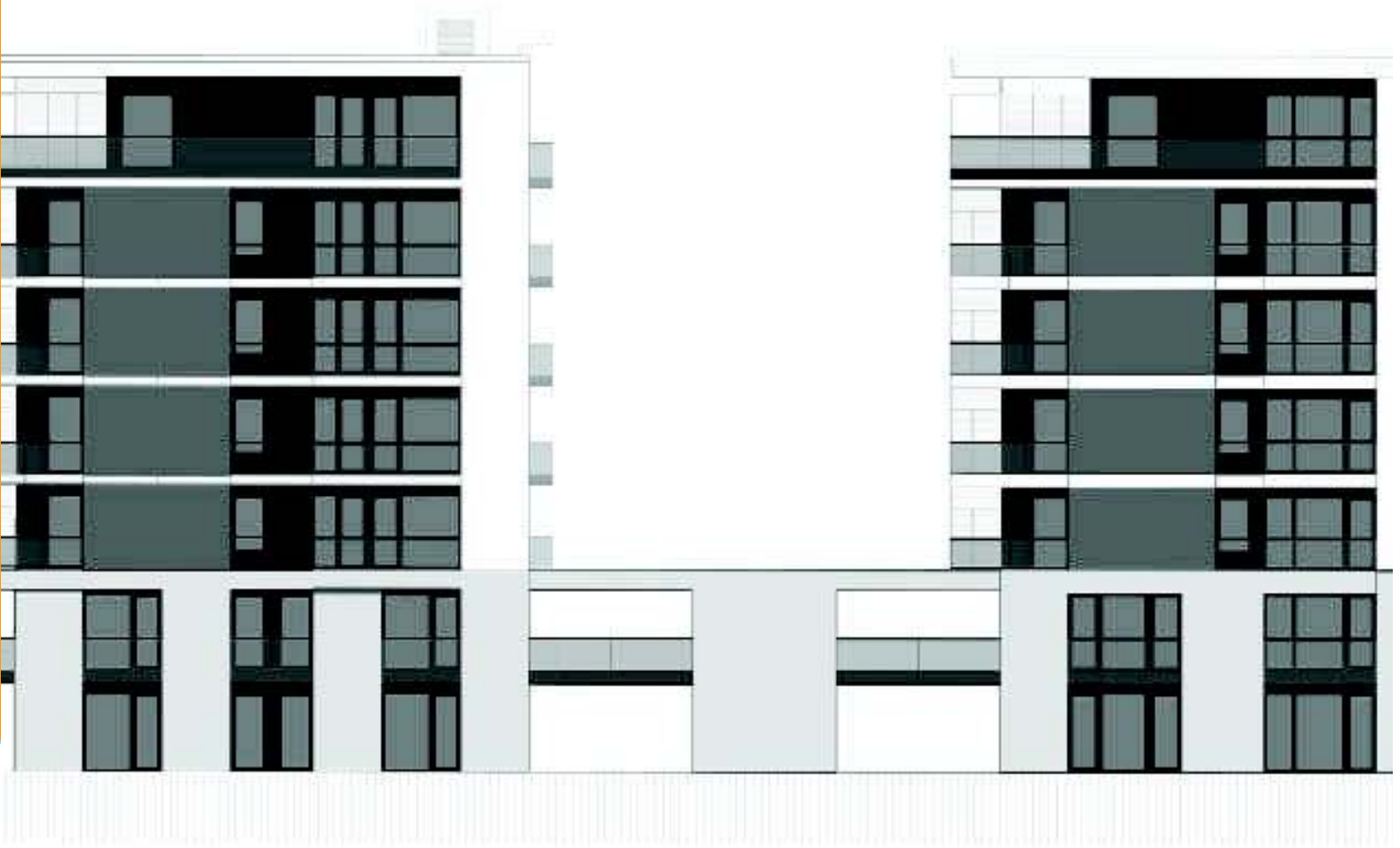
Fotó: Tata Mária (helyszín: Kína)

www.archmaaik.com

arch.

© MAAIK - 2013 - WWW.ARCHMAAIK.COM - 2154

Házbejárati
ajtó

Automata
garázskapu

A felújítást végezze Európa piacvezetőjével!

- RenoDoor Plus 2014 házbejárati ajtó oldalvilágító nélkül
- RenoMatic 2014 szekcionált garázskapu, M-bordás, ProMatic-meghajtással együtt

CONSTRUMA ▲ ● ●

Budapest, 2014. április 02-06.

Látogasson meg minket
az „A” pavilon

206/D standján

Ingyenesen hívható zöldszámunk:

06-80-88-75-75
www.hormann.hu

Tervezzen a NAGYOKKAL

... és váltsa terveit tanulmányútra!

Felhívás Creaton tanulmányúton való részvételre

Szakmai tanulmányúttal jutalmazza azon tervezőket a Creaton Hungary Kft., akik Balance vagy Rapido megaméretű cseréppel tervezett épületertvvel jelentkeznek.

A szakmai tanulmányút programja – épületek és előadók

Indulás 2014. június 4. 7.00, várható érkezés 21.00

09.30 Tápra érkezünk a **Bencés Erdei-Iskolába**. Előadó: **Gutowski Robert, építész**

11.00 körül a **zirci Bagolyvár Fogadóban dr. Márkus Gábor, építész** a Fogadó tulajdonosa vezet körbe bennünket. Szakmai előadások, majd ebéd a Fogadóban, indulás 14.00 körül.

16.00 **Celldömölkön** meglátogatjuk a **Kemenes Vulkanparkot**. Az épületben **Földes László építész** kalauzol.

Útközben megtekintjük a győri **Petz Aladár Megyei Oktató Kórház (PAMOK)** Tonality kerámia lapokkal burkolt homlokzatát. Az épületről **Bordács László és Havrán Judit vezető tervezők** tartanak előadást.

19.00 Az **Etyeki Kúria Borgazdaságában** látnak minket vendégül. Előadó: **Bordás Péter, építész**

A pályázati anyag: 2014. április 30-ig hatósági engedélyezésre beadott tervek

Jelentkezési határidő: 2014. május 10. - 24.00

A feltételeknek való megfelelés esetén néhány adat megadása és a tetőmetszet feltöltése elegendő a Creaton nyugat-magyarországi tanulmányútján történő részvételhez.

További információ a jelentkezést illetően **Build-Communication Kft.**

Jelentkezés:

www.creatonteto.hu/epitesz-felhivas

info@buildmarketing.hu,

T: (23) 611-028

PAMOK
Győr

Bencés Erdei Iskola
Táp

Kemenes Vulkanpark
Celldömölk

Bagolyvár Fogadó
Zirc

Esterházy Kúria
Etyek

CREATON
A TETŐCSERÉP